

Revista ECONOMICA

BIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**CENTENARUL
INDEPENDENȚEI
DE STAT
A
ROMÂNIEI
1877-1977**

100 DE ANI DE LA CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI

Sesiunea solemnă comună
a Comitetului Central al Partidului
Comunist Român, Marii Adunări Naționale
și activului central de partid și de
organizații

„La această mare sărbătoare a istoriei naționale să facem angajament solemn că vom acționa neabătut pentru întărirea unității și forței partidului nostru, că nu vom cedeți nimic pentru îndeplinirea programului de construcție a socialismului și comunismului pentru îndeplinirea cu cinste a măreței noastre dăruiri ce-i revine în făurirea destinului nou, liber și înflăcărat al patriei noastre“.

NICOLAE CEAUȘESCU

INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, IDEAL ÎMPLINIT AL POPORULUI NOSTRU

REAȚIA NOASTRĂ NAȚIUNE SOCIALISTĂ a adus, prin glasul intelului țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, un fierbinte, un recunoscător omagiu celor ce au luptat și s-au jertfit pentru cucerirea independenței naționale, pentru ca poporul român să trăiască liber, suveran, să își făurească o viață dreaptă, demnă, fericită, așa cum rește, așa cum și-a dorit secole de-a rândul. Document de înaltă științifică, ideologică și politică, se subliniază în Proclamația sesiunii solemne comune a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și activului central de partid și de stat, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne înfățișează procesul istoric al dezvolțării poporului nostru, luptele ce le-a purtat pentru apărarea ființei proprii, a libertății și independenței patriei, pentru progres și dezvoltare, pentru transformări revoluționare petrecute în societatea noastră, realizările mărețe dobândite în construcția socialistă, liniile de acțiune ale politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

În ziua de azi, la un veac de la proclamarea independenței de stat am adâncă emoție mesajul vibrant adresat de secretarul general al Partidului Comunist Român, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, cu aceeași mândrie patriotică și emoție cu care românii de la 1877 vor fi primit istoricele cuvinte rostite de Mihail G. Brătianu în aceeași zi de 9 Mai în Parlamentul țării: „Sintem independenți, sintem națiune de sine stătătoare. Voiam să fim independenți pentru că voiam să trăim viața noastră proprie, pentru că voiam să răspundem pentru greșelile altora”. Cuvinte care au dat naștere la aspirații multisekulare a românilor și care avea mai târziu să fie consacrată definitiv în fața istoriei prin actele de eroism, jertfa de sine a poporului nostru pe cimpurile de luptă de la Războiul de Independență, Plevna, Smîrdan, Rahova.

Vocația de veacuri a românilor

INDEPENDENȚA este vocația permanentă a acestui popor, cu o tradiție mult prea frământată pentru caracterul său eminent pașnic și care nu a rănit niciodată la hotarele altor popoare, care a avut totuși să trăiască liber, stăpîn pe destinul său și pe întregul său străbun. Întreaga istorie a poporului român se întinde în modul cel mai strîns cu o luptă continuă pentru a-și găsi locul în lume, pentru păstrarea ființei sale naționale, pentru neatir-

rea de la primul stat dac centralizat al lui Burebista și eroismul lui Decebal, de la luptele lui Mircea și Ștefan, la prima Unire realizată de Mihai Viteazul, la Unirea Principatelor din 1859, la independența de stat, cucerită în 1877, la desăvîrșirea statului național român în 1918, la eliberarea de sub jugul fascist la 23 August 1944, la independența românilor este un lung șir de bătălii pentru libertate și suveranitate. Am fost așezați ca o adevărată placă turnantă a istoriei noastre, la locul înfruntării a trei mari imperii dornice să subjuge și noi teritorii, iar în lupta cu dușmani mult mai puternici, am avut, în nenumărate rînduri, dovadă unui eroism legendar, păstrînd intactă ființa și demnitatea națională. După cum spune tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată la sesiunea solemna comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și activului

central de partid și de stat, sintetizînd întreaga istorie de luptă a poporului nostru, „Lupta necurmată pentru dezvoltarea de sine stătătoare, pentru libertate și neatirare constituie astfel trăsătura caracteristică fundamentală a întregii istorii a poporului nostru, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile sale”. Și puține sînt popoarele lumii care să fi viețuit timp de peste două milenii pe un spațiu geografic care și-a păstrat cu o permanență remarcabilă contururile, așa cum, în ciuda marilor vicisitudini ale istoriei, cărora le-a făcut față, a fost poporul nostru. Și indiferent de granițele vremelnice, de opresiunile îndurate, poporul român a avut aceleași aspirații, aceleași idealuri, a gîndit la fel și și-a exprimat gîndurile în aceeași limbă, și-a creat propria sa cultură și civilizație, europeană prin vocație, dar profund națională prin specific, ca un tot omogen indestructibil.

Considerată de revoluționarii de la 1848 ca însăși piatra de temelie a renașterii poporului nostru, independența de stat, cucerită la 1877 apăsătoare, deci, ca o încununare a luptelor și a voinței multisekulare de libertate națională a poporului român, înscriindu-se organic în logica inexorabilă a dezvoltării istorice. „Independența, spunea Eminescu, departe de a fi meritul actualei generații, e suma voinței noastre istorice”. Pregătită temeinic prin întreaga evoluție ulterioară a Unirii Principatelor, cucerirea independenței de stat a României a devenit o cauză națională a tuturor românilor, inclusiv a celor din provinciile aflate sub dominație străină și care aveau să revină la trupul patriei abia după alte patru decenii, după noi jertfe de sine pe cimpurile de luptă. „Dobîndirea independenței de stat a României”, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu a fost deci rezultatul unor împrejurări intimplătoare sau al unei conjuncturi politice, nu a reprezentat un dar primit din afară, ci este rodul luptelor purtate timp de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu marea victorie obținută în 1877 pe cimpul de bătălie împotriva imperiului otoman – ce a deschis o eră nouă în dezvoltarea liberă și independentă a patriei noastre”. Pentru că, fără cucerirea independenței de stat, România nu și-ar fi putut asigura dezvoltarea, nu ar fi fost posibilă nici realizarea statului național unitar în 1918, și desigur, continuînd logica istoriei, nici evenimentele următoare, care au asigurat victoria socialismului în România.

Partidul Comunist Român, luptător neobosit pentru independența și suveranitatea patriei

CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT a creat condiții pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a României. Odată cu dezvoltarea forțelor de producție și consolidarea noilor relații capitaliste, proletariatul se afirmă tot mai puternic drept cea mai avansată clasă a societății, începe să joace un rol din ce în ce mai important în viața politică a țării, în lupta pentru dreptate socială și națională. Așa cum visul de independență se îndeplinea la 9 mai 1877, aspirația spre unitate națională avea să se îndeplinească în 1918 prin unirea Transilvaniei cu România – „măreț act de dreptate istorică pentru care s-au jertfit generații de înaintași”, care a asigurat unitatea deplină și pentru totdeauna a națiunii noastre și i-a deschis calea afirmării ei tot mai puternice în viața economică și politică a lumii.

Dar tot în această perioadă istorică are loc și pătrunderea tot mai intensă a capitalului străin în economia țării noastre. În economia românească, rămasă în urmă datorită marilor bătălii pe care poporul nostru a trebuit să le poarte de-a lungul timpului, secătuită de jafurile și opresiunile la care a fost supusă, de eforturile de refacere, de birurile pe care a trebuit să le plătească, capitalul străin găsea un teren propice, iar accentuarea dependenței față de acesta primejduia însăși independența țării. Lupta proletariatului român împotriva exploatării căpăta din ce în ce mai pregnant și caracterul unei lupte împotriva dominației marilor monopoluri și implicit, pentru salvagardarea independenței naționale. Relația fundamentală dintre independența de stat și independența economică a fost afirmată de mișcarea noastră muncitorească și socialistă încă de la începuturile sale. „Întemeierea industriei, se scria în ziarul socialist „Lumea Nouă”, în anul 1895, se impune la noi cu atâta seriozitate, încât nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării. România nu poate rămâne o țară agricolă... trebuie creată în România industrie mare”.

După crearea Partidului Comunist Român, în situația istorică deosebit de complexă din acel timp, proletariatul, în frunte cu partidul său revoluționar, devine stegarul luptei pentru apărarea și salvagardarea independenței și suveranității naționale a României, pentru îndeplinirea aspirațiilor ei fundamentale. În condiții deosebit de grele, au fost date sub conducerea partidului mari bătălii de clasă pentru dreptate socială, pentru oprirea ascensiunii fascismului care amenința din ce în ce mai grav libertatea și integritatea țării. Într-un vibrant apel adresat poporului de C.C. al P.C.R., în ianuarie 1938, se spunea „Ne cheamă la luptă singele lui Doja, Horia și Tudor Vladimirescu. Ne cheamă la luptă dragostea de țară pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem ingenuchiat și robit”, iar, la sfîșitul aceluiași an, ziarul Scinteia scria că „Partidul nostru nu va cruța nici o jertfă pentru a strînge laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României”.

Încununare a eroice lupte duse de partid, „Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, arăta secretarul general al partidului, în recenta sa expunere, a deschis calea unei dezvoltări noi, democratice și progresiste a societății românești, precum și a lichidării definitive a oricărei dependențe a poporului față de monopolurile străine, de cercurile imperialiste internaționale. România și-a dobîndit, pentru prima dată, în mod cu adevărat plener, independența și suveranitatea națională, la baza cărora a fost pusă eliberarea poporului de orice exploatare și asupra, cucerirea puterii politice și economice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu intelectualitatea, cu celelalte forțe sociale, edificarea noii arhitecturii sociale în care masele muncitoare, poporul își făuresc în mod conștient propriul viitor, propria istorie”.

Și acum, cînd sărbătorim centenarul independenței, după trei decenii de dezvoltare socialistă, liberă și independentă, resimțim o puternică și justificată mîndrie patriotică pentru istoricele succese obținute, în acest scurt răstimp, sub conducerea înțeleaptă a partidului, pentru viața nouă, demnă, de sine stătătoare pe care o trăim, pentru economia și societatea înfloritoare pe care ni le-am făurit. Au prins astfel viață în aceste decenii de muncă rodnică în propriul nostru folos, idealurile gînditorilor progresiști români, ale clasei noastre muncitoare. Politica partidului de industrializare, de dezvoltare a forțelor de producție, alocarea în acest scop a unei însemnate părți a veniturii naționale, a sporit potențialul economic al țării, bogăția națională a poporului nostru, a asigurat consolidarea tot mai puternică a independenței și suveranității României.

Și tot ceea ce am îndeplinit în acești ani a fost și este consacrat bunăstării poporului român, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Ca urmare a succeselor obținute în dezvoltarea economiei, a punerii în lumină a noi posibilități de creștere a producției și a eficienței în toate domeniile activității economice, Comitetul Central al partidului a adoptat chiar în preajma marii sărbători un amplu complex de măsuri menite să asigure ridicarea mai accentuată a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. În spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea, al prevederilor

Programului său, partidul pune pe primul plan al politicii sale întregii opere de construcție socialistă și comunistă omul, starea și fericirea sa, făurirea unei vieți tot mai îmbelșugate pentru întreaga noastră națiune. Iar chezașia mersului ferm al poporului nostru pe calea progresului, a prosperității, este creșterea calitatii și rolului conducător al partidului în societate, întărirea necruțătoare a unității întregului popor în jurul partidului, centrul vital al națiunii, munca fermă, neabătută pentru creșterea forței economice și spirituale a patriei și sporirea bogăției sale naționale.

Aspirația spre independență, caracteristică fundamentală a epocii contemporane

SECOLUL care s-a scurs de la cucerirea independenței naționale, cu deosebire ultimele decenii, demonstrează elocvent epoca istorică pe care o trăim este caracterizată prin procesul ireversibil de eliberare a tuturor națiunilor de sub dominația străină prin afirmarea cerinței esențiale a respectării riguroase a independenței și suveranității fiecărei națiuni, a dreptului fiecărui popor de a trăi liber, de sine stătător, de a se dezvolta potrivit intereselor și aspirațiilor sale fundamentale, fără nici un amestec din afară. Într-o lume a interdependențelor cum este lumea contemporană, numai afirmarea deplină a independenței și suveranității tuturor popoarelor este în măsură să asigure descătușarea potențialului material și spiritual, unirea conștientă a eforturilor lor, pe baza respectului și a încrederii reciproce, pentru soluționarea tuturor problemelor cu care este astăzi confruntată omenirea.

Progresul și prosperitatea popoarelor devin din ce în ce mai greu de conceput și de realizat fără o strînsă colaborare și cooperare internațională, expresie a unei noi ordini politice și economice internaționale, întemeiată pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altora, avantajului reciproc, înlăturării forțelor și amenințării cu folosirea forței în relațiile internaționale. În condițiile în care în lumea contemporană există serioase dezechilibre între nivelele de dezvoltare economică a diferitelor state, care multe state tinere își văd amenințată însăși independența politică, dobîndită cu atâtea jertfe, de starea de sărăcie în care s-au zbat, de exploatarea la care sînt supuse de marile monopoluri supra-naționale, instaurarea noii ordini economice constituie o condiție logică a luptei pentru lichidarea vechii politici, imperialiste și neocolonialiste, pentru consolidarea independenței economice și politice, pentru afirmarea lor neîngrădită pe plan mondial. Numai asigurîndu-se dezvoltarea economică independentă a tuturor țărilor se poate vorbi de instaurarea unor relații cu adevărat echitabile în viața internațională.

România socialistă, atașată puternic principiilor independenței și suveranității naționale acționează ferm, prin activitatea neobosită a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru respectarea deplină a principiilor de echitate, justiție și democrație în viața internațională, pentru intensificarea eforturilor în vederea lichidării subdezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să garanteze promovarea unei colaborări între state egale și suverane, respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, accesul larg al țărilor rămase sărace urmă la cuceririle cunoașterii contemporane. „Poporul român, e drept, a suferit în trecut, în epoca de dependență, în epoca de dependență centenarului independenței — care a suferit el însuși consecințele asupra suveranității străine, ale dominației imperialiste, și a dat nenumărate jertfe pentru cucerirea independenței și libertății patriei — sprijin activ, într-un spirit de înaltă solidaritate, lupta popoarelor subjugate pentru afirmarea ființei naționale, pentru dreptul de a fi stăpîn pe soarta lor”. Iar în aceasta, mai spunea secretarul general al partidului, plecăm de la experiența istorică, inclusiv a poporului nostru, care arată că factorul hotărîtor al consolidării independenței naționale este dezvoltarea unei puternice economii naționale prop...

ROLESUL ECONOMIC AL PROMOTORILOR ROMÂNI AI RENAȘTERII ȘI UMANISMULUI ÎN LUPTA PENTRU TĂRĂRIEA UNITĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI NAȚIONALE

ROLUL TAREI noastre social-economice și politice în secolele XVI-XVIII nu era compatibilă cu marea tinie și lupta seculară a poporului român pentru a persista, apreciau umanismul nostru renascentist. Pentru înlăturarea acestei nepotriviri devenea necesară, mai întâi, **descoperirea factorilor interni și externi** care contribuiau la staturarea procesului involutiv.

Grigore Ureche, ca reprezentant al rii boierime de proveniență nouă, ca intelectual umanist de tip renascentist, ca adept al democrației nobiliare pe plan social-politic, nu s-a sfiit să conștientizeze rolul nociv al unor domnitori ai unor mari boieri. În letopisețul el reproșează acestora că nu urmează comportamentul albinelor, care își „arăcă cășcioara și hrana” de dușmani. Trădătorii lui Ion Vodă cu prilejul unei armate antiotomane de la Cahul sunt condamnați aspru, dar drept. A defeză și exploatarea și asuprirea fiscală a țării le cădeau victime în deosebi țării.

Miron Costin, din aceeași postură socială, politică și culturală, a arătat și mai amplu, și mai sugestiv rolul nociv al unor domni: „O! Moldova, di ar hi omni tîi, carii stăpînescu în tine, toți țelepți, încă n-ai peri așe lesne. Ce omniile neștiutoare rindul tău și lacome sîntu pricine perirei tale. Că nu vîntă să agonisească și e nume bun va la țară, ce caută desfrînății numai și avuție să stringă, care apoi totuși să isipește, și încă și cu primejdii case-lor, că blăstămul săracilor, cum să zice nu cade pre copaci, citu de tîrdu”¹⁾ El nu vedea cu ochi buni sumpozitatea curții lui Radu Mihnea, pe motiv că nu era în cumpănă cu venitul țării. Era convins că poate fi folosită avuția²⁾, adică banii, ca mijloc de tururare „că ce nu lucrează în lume avu-rea. Bani răscolesc împărățiile și mare etăți surupă, cum să dzice cu un cînt leșescu: Sula de auru zidul pă-runde”³⁾.

Dimitrie Cantemir, ca reprezentant al păturilor sociale mijlocii, înainte de toate al răzeșilor, adică al țărănilor liberi, care stăpîneau pămîntul în comun, ca intelectual umanist de tip renascentist și enciclopedist, precum și ca promotor al absolutismului luminat pe plan social-politic, a relevat că marea boierime a contribuit la decăderea țării, înainte de toate, fiindcă a subminat „puterea absolută a principelui și dreptul de a face război și pace, legat de aceasta”⁴⁾. Procesul nedorit s-a agravat apoi în contextul declanșării ambițiilor de acapărare a domniei, astfel că, pînă la urmă, s-a instituit un jug dublu: al turcilor și al domnului străin (fanariot). În Istoria ieroglicică, realizînd chin-tesența atitudinii sale antioligarhice, autorul i-a înfățișat pe exploatarea sub forma unor animale și păsări de pra-

dă, singeroase și lacome, care trăiau „din truda altora agonisită”. Forța aurului, evidențiată prin „proverbul” invocat și de M. Costin, a implicat-o în corupția marilor boieri care, lacomi de avuție, își vindeau neamul și patria: „Că sula de aur zidurile pătrunde și lacomia își vinde neamul și moșia”⁵⁾.

CONSEMNAȚIA FACTORILOR EXTERNI ai decăderii țării române, Grigore Ureche critica atît regatul maghiar cît și regatul polon, pentru promovarea de acțiuni cotoptoare și expansioniste. Aceeași atitudine a avut stolnicul Cantacuzino față de regatul maghiar, căruia îi atribuia tendința de a cotopti toate țările române. Nici unul nu viza însă o confruntare de forțe intrate cîndva în adversitate. Ureche sugera reconstituirea unității „creștinilor” împotriva „păgînilor”. Pentru el era clar că expansiunea otomană fusese favorizată de „vrajba între creștini”. Iar istoricul muntean, criticînd expansionismul regatului maghiar, încerca, totodată, să obțină din partea ungarilor un sprijin mutual pentru Țara Muntenească și Moldova, chiar pentru Ardeal, de vreme ce românii, „ceștea ungarilor, ca un zid bun și tare înaintea turcilor le-au fost și nu de stricăciune, de să vă socoti bine, și cu dreptate, mai niciodată. ci încă de mare folos, mai virtos cestor ce în Ardeal au rămas sezători și lăcuitori”⁶⁾.

Dușmanul extern principal al unității și independenței țării române era socotit totuși **Imperiul Otoman**. De aceea, umanismul nostru renascentist nu și-au crușat cuvintele sugestive spre a caracteriza și combate dominația împărăției sultanilor pe pămîntul neamului românesc. Ureche, îl vedea pe cotoptorul otoman ca un „om ce iaste cu viață sălbatică”, „nemernicu sau prădătoriu”. Cînd se îrrilnește cu domnul român sultanul este bucuros numai atunci cînd acesta vine să i se plece sau să i dea bani. Precum „vasul cel fără fund, măcară cită apă ai turna într-nsul, nu-l mai poți umplea, așa și turcul, de ce dai mai mult, de aceea îți face mai multă nevoie, că el darul îl scrie obicină, mai apoi de n-ai vrea să-i dai, numai ce-ți caută ca să-i dai” — spunea cronicarul⁷⁾.

Miron Costin, consemna versatilitatea dușmanului și confirma spusa că „obedzile turcești încă sîntu grele” iar suferințele pe care le îndură românii din această cauză, inexprimabile. O traducere din lucrarea De rebus Alexandri regis Macedonum, a lui Quintus Curtius, pare un dialog înfruntător cu cotoptorul otoman: „De ce folos îți iaste avuția, care sațiu nu-ți face? Tu esti întîi în lume sătul fără sațiu și prin est agonisești ce n-ai, pre atîta să mă aibi rivnești”⁸⁾.

Cantemir, în Istoria ieroglicică, a stigmatizat corupția și venalitatea conducătorilor Imperiului Otoman. Apoi, în Descrierea Moldovei, a realizat o caracterizare remarcabilă a **tacticii** folosite de otomani pentru a subjuga țara română. Aceștia — scria autorul „de bună seamă, au socotit că este mai bine să domolească cu momeli neîmblinzitul zimbru moldovenesc, pe-a cărui sălbăticie o încercaseră nu o singură dată și nu fără pierderi, decît să potolească cu forța furia lui, trăgînd nădejde că va veni o zi cînd acesta, cu trecerea vremii, își va lepăda sălbăticia de altădată și că sleindu-și puterile prin pierderea singelui, de voie, de nevoie va răbda să i se pună lanțuri și cătușe la picioare”⁹⁾. Socotînd condițiile de vasalitate, constînd în prestații bănești și materiale în general, drept un factor al limitării progresive a independenței domnitorilor români față de otomani, a analizat pe larg tributul și „darurile” pe care Moldova fusese silită să le plătească Curții Otomane.

Cantemir observa că boii Moldovei, a căror mulțime și prezență în comerțul exterior le consemna, erau folosiți, din nefericire, nu numai pentru îndestularea traiului locuitorilor, ci și pentru a se asigura pretențiile bănești foarte grele ale otomanilor. Înseși veniturile și cheltuielile țării — apreciate de autor ca fiind în scădere — se hotărau nu după puterile supușilor (idee financiară premodernă! n.n.), ci după „nevoia și lacomia turcilor”¹⁰⁾.

Dacă domnitorii reuseau ca printr-o prestație bănească către otomani să salveze țara și locuitorii săi de asuprire, atunci ei se dovedeau înțelepți. Aceștia ar fi urmat, în această privință, exemplul venețian: „Căci domnitorii — mai cumiți — scria Cantemir — ori de cîte ori puteau răscumpăra cu bani vreo asuprire, preferau, pe bună dreptate, după exemplul ilustrilor conducători prin faima înțelepciunii lor ai republicii venețiene, să facă pagubă pungii, decît țării și supușilor lor”¹¹⁾. Observația menită să releve, prin comparație, nivelul înțelepciunii autohtone, contura totuși o concepție fundamenta-

¹⁾ Primele două părți ale acestui articol au apărut în nr. 10 și, respectiv, 11/1977 ale revistei noastre.

²⁾ Miron Costin, Opere, I, p. 36;

³⁾ Ibidem, p. 23.

⁴⁾ Dimitrie Cantemir, Descrierea Moldovei, p. 125;

⁵⁾ Idem, Opere complete IV, ediția 1973, p. 114;

⁶⁾ Stolnicul Constantin Cantacuzino, Istoria Țării Românești, p. 66, 67 și 96;

⁷⁾ Grigore Ureche, Letopisețul Țării Moldovei, p. 179;

⁸⁾ Miron Costin, Opere, II p. 108;

⁹⁾ Dimitrie Cantemir, op. cit., în text p. 179;

¹⁰⁾ Ibidem, p. 271.

la a românilor, care în anumite împrejurări în decursul secolelor XV—XVIII n-au pregetat să-și sacrifice o parte din avuție pentru a-și salva independența lor și a țării.

În concepția lui Cantemir, autonomia internă a țării și locuitorilor ei, chiar dacă era asigurată prin obligații bănești către otomani și nu era suficientă pentru afirmarea plenară a statutului politic independent românesc, constituia totuși un semn pozitiv. În acest sens, el scria „că deși groazei lumii, împărăției Turcului, bani a da obligate sînt (țările române), însă besericile, lege(a), giudecățile, obiceiile, nesmentite și nebetajite și le-au păzit (...) și ceia ce iaste mai mare sîmnuul vredniciei și slobozii : puterea monarhicească nici cum puterniciei Monarhii turcești pînă astăzi nu ș-au plecat-o, ce precum din ceput au avut-o stăpîntorii locurilor acestora, tot așa o au și o țin : într-acărora mină stă viața și moartea supușilor săi”¹⁰).

Savantul român a sesizat că în timpul dominației otomane, **poporul nostru nu-și punea în valoare resursele pentru a nu prilejui sporierea lăcomiei străine și pierderea roadelor muncii.** „Nici de bogățiile pe care le dau obișnuit muniții, adică de zăcămintele minerale, nu sînt lipsiți muniții noștri. Dar în timpurile vechi traiul cumpătat al domnitorilor pe de o parte și pe de altă lipsa de băieși a împiedicat exploatarea lor ; în vremile noastre — preciza Cantemir — pe moldoveni i-au oprit de la această cunoscută lăcomie a turcilor și teama ca nu cumva căutînd bogății să-și piardă odată cu pămîntul și munca și foloasele ei”¹¹). Această idee economică, de factură modernă, a fost preluată, în secolul al XIX-lea, de Dionisie Fotino și Mihail Kogălniceanu. Ea a deschis calea făuririi doctrinei economice românești referitoare pe de o parte la rolul nociv al acaparării resurselor naturale ale unei națiuni de către alta, iar pe de altă parte referitoare la rolul pozitiv al valorificării libere și independente a resurselor naturale proprii ca o chează-șie a progresului social-economic național și universal.

ARĂTAREA CAUZELOR și factorilor care au dus la starea involutivă a țărilor române servea umaniștilor noștri renașcențiști pentru a deduce căile menite să scutească jugul otoman. Grigore Ureche și Miron Costin avizau împotriva tendințelor otomane de a crea precedente înrobitoare și a le perpetua. **Statu quo ante** constituia o oarecare pavază la agravarea dominației otomane. De aceea, Ureche îl vedea cu ochi buni pe Petru Vodă Șchiopul fiindcă acesta preferase să renunțe la domnie mai degrabă, decît să satisfacă pretenții otomane suplimentare.

Costin lua în considerație și statu quo-ul politic și teritorial. Un urmaș al său în ale istoriografiei relatează că, atunci cînd marele vizir l-a întrebat dacă moldovenii se bucură de luarea

Camenitei de către turci la 1672, a răspuns cu un simț diplomatic remarcabil : „Sîntem noi, moldovenii, bucușorii să se lățească (impărăția) în toate părțile cit de mult, iar peste țara noastră nu ne pare bine să se lățească”¹²). Se temea mult de pieirea statală a țării, prin transformarea ei în pašalic.

Umaniștii noștri nu se limitau însă a propaga un anumit statu quo. Ei doreau ca **țările române să nu mai plătească haraci, să scutească întregul jug economic și politic otoman.** Miron Costin, referindu-se la haracii scria împotriva otomanilor, cu indignare și accent dramatic : „să dea Dumnezeu ca să nu mai ajungă să-l mai ia și ca Dumnezeu să hărăzească altă soartă acestei țări, sau să piară înainte de sfîrșitul veacurilor noastre”¹³).

Ureche și Costin exaltau vitejia românească, priveau cu simpatie participarea maselor populare la lupta armată antiotomană. Cantemir invoca vremea trecută — cînd „ori de cite ori o putere vrăjmașă ataca pe domnitor, tot poporul la porunca lui era dator să ia armele și să-și răzбие pe dușmani”¹⁴). Anticipîndu-l pe Nicolae Bălcescu, el sesiza relația dintre puterea armată a țării și puterea acesteia de a-și apăra libertatea și a scutura jugul străin. Deși făcea din origine și continuitatea românilor un titlu de glorie, el știa prea bine că poporul nostru nu se poate sprijini decît pe forța sa actualizată. În acest sens, adresîndu-le a lor săi, scria : „bătrînețele și cinstea neamului său prîvindu-ș il sfătuesc, ca nu în trudele și singele moșilor strămoșilor săi să mândriască ; ce în ce au scăzut din calea vredniciei, chiar înțelegînd, urma și bărbăția lor rîvnînd, lipsele să-și pliniască ; și să-și aducă amente că, precum odată așe acmu, tot aceia bărbăți sînt, carii cu multul mai cu ferice au ținut cinsteși a muri, decît cu chip de cinsteși și de bărbăția lor, nevrednic a trăi”¹⁵).

Cei trei umaniști renașcențiști din Moldova luau în considerație și o anumită reconstrucție economică și politică. Desigur, datorită poziției lor de clasă, și stadiului de dezvoltare a științei istorice, **nu vedeau prea clar rolul eliberării sociale în potențarea eliberării neamului. Toți, dar cu nuanțe proprii, credeau în rolul propulsiv al domnilor.** Aminteau însă și de necesitatea înfloririi comerțului, inclusiv între moldoveni și ardeleni, de necesitatea dezvoltării orașelor și țărilor. Ar fi dorit ca țara să se asemene cu cele dezvoltate, îndeosebi cu republica venețiană. Cantemir și Cantacuzino cereau chiar să se pună un anumit zăgăz veciniei, în speță, o încetare a aservirii categoriilor sociale mijlocii.

Atingînd o înaltă treaptă în promovarea doctrinei mercantiliste, savantul domnitor releva rolul și importanța apropierea mijloacelor bănești din circuitul economic al popoarelor, importanța unei balanțe comerciale excedentare. El considera că **nedederea moldovenilor la valorificarea mărfurilor țării peste hotare și faptul că străinii care le valorifică nu sălășluiesc în țară reprezentau impedimente serioase.** „Aceasta este, cred eu, pricina cea mai de seamă că rar se află în Moldova țirgoveți bogat și că țara noastră, deși trimite străinilor mai multe mărfuri decît primește de la ei, suferă totuși tot timpul de lipsă de bani” — conchidea autorul¹⁶).

Din punct de vedere statal, marele nostru savant și om politic întrezărea un pas spre statul național unitar, movînd în fond unirea Moldovei cu Țările Românești sub aceeași fîmbră domnească. Pentru a scoate Moldova de sub jugul otoman, umaniștii noștri vizau și o alianță cu vecinii ; Gr. Ureche și M. Costin, mai lipsiți de perspective, cu regatul polon (a cărui deținere n-o observaseră), iar D. Cantemir mai scrutător, cu Rusia lui Petru cel Mare — Rusia reformelor premoderne și gromar al Rusiei pravoslavnice. Avantul nostru intuise perspectivele minoase ale unei colaborări rodnice între poporul român și poporul rus.

INCREDEREA LOR în scutirea țării de jugul otoman se întemeie pe filozofia istoriei. Ei considerau că totul în lume are un început, o creștere și o scădere, după care ciclul se repetă în forma creștere-descreștere ; concepția o propagau Grigore Ureche, Miron Costin și Stolnicul Constantin Cantacuzino iar la Dimitrie Cantemir se aplică o metodă de construcție istoriografică. Pe baza acestei teze, ei considerau că faza descendentă a ciclului țării neamului românesc se încheiasse și se apropia iminent faza ascendentă. Situația era considerată atât mai favorabilă cu cît Imperiul Otoman îi corespondea o fază descendentă iar, după Cantemir, Rusia lui Petru cel Mare, o fază ascendentă.

Umaniștii noștri renașcențiști nu credeau totuși în caracterul absolut repetabilității fazelor ascendentă-descendentă. La Ureche transpare **ideea ancorării în evitarea decăderii,** dacă se cultivă bunele înfapturi. De fapt, după Cantemir, numai imbecilitățile cad sub incidența descreșterii și decăderii. Pe de altă parte, umaniștii noștri renașcențiști nu credeau în mesurabilitatea lucrurilor. Totodată, ei vedeau în dreapta valoare ajutorului extern pentru eliberarea de sub jugul străin. Ei știau că popoarele libere se sprijină pe cele asuprite pe temeiul solidarității în cadrul acestora a unor forțe capabile de luptă pentru a scutura jugul străin. **Că sprijinul extern înseamnă potențarea acestor forțe interne, substituția lor. Că dușmanii libertății popoarelor se feresc în primul rînd de forțele interne care nu se lasă îngenușite și numai în al doilea rînd de forțele externe gata să le sară în ajutor primordiale.** Sesizau că acțiunea conjugată în același sens a forțelor interne și externe nu este de neglijat. Solidaritatea celor ce luptă pentru libertate („slobozenie”) constituie o forță inexpugnabilă, în ultimă instanță. Tînd cont că dușmanul este în decădere (respectiv, Imperiul Otoman), momentul scuturării jugului străin îl vede aproape.

Cumpănind cu chibzuință structura alianței și solidarității cu alte popoare și resorturile primordiale ale acesteia și pe cele ale reușitei în eliberare, **umaniștii noștri renașcențiști chemau pe poporul român la unitate internă și la luptă intransigentă împotriva cîmpului otoman.** Cantemir mai ales, îndă seama că dezunirea și răul provocat patriei, neamului provin în primul rînd dinăuntrul acestuia : „Că nu afi

conf. dr. Virgil IONESC

(Continuare în pag. 32)

¹⁰) Idem, Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor, p. 107 ;

¹¹) Idem, Descrierea Moldovei, p. 107 ;

¹²) Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei și o samă de cuvinte, ESPLA, 1955, p. 134 ;

¹³) Miron Costin, Opere I, p. 224 ;

¹⁴) Dimitrie Cantemir, Descrierea Moldovei, p. 125 ;

¹⁵) Idem, Hronicul..., p. 180 ;

¹⁶) Idem op. cit. la pct. 14, p. 297.

INDEPENDENȚA ȘI SUVERANITATEA STATELOR — CERINȚĂ A NOII ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE MONDIALE

ROMÂNIA, țară cu îndelungate tradiții de luptă pentru apărarea suveranității și independenței sale naționale, atașată ferm recunoașterii dreptului popoarelor la o existență liberă, este stăpâtoare, într-un climat de pace și prosperitate, întreprinzând respectarea efectivă a comandamentelor moralei și dreptului internațional, aduce o importantă contribuție teoretică și practică la elaborarea conceptului unei noi ordini economice mondiale.

Ca și cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea sa la Helsinki în cadrul ședinței pentru semnarea documentului Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, „**Strângându-se în jurul lor, statele europene pot și trebuie să găsească soluții comune cu mai multă hotărâre pentru extinderea colaborării în curs de dezvoltare, pentru lichidarea vechii politici de război care a dus la împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace, pentru realizarea noii ordini economice internaționale care să asigure progresul armonios al fiecărei națiuni, egalitate relativă a nivelurilor de dezvoltare, stabilitatea economică internațională, bunăstarea și pacea fiecărui popor.**

„**La această înaltă tribună, sint imputernicit să afirm soarta Republicii Socialiste România este ferm hotărâtă să acționeze cu toate forțele pentru a-și aduce contribuția la înfăptuirea securității, cooperării și păcii în Europa, la crearea noii ordini economice internaționale, la instaurarea unei păci traie între toate popoarele planetei“**).

Prin urmare, propunându-se o transformare radicală a vechiului sistem de relații existente în lume, noua ordine economică și politică mondială se înfățișează, în perspectiva istoriei, ca un vast proces revoluționar, ce implică o reevaluare critică a întregului mecanism al relațiilor internaționale, edificarea unor raporturi de colaborare durabile între state, întemeiate pe respectul real al suveranității și independenței și suveranității tuturor popoarelor.

Prin urmare, fiind direcția de evoluție a istoriei, în care noul, în orice oricărui vicisitudine, triumfă întotdeauna, noua ordine mondială este imperativul adaptării relațiilor internaționale la cerințele emancipării popoarelor și afirmării lor nemijlocite, ca state suverane și pe deplin egale ale relațiilor internaționale. Prin urmare, dată propunându-se să elimine forța — sub toate formele manifestărilor sale — din arsenalul metodelor diplomatice, ea este chemată să contribuie la edificarea unor relații noi, de încredere și stimă între popoare, în măsură să asigure evoluția și prosperitatea fiecărui popor și, odată cu aceasta, progresul material și cultural al întregii culturii și civilizații umane.

Pe de altă parte, întrucât își propune afirmarea deplină a suveranității națiunilor suverane și independente și totodată arăzarea eforturilor acestora pentru pace și progres, noua ordine este direct corelată cu ideea clădirii unui nou sistem de relații economice între state, apt să promoveze o egalitate deplină între toate țările lumii și să garanteze, în mod efectiv, realizarea unei dezvoltări independente și libere a tuturor națiunilor, în cadrul unei diviziuni internaționale a muncii, bazată pe echitate și echitate.

După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta sa intervenție la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și activității centrale de partid și de stat, consacrată centenarului independenței de stat a României, „**România consideră că o problemă fundamentală a lumii de azi este intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace ca urmare a îndelungatei politici imperiale de dominație colonială... Lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale reprezintă o condiție firească a luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea inițială a politicii imperialiste pe plan mondial și, de aceea, acțiunea cu toate forțele în vederea înfăptuirii acestui deziderat arzător al epocii noastre“**).

Analiza fenomenelor deosebit de complexe ale lumii contem-

porane, ca și a întregii evoluții a vieții internaționale în ultimii ani, demonstrează fără putință de tăgadă că transformarea radicală a relațiilor dintre state constituie în prezent o cerință absolut necesară pentru asigurarea progresului economic și social al tuturor popoarelor, pentru înfăptuirea păcii și justiției internaționale. Ea demonstrează cât se poate de clar că măsurile parțiale nu pot da decât un răspuns vremelnic problemelor majore cu care omenirea este confruntată, învederând, pe baza luărilor în considerație a numeroase elemente, că numai o schimbare radicală a întregului sistem de relații existente în lume poate asigura pacea și prosperitatea tuturor popoarelor, în cadrul unei noi ordini bazate pe justiția economică, politică și socială.

Dată fiind multitudinea problemelor cu care este confruntată, noua ordine implică, în mod necesar, numeroase transformări, consecințe și schimbări pe plan economic, politic, social, juridic, instituțional, ce urmează a fi înfăptuite tocmai cu participarea activă a tuturor statelor naționale suverane. Dintre răspunsurile unor probleme fundamentale ce frământă puternic statele și popoarele în ultimele decenii și a căror acuitate s-a manifestat în mod deosebit, în special în ultimii ani, noua ordine este chemată să ofere elemente novatoare, de natură să faciliteze reconsiderarea vechiului sistem de relații și să asigure condițiile elaborării unor noi norme de conduită internațională, adaptate marilor mutații și problemelor deosebit de complexe care caracterizează lumea contemporană.

Se așteaptă ca acest sistem nou de relații, să consacre în mod efectiv garantarea și respectarea fermă a unor drepturi fundamentale ale statelor, esențiale pentru asigurarea conviețuirii lor în condiții de deplină egalitate și respect reciproc, precum dreptul la existență liberă și independentă, dreptul de a-și hotărî singure soarta, dreptul la pace, progres, bunăstare, dreptul asupra bogățiilor și resurselor naturale, a căror aplicare urmează să se desfășoare în contextul promovării neabătute de către toate statele a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, general aplicabile raporturilor mutuale, precum interzicerea folosirii forței și a amenințării cu forța, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, soluționarea pașnică a diferendelor internaționale, cooperarea internațională.

Prin obiectivele sale — care sint nu numai revoluționare, dar și calitativ superioare din punctul de vedere al moralei internaționale, al eticii raporturilor dintre state — noua ordine se înfățișează ca o adevărată strategie a evoluției viitoare a relațiilor dintre țări, indiferent de mărime, potențial, sistem social sau politic, tinzând spre transformarea profundă a raporturilor dintre ele, spre făurirea unei lumi mai bune și mai drepte în care urmează să fie eradicate definitiv practicile politicii imperialiste de forță și dictat, politica de dominație și opresiune, o lume în care toate națiunile, fără deosebire, să poată să își spună în mod egal cuvântul la soluționarea problemelor de interes comun.

Elementul central al convergenței tuturor acestor principii și norme noi de conduită internațională îl constituie, în mod necesar, afirmarea dreptului la ființă națională, independență și dezvoltare liberă, al tuturor popoarelor. Noua ordine este chemată să asigure, să garanteze și să consacre definitiv pe plan internațional dreptul imprescriptibil al tuturor națiunilor de a-și afirma cu plenitudine personalitatea, libertatea lor de decizie și de manifestare în toate domeniile, dreptul fundamental al popoarelor la dezvoltare, la pace și prosperitate, facilitând, în cadrul unui sistem superior de raporturi și cu mijloace noi și eficiente, armonizarea intereselor tuturor națiunilor lumii spre înfăptuirea idealurilor de pace, progres și justiție internațională.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Edit. politică, București, 1975, p. 1044.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și activului central de partid și de stat, Scinteia, 10 mai 1977.

După cum este bine cunoscut, epoca zilelor noastre, epocă de profundă transformări și prefaceri revoluționare, de realizări uluitoare ale științei și tehnicii, ale culturii umane în general, este și epoca afirmării fără precedent a națiunii pe planul relațiilor internaționale, a recunoașterii și confirmării depline a dreptului tuturor popoarelor la o dezvoltare de sine stătătoare. În acest context, devine tot mai evident că punctul central al viitoarelor principii și norme ale noului ordin, ca mutație structurală a sistemului actual al relațiilor internaționale, îl constituie tocmai asigurarea respectului neabătut al independenței și suveranității naționale, prin intermediul unor documente politico-juridice, care să fie recunoscute și aplicate în mod consecvent de toate statele.

Experiența istorică, viața însăși au arătat, de altfel, cu deosebită evidență că națiunea și statul național reprezintă un puternic element care stimulează evoluția progresistă a relațiilor internaționale și facilitează afirmarea principiilor noi, democratice. Sub influența ideilor generoase și profund umane ale socialismului, care a proclamat pentru prima dată dreptul tuturor națiunilor și popoarelor la autodeterminare — a marilor mutații petrecute în lume sub influența sa, au apărut și s-au manifestat în ultimele decenii numeroase state suverane și independente, a căror contribuție la viața internațională devine din ce în ce mai puternică.

Înfăptuindu-se în condițiile tendinței spre statornicirea unui sistem de relații noi, profund democratice, calitativ deosebit de cele existente, afirmarea statelor naționale suverane și independente are toate trăsăturile unui proces evolutiv, de natură a influența progresul sistemului internațional însuși, promovind continuă lui democratizare, elaborarea unor soluții noi, de cooperare, care să țină seama de interesele tuturor popoarelor. La rindul său, sistemul de relații pe care se întemeiază concepția noului ordin, fiind profund democratic prin esența sa, prin principiile pe care se întemeiază, este de natură să favorizeze la maximum manifestarea întregului potențial al națiunilor suverane, să înlesnească afirmarea contribuției specifice pe care acestea o aduc la făurirea culturii, civilizației, la soluționarea problemelor de colaborare ridicate în fața întregii omeniri de uriașă revoluție tehnico-științifică contemporană.

Documentele Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare în Europa, a căror actualitate apare cât se poate de clar în perspectiva viitoarei reuniuni internaționale de la Belgard, au constituit o strălucită ilustrare a acestei idei, demonstrând cu evidență rolul statelor naționale suverane în edificarea unui sistem de colaborare durabil între state.

Nu este întâmplător faptul că enumerarea principiilor noi ale relațiilor dintre statele europene începe cu egalitatea suverană și respectarea drepturilor inerente suveranității. Referindu-se la acest principiu, „Actul final” prevede că „Statele participante își vor respecta fiecare egalitatea suverană și individualitatea celuiilalt, precum și toate drepturile inerente suveranității și pe care le cuprinde suveranitatea lor, între care, în special, dreptul fiecărui stat la egalitate juridică, la integritate teritorială, la libertate și independență politică”. Spre înfăptuirea deplină a acestei cerințe esențiale pentru desfășurarea relațiilor dintre state converg principiile nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță, inviolabilității frontierelor, integrității teritoriale a statelor, reglementării pașnice a diferendelor, neamestecului în treburile interne, respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, inclusiv a libertății de gândire, conștiință, religie sau de convingeri, egalității în drepturi a tuturor popoarelor și dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, cooperării între state, îndeplinirii cu bună credință a obligațiilor asumate conform dreptului internațional³⁾.

De altfel, complexitatea problemelor pe care omenirea le are de rezolvat astăzi arată clar că afirmarea independenței și suveranității naționale, manifestarea plenară a statelor suverane, constituie singura cale pentru descătușarea uriașului potențial

material și uman pe care-l reprezintă forța națiunilor libere — pine pe soarta lor, pentru armonizarea eforturilor acestora înfăptuirea marilor sarcini ale cooperării internaționale. Într-un punct de vedere pe deplin întemeiat cu privire la dințele evoluției relațiilor internaționale contemporane, profesorul american Inis L. Claude Jr., de la Universitatea din Ionia, arăta, în această privință, că „lumea către care par să rezonabil să aspirăm nu este o lume în care micile comunități s-au dizolvat și au fost absorbite într-o comunitate atotcuprinzătoare, ci una în care existența și chiar înflorirea acestor comunități devin fenomene compatibile cu ordinea întregului și ele de susținere ale acestei ordini⁴⁾”.

Actualul stadiu al dezvoltării relațiilor internaționale este faptul că națiunile nu sint nici pe departe dispuse să renunțe la prerogativele suveranității lor naționale și de stat, ci, dimpotrivă, ele își afirmă tot mai mult hotărârea de a-și apăra independența și suveranitatea — element ce constituie în prezent un factor decisiv al progresului și prosperității fiecărei țări. Aceasta este o condiție de prim ordin a edificării unor raporturi de colaborare durabile între state.

În lumina acestor realități evidente, apar cu totul anacronice și contrare spiritului colaborării internaționale toate acele teorii care, invocând diferite „argumente”, pretind că statul național ar avea astăzi un caracter „perimat”, avansând concluzia că suveranitățile naționale ar trebui „să cedeze locul” — teorie care trebuie să se asigure pacea și securitatea mondială — unor „sisteme de colaborare supranațională”. Nu este un secret pentru nimeni faptul că tocmai forțele imperialiste reacționare — care doresc să oprească uriașul proces revoluționar mondial, să împiedice așezarea pe baze noi, democratice a relațiilor dintre state — sint acelea care încearcă să acrediteze ideea că națiunea, statul național ar fi categorii „istorice depășite”, că în actualul stadiu al evoluției omenirii ar fi imperios necesar ca statele să renunțe la independență sau cel puțin la o parte din prerogativele acesteia, „limitându-și” de bună voie suveranitatea. În ceea ce privește ordine de preocupări, a încercărilor de a nega sau diminua importanța suveranității în condițiile zilelor noastre, înscriși și acele construcții care își propun să teoretizeze neapăsătoare întemeierii relațiilor dintre state pe puterea politică și militară, căutând să demonstreze că modelul sistemului internațional al epocii contemporane nu ar putea fi decât „bipolar”, „tripolar” sau „pentapolar”.

După cum se arată însă în declarația politică adoptată la cea de a 5-a Conferință a șefilor de state sau de guverne ale țărilor nealiniate, care s-a desfășurat la Colombo (Sri Lanka) între 16—19 august 1976, „Lumea bipolară în care nu există încă decât două importante centre de putere a dispărut de peste 10 ani și de atunci încercările de a stabili o lume întemeiată pe multe centre de putere s-au dovedit inconsistente, majoritatea membrilor comunității internaționale fiind ostili unei polarizări în jurul unor centre de putere. Totodată, majoritatea statelor resping noțiunea de ordine internațională întemeiată pe blocuri de putere, de echilibru al forței și sferelor de influență, toate aceste noțiuni fiind incompatibile cu aspirațiile de independență autentică ale statelor și cu democratizarea relațiilor internaționale⁵⁾”.

De altfel, numeroși politologi din țările occidentale sint de aceeași părere și vor să recunoască într-o măsură tot mai mare că ideea de echilibru al forțelor sau balanței de forțe nu poate constitui o „formă” pentru edificarea unui sistem internațional traic. Astfel, în pildă, politologul american Richard N. Gardner aprecia că „structură a păcii” nu poate fi realizată numai menținând o balanță precară între cinci centre de putere, ci aceasta recla întărirea instituțiilor internaționale la nivele globale și regionale în care toate statele au o șansă de a participa⁶⁾”.

Noua configurație a raporturilor internaționale pe care dorim să le construim în perspectiva unei noi ordini economice și politice mondiale, din care vor fi eliminate pentru totdeauna politica imperialistă, colonialismul și neocolonialismul, discriminările, presiunile de ordin economic și politic, imixtiunile în treburile interne ale altor state, va permite, neîndoindu-ne, manifestarea plenară a suveranității și independenței naționale. Eforturile și adoptarea — prin consensul tuturor statelor — a unor măsuri efective pentru interzicerea forței și amenințării cu forță pentru dezarmare, pace și securitate, pentru desființarea blocurilor militare, pentru edificarea unor noi raporturi economice și întărirea spiritului de încredere și colaborare al popoarelor, favorizând dezvoltarea și armonizarea unor raporturi noi între state suverane și egale în drepturi, în măsură să asigure desfășurarea întregului potențial al acestora ca subiecte ale relațiilor internaționale contemporane.

România socialistă, atașată în mod ferm principiilor suverane

dr. Victor DUCULESCU

(Continuare în pag. 32)

3) Autorul vest-german Götz von Groll, referindu-se la consacrarea principiului egalității suverane în fruntea principiilor înscrise în textul Actului final al Conferinței de la Helsinki, observa că „A fost un succes al statelor mai mici participante că acest principiu se înscrie în fruntea listei — ca un rezultat obținut deja în faza pregătitoare. Și există ceva logic în aceasta, dat fiind că egalitatea suverană este «un principiu pozitiv» cuprinzând tot ceea ce un stat poate să facă, dat fiind faptul că cea mai mare parte a altor principii au legătură cu lucruri pe care un stat ar trebui să se abțină a le face pentru autenticul scop de a nu încăleca drepturile suverane ale altor state” (Götz von Groll, în „Aussenpolitik”, German Foreign Affairs Review, vol. 26, 1975, nr. 3, p. 250—251).

4) Inis L. Claude Jr., Despre comunitate și ordine mondială, articol publicat în „The Virginia Quarterly Review”, 1974.

5) „Revue de Politique internationale”, nr. 634 din 5 septembrie 1976, p. 32.

6) Richard N. Gardner, The Hard Road to World Order, în „Foreign Affairs”, vol. 52, nr. 3, aprilie 1974, p. 576.

ASPECTE ECONOMICE ALE PROCESULUI DE CUCERIRE ȘI CONSOLIDARE A INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI

ORGANIZATĂ DE INSTITUTUL de economie socialistă din cadrul Institutului central de cercetări economice, a avut loc recent o sesiune tivă de comunicări științifice consacrate împlinirii a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a României. Referindu-se la importanța și nume- asele semnificații ale sărbătoririi cen- narului proclamării independenței de it a României, în cuvîntul de deschire al acestei sesiuni prof. dr. Ioan V. tu, directorul general al Institutului ntral de cercetări economice a sub- iat, printre altele, că oricare ar fi biectul abordat în legătură cu procla- area României ca stat independent, la mai 1877, adevărul formulat de Mi- il Eminescu prin cuvintele „Inde- ndența nu este un „copil găsit“... ci suma vieții noastre istorice“ rămîne axiomă. S-a relevat că independența noastră este creația unui popor care în- tdeauna a știut că munca și inteligen- sint singurele resurse inepuizabile e evoluției sale ascendente. Și ori de te ori, cînd diferite forțe externe au entat la existența sa, poporul român adăugat la acestea lupta armată sau plomatică. Filonul cu dimensiuni in- mensurabile, ale faptei și vorbeii, spe- anței și luptei poporului român este onștiința continuității sale, conștiința ermanenței milenare pe teritoriul Da- romaniei. Iar forța acestei conștiin- e a fost și este asigurată de răspunde- ea permanentă a oricărei generații entru integritatea teritorială moșteni- ă de la strămoșii geto-daci, de la gene- ațiile care s-au născut, au muncit și au rmat o civilizație proprie în sud-estul uropei, pe un teritoriu bine delimitat, dentificabil pentru orice perioadă isto- ică. Neam de viteji, care n-a știut ce ste frica, românii au apelat la luptă, numai atunci cînd au fost atacați sau nedreptățiți.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu „Încununare a unor năzuințe și lupte de veacuri ale poporului român, cucerirea independenței a avut o profundă înriurire asupra întregii dez- voltării a societății românești pe calea progresului economic și social, deschi- zînd largi orizonturi națiunii noastre spre afirmarea liberă, de sine stătătoare“. Cei o sută de ani cuprinși între 1877—1977 formează o perioadă istorică în decursul căreia s-au desfășurat profunde transformări politice, econo- mice și sociale, care pentru țara noastră dau dimensiuni specifice timpului. Formarea statului național unitar, crea- rea Partidului Comunist din România, cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, desființarea exploatării o- mului de către om, transformarea României dint-o țară agrară, cu pu-

La sesiune au prezentat comuni- cări: prof. dr. I. Bulborea: In- dependența economică — obiectiv major al gândirii și acțiunii pa- trioților români; dr. Gh. Dobre: Semnificații economice ale cucerii independenței de stat 1877—78; A. Spiridon: Schimbări intervenite în literatura și problematica economi- că sub influența cuceririi independen- ței; R. Demetrescu: Afirmarea pre- rogativelor autonomiei vamale și co- mercială: pași pregătitori ai indepen- denței naționale; conf. dr. V. Iota: Actualitatea concepției lui A. D. Xenopol despre dezvoltarea economică. Lector dr. D. Mureșan și lector dr. M. Rozorea: Concepția poporanistă despre dezvoltarea României; Șt. Mi- hai: Din istoria luptei pentru înfăp- tuirea suveranității asupra resurselor naturale în România; conf. dr. S. S. Selejan: O concepție românească in- terbelică privind comerțul internațio- nal; lector dr. Gh. Ciubea: Rădăcini istorice marxiste românești ale criticii stagnării dezvoltării.

I. Desmireanu: Politica de investiții și dezvoltare rațională a factorilor de producție pe întreg cuprinsul patriei; dr. A. Iancu: Prefaceri structurale ale economiei naționale; dr. C. Grigores- cu: Creșterea populației — factor al dezvoltării economice și sociale; dr. Gh. Răboacă: Concepția P.C.R. de cointereseare materială și ridicare a ni- velului de trai al poporului; V. Ior- dache: Schimbări și tendințe în con- sumul alimentară al populației în anii socialismului; prof. dr. I. Perț: Dez- voltarea și modernizarea economiei — temelia independenței naționale și a întăririi capacității de apărare; dr. M. Stănescu: Evoluția țărănimii în procesul de modernizare a economiei românești.

Prof. dr. I. Nicolae Văleanu: Contri- buția președintelui NICOLAE CEAUȘESCU la definirea noii ordini economice și politice internaționale; dr. S. Sava: Concepția României despre noua ordine economică și politică internațională, o contri- buție originală la dezvoltarea și im- bogățirea marxism-leninismului; E. Io- nescu: Independența națională — condiție indispensabilă pentru înfăp- tuirea unei politici de progres econo- mic și social; S. Arsene: Îmbinarea factorilor interni și externi în dez- voltarea economică independentă a României — experiență cu valențe universale; M. Rudăreanu: Lărgi- rea relațiilor economice externe ale României și dezvoltarea indepen- dentă; V. Popescu: Crearea condiții- lor pentru consolidarea monedei na- ționale în perioada construcției socie- tății socialiste multilateral dezvoltate în România.

ternice rămășițe feudale, într-o țară so- cialistă industrial-agrară în plin pro- gres și afirmare, dezvoltarea accelerată

economico-socială a țării și schimbările calitative evidențiate cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, sint procese cu semnificații istorice infinite, care explică și definesc nu numai pre- zentul dar și viitorul națiunii noastre românești. Toate acestea au fost idei relevate atît în cuvîntul introductiv cit și în problematica comunicărilor pre- zentate.

PRIMĂ GRUPĂ de comunicări s-a referit la premisele indepen- denței, la evaluarea acestui act de mare însemnătate în gîndirea contem- porană și ulterioară evenimentului, la momente din istoria economiei semniifi- cative pentru încercările de a se cons- trui independenței de stat un suport în suveranitatea economică. Subli- niindu-se că prin cucerirea independen- ței de stat s-a realizat cadrul propice dinamizării vieții economice și sociale, s-a relevat modul în care oamenii poli- tici și gînditorii de prestigiu al vremii s-au pronunțat pentru o dezvoltare in- dustrială a țării ca suport al consolidă- rii independenței naționale. În mod deosebit comunicările au evidențiat gîndirea economică a unor personalități proeminente ca D. P. Marțian, M. Kogălniceanu, G. Bariț, B. P. Hașdeu, M. Eminescu A. D. Xenopol, P. S. Aurelian, C. Dobrogeanu-Gherea ș.a. În fluxul mișcării de idei pro- gresiste privind industrializarea a fost menționat în comunicările prezentate și locul de seamă pe care l-a ocupat gîndirea socialistilor români. Purtători de cuvînt ai clasei muncitoare, aceș- tia priveau edificarea industrială a României ca o condiție vitală pentru destinele țării, pentru consolidarea po- ziției clasei pe care o reprezentau și întărirea independenței României.

S-a subliniat, totodată, că politica de încurajare a industriei, de dezvoltare a forțelor de producție promovată de pa- trioții români nu era însoțită de culti- varea izolacionismului în relațiile cu alte state, de smulgerea țării din angre- najul complex al diviziunii internațio- nale a muncii. Dimpotrivă, ei încercau să găsească cele mai potrivite căi pen- tru așezarea raporturilor țării cu parte- nerii de schimb pe baze noi, reciproc avantajoase. Iar condiția esențială pen- tru aceasta o constituia crearea unei in- dustrii naționale puternice și compe- titive.

În materialele prezentate a fost evi- dențiat că în deceniile care au urmat pînă la cel de-al doilea război mondial, economia românească, sub auspiciile momentului independenței, a înregist- rat o seamă de progrese reale. S-a evi- dențiat faptul că în raport cu nivelul atins în alte țări ale lumii, aceste pro-

greșe se situau însă cu mult sub posibilitățile reale ale țării. Decalajele față de țările dezvoltate, cu trecerea anilor, în loc să se micșoreze, tindeau să se mărească. Tendințele și procesele economice potențate și amplificate de actul istoric de la 1877, se dovedeau astfel, **contracarate** de puternice forțe sociale interesate în a beneficia de progresele favorizate de noua situație statală a poporului român, fără a contribui însă la înfăptuirea lor. Între aceste forțe s-a arătat rolul nefast al capitalului monopolist străin, ce activa în economia românească, capital față de care au existat încercări pentru trecerea sub control național. Legea minelor din 1924 este prezentată astfel ca exprimând apogeul politicii liberale „prin noi înșine”. Supusă presiunilor puterilor imperialiste, după numai 5 ani de aplicare, legea minelor a fost însă abrogată, iar exploatarea avuției naționale și a muncii poporului român de către marile companii monopoliste internaționale — oficializată.

În același timp a fost analizată „Teoria protecționismului și a schimbului internațional” în concepția unor economiști români din perioada interbelică, evidențindu-se semnificația ei de breșă creată în gândirea economică burgheză despre relațiile internaționale. Prin această concepție s-a respins teoria tradițională a costurilor comparative de producție, care cultiva în mod apologetic iluzia caracterului reciproc avantajos al comerțului capitalist și încerca să acrediteze ideea universalității politicii liberschimbiste, în ciuda puternicelor decalaje existente în economia mondială a timpului, urmare a exploatării țărilor agrare de către burghezia monopolistă și imperialistă internațională.

În mai multe comunicări au fost prezentate textele unor apărători consecvenți ai intereselor vitale ale întregii noastre națiuni, militanți pentru progresul economico-social, pentru independența și suveranitatea națională a țării, **gînditorii marxști din perioada interbelică**, care au suspus unei critici științifice concepțiile care predicau stagnarea dezvoltării forțelor de producție, opuse industrializării României. Ei au respins cu vehemență concepțiile fasciste, reacționare, care chemau structurile economice „înapoi la glie” și „reagrarizarea”. Gînditorii marxști au arătat că societatea, vital interesată în dezvoltarea forțelor de producție, nu va putea progresa fără răsturnarea sistemului capitalist, că pieirea capitalismului nu însemna sfîrșitul apocaliptic al omenirii, cum îl prezentau economiștii burghezi de atunci ci marca sfîrșitul unei ere perimate care frîna dezvoltarea neîntreruptă a forțelor de producție.

UN AL DOILEA GRUP DE COMUNICĂRI a avut ca obiectiv reliefaarea realizărilor economice și sociale din anii construcției socialiste, semnificative pentru **exprimarea și consolidarea unei reale independențe naționale a României**. Subliniindu-se justetea politicii P.C.R. de dezvoltare rapidă și modernă a economiei au fost ilustrate caracteristicile esențiale ale repartizării teritoriale a forțelor de producție, îndeosebi a industriei și agriculturii, modificările intervenite în structura populației ocupate din fiecare județ, orientările de perspectivă în domeniul repartizării industriei pe teritoriul țării, de care depinde decisiv desfășurarea

armonioasă a vieții economice și sociale în toate zonele.

În același context, au fost arătate condițiile favorabile pe care partidul și statul nostru le-au folosit pentru crearea unei **structuri economice complexe**, diversificate, în care se îmbină în mod rațional industria și agricultura, ramurile industriei extractive cu cele prelucrătoare, producția mijloacelor de producție cu cea a obiectelor de consum, precum și efectele economice și sociale mai importante ale acestor orientări obținute în țara noastră în ultimele 3 decenii.

A fost de asemenea evocată politica P.C.R. privind **creșterea populației și a resurselor de muncă** și îmbunătățirea repartizării forței de muncă pe ramuri de activitate, măsurile inițiate de partid privind creșterea natalității și întărirea familiei, urmărind îmbunătățirea structurii pe grupe de vîrstă a populației, necesară politicii de modernizare a întregii economii naționale.

Concepția P.C.R. de cointeresare materială și de ridicare a nivelului de trai al întregului popor, urmărind îmbinarea intereselor generale cu cele individuale, a celor imediate cu cele de perspectivă, a fost prezentată ca realizând cointeresarea materială de tip socialist, care satisface, concomitent, atît cerințele individului cît și cele ale societății, în spiritul eticii și echității socialiste. Toate acestea realizate prin împărțirea venitului național, în fond de acumulare și fond de consum, a fondului de consum în fond de consum individual și social.

Confirmîndu-se conținutul științific al politicii P.C.R. de **creștere a bunăstării populației** în vederea dezvoltării armonioase și multilaterale a personalității umane, au fost relevate, în continuare, principalele schimbări și tendințe în consumul alimentară al populației în anii socialismului, acele schimbări cantitative și calitative care s-au răsfrînt pozitiv asupra stării de sănătate, capacității fizice și intelectuale și duratei de viață.

Pornind de la locul pe care-l ocupă în gîndirea și activitatea partidului nostru corelația dintre dezvoltarea economiei, **întărirea capacității de apărare și asigurarea independenței naționale** s-a subliniat că organizarea apărării patriei constituie o componentă organică, inseparabilă și netransferabilă a operei de edificare a orînduirii socialiste. Pentru România, care face parte din categoria țărilor mici și mijlocii, valorificarea maximă a întregului potențial economic și uman reclamă îmbinarea opțiunilor fundamentale de politică economică cu nevoile sistemului național de apărare și exercitarea unor funcții economico-sociale de către armata.

Relevîndu-se **transformările petrecute în structura relațiilor de producție din agricultură**, au fost subliniate modificările intervenite în structura socio-profesională a țărănimii, în condițiile ei de viață, care apropie tot mai mult țărănimea noastră de cerințele unei activități industriale.

UN GRUPUL DE COMUNICĂRI axate pe probleme ale independenței naționale reflectată în politica externă a României socialiste un loc aparte l-a ocupat relevarea contribuțiilor

originale ale președintelui țării și secretarului general al partidului, tovar **Nicolae Ceaușescu la definirea noii dinii economice și politice internaționale**. Au fost puse în lumină caracteristicile esențiale ale acestei concepții: poziunea largă asupra procesului de structurare a ordinii economice și politice internaționale existente, procesețeles pe temeiurile științifice ale marxism-leninismului, ale imperativelor progres ale umanității; înțelegerea complexă a instaurării noii ordini, proces care economicul și politicul se întesc în forme dintre cele mai diferite, aprecierea noii ordini economice și politice internaționale ca un proces mare ampleare și diversitate, realizat în timp pe bază de acțiuni concrete care să se angajeze toate popoarele, ganismele internaționale, ca și încărea acestor acțiuni în marile procese revoluționare de prefacere a lumii actuale.

Concepția României despre noua ordine economică și politică internațională, ca expresie a dezvoltării și în bogătirii științei marxist-leniniste, tocmai pe baza elementelor de născut, a constituit obiectul unei analize comunicări. Caracterul legic al necesității înlocuirii vechilor relațiilor dintre state, de dominare și asupra, ca un proces determinat de însăși dialectica dezvoltării social-istorice a fost prezentat și analizat prin teza analogiei dintre lupta de clasă pe plan național și lupta pentru instaurarea unor noi raporturi echitabile pe plan internațional, relevîndu-se perspectiva revoluționară a conceptului românesc. Asemănarea pe care K. Marx a făcut la timpul său între unele fenomene istorice — de pildă diviziunea muncii element de dependență socială — și cele de pe plan internațional — diviziunea internațională ca instrument de asigurare a unei părți a globului, transformată în cîmp agricol de către cealaltă parte, cîmp de producție prin elementul industrial — își găsește în această interpretare a faptelor contemporane nu numai o confirmare deplină dar și o dezvoltare creatoare. Țările capitaliste, țările puternice au fost nu numai creatorii actualiei ordini internaționale dar și marii ei beneficiari, prin instaurarea unui sistem de subordonare dependență și exploatare a țărilor rămase în urmă, expropriate de posibilități și condiții de dezvoltare în folosul înăvîțării unei minorități mai timpuriu dezvoltate. Ori, această ordine devine ana cronică pentru însăși existența umanității.

Subliniindu-se relația organică dialectică, de intercondiționare și susținere reciprocă dintre **independența națională și înfăptuirea unei politici de progres economic și social**, relație verificată de istoria frămîntată a României, au fost relevate semnificațiile și dimensiunile noii ale asigurării independenței în epoca contemporană, în condițiile dezvoltării relațiilor economice internaționale între state independente și suverane aflate pe diferite trepte de dezvoltare.

Sesiunea de comunicări a trezit un viu interes în rîndurile specialiștilor.

„Marile transformări revoluționare care au avut loc în decursul edificării socialismului evidențiază politica științifică a Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea susținută a forțelor de producție și creșterea rapidă, pe această bază, a veniturilor tuturor oamenilor muncii, pentru înfăptuirea retribuției socialiste corespunzător cantității și calității muncii, aporului fiecăruia la progresul patriei...”

(Din „Proiectul programului de creștere a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980“)

CORELAȚIA DEZVOLTARE ECONOMICĂ — CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI ÎN ROMÂNIA

IDENTIFICÎNDU-SE cu aspirațiile seculare ale poporului nostru de independență, libertate și fericire, Partidul Comunist Român desfășoară, în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, o susținută politică de creștere economică rapidă, pentru înflorirea multilaterală a patriei și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În Programul partidului este înscris, la loc de frunte, că înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune „creșterea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încât să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății”¹).

Ridicarea nivelului de trai al poporului este o caracteristică a orânduirii noastre noi, o manifestare pregnantă a echității și umanismului acesteia, o trăsătură a relațiilor de producție în continuă perfecționare, o expresie a subordonării producției și întregii activități sociale nevoilor în continuă creștere și diversificare ale poporului nostru — rațiunea însăși a construcției socialiste, țelul primordial al politicii Partidului Comunist Român. O dovadă elocventă a subordonării reale a dezvoltării economice ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului o constituie recentele măsuri luate de partidul nostru privind creșterea nivelului de trai al populației în actualul cincinal.

O dezvoltare dinamică orientată spre bunăstarea poporului

EVOLUȚIA dinamică și multilaterală a economiei României în anii construcției socialiste este o expresie a clarviziunii întregii politici a partidului nostru, de creștere economică și ridicare permanentă a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Înțelegerea profund științifică a relației dintre producție și consum, stabilirea unor corelații corespunzătoare între acumulare și consum, precum și repartizarea tot mai echitabilă a fondului de consum între membrii societății au permis o dinamică deosebit de rapidă a gradului de satisfacere a nevoilor (de producție, și de consum) ale membrilor societății.

În numai 25 de ani, producția industrială a țării a crescut de 21 de ori, ceea ce a permis lichidarea caracterului preponderent agrar al economiei, România devenind o țară industrial-agrară, în plin proces de industrializare și dezvoltare armonioasă, multilaterală a întregii economii, dezvoltare exprimată sintetic de creșterea de peste 10 ori a produsului social și a venitului național (vezi tabelul nr. 1).

Legătura dialectică între nevoia de consum și nevoia de producție este esențială pentru garantarea în fapt a sporirii permanente a nivelului de trai al oamenilor muncii. Ea se degajă și din examinarea corelațiilor dintre indicatorii producției și cei ai nivelului de trai, toți aceștia având semnificații sporite dacă sînt priviți în raport cu creșterea populației țării (vezi tabelul nr. 2).

Datele sînt cît se poate de elocvente pentru a exprima legăturile ce există între sporirea producției și creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului: la o creștere a venitului național pe locuitor de circa 8 ori, fondul de consum pe locuitor a sporit de 5,5 ori, veniturile reale de 3,7 ori, iar desfacerile de mărfuri pe locuitor de 8,8 ori.

Semnificația acestor progrese realizate într-un timp record este mult mai pregnantă dacă ținem seama de situația precară moștenită de la România burghezo-moșierească. Înainte de război revenea pe locuitor de 8 ori mai puțin zahăr și de 4,3 ori mai puțină carne decît în Anglia, de 5,6 ori mai puțin zahăr și de 3,6 ori mai puțin lapte decît în Belgia²). Ca urmare a nivelului scăzut de dezvoltare industrială decalajele în consumul de produse industriale era mai mare. Astfel potrivit calculelor prof. Costin Murgescu, la consumul de textile, confecții, încălțăminte ș.a. România antebelică ocupa locurile 18—19 din 20 de țări europene pentru care s-au făcut calculele. Progresele înregistrate în anii 1950—1965 au fost mai mari în direcția sporirii consu-

mului de textile, confecții, încălțăminte și mai modest firește, în ce privește consumul de frigider, mașini de gătit cu gaze, mașini de spălat rufe, televizoare, aparate de radio, mobilă, autoturisme ș.a.; acestea au cunoscut însă o creștere vertiginosă după 1965, în condițiile și ca urmare a creșterii ratei acumulării.

În același timp, mărirea accelerată a investițiilor neproductive și a fondului de consum social explică progresele spectaculoase făcute de România încă din primii ani ai construcției socialiste, în ce privește condițiile esențiale ale vieții materiale și spirituale a poporului român. Urmărind satisfacerea armonioasă a nevoilor complexe de viață ale oamenilor muncii, partidul nostru a acordat o atenție deosebită unor nevoi social-culturale de bază cum sînt: învățămîntul, cultura, condițiile de locuit, asistența medicală etc. În aceste domenii România a obținut realizări remarcabile comparabile cu cele din țări capitaliste dezvoltate; astfel încă în anii 1972—1974 deși produsul social brut pe cap de locuitor era de cîteva ori mai mic în țara noastră decît într-o serie de țări capitaliste dezvoltate, totuși la unii indicatori importanți ai satisfacerii acestor nevoi de consum România înregistra nivele superioare. Exemplu: ritmul de creștere al locuințelor noi la 1 000 de locuitori era cu 10% mai mare decît în Austria, mai mult decît dublu față de cel al Italiei, cu 40% mai mare decît al Angliei; numărul de paturi de spital la 1 000 de locuitori era cu 19% mai mare decît în Austria, cu 25% mai multe decît în R.F. Germania, cu 66% mai multe decît în Suedia; număr de medici la 1 000 de locuitori era cu 16% mai mult decît în Italia și R.F. Germania, cu puțin peste nivelul Statelor Unite și cu 33% mai mulți decît în Austria; în România o largă înflorire a cunoscut învățămîntul, școala generală avînd o durată de 10 ani și urmează ca în perspectiva anilor 1985—1990 să fie generalizată la 12 ani.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori principali ai producției naționale în perioada 1950—1975

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1975/1950
Produsul social miliarde lei p.c.	83	155	219	344	523	864	10,4 ori
Venitul național miliarde lei p.c.	35	68	95	146	212	362	10,3 ori
Prod. globală industrială miliarde lei p.c.	27,5	55,7	93,6	178,4	312,8	576,6	21,0 ori
Prod. globală agricolă miliarde lei	32,4	52,6	55,3	62,5	68,6	93,4	2,9 ori

Ca urmare a ridicării rapide — încă din primii ani ai construcției socialiste — a consumului alimentar, a sporirii gradului de dotare cu produse industriale de primă necesitate și, ulterior, de produse de uz îndelungat, a ameliorării consi-

„Măsurile prevăzute pentru creșterea mai accentuată a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980 constituie o nouă și puternică dovadă a grijii permanente a partidului și statului pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și ridicarea gradului de civilizație al întregului popor, o expresie a profundului umanism al societății pe care o edificăm, se înscriu în politica generală a partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.”

(Din „Proiectul programului de creștere a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980”)

DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA SERVICIILOR, COMPONENTĂ A CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI

EXTINDEREA continuă, diversificarea și îmbunătățirea calitativă a activității de servicii constituie o latură de seamă a înlăturării țelului suprem al politicii Partidului Comunist Român, de ridicare a nivelului de trai al populației. În acest context, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism prevede: „O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne.

Se va perfecționa întreaga activitate de servire a populației”.

Importantele mutații ce au loc în viața social-economică a țării noastre, pe fondul creșterii economice în ritmuri susținute, cer tot mai mult ca populația să beneficieze de un volum de servicii în continuă sporire și diversificare. Locul și amploarea pe care le dobîndesc serviciile prestate populației depind în cea mai mare măsură de stadiul de dezvoltare economico-socială a țării, de creșterea venitului național, de posibilitățile de alocare a resurselor materiale și umane, pentru a asigura o ofertă corespunzătoare. De altfel, este de reliefat faptul că volumul prestațiilor de servicii a devenit unul dintre indicatorii sintetici care caracterizează nivelul de dezvoltare a țărilor din punct de vedere economic.

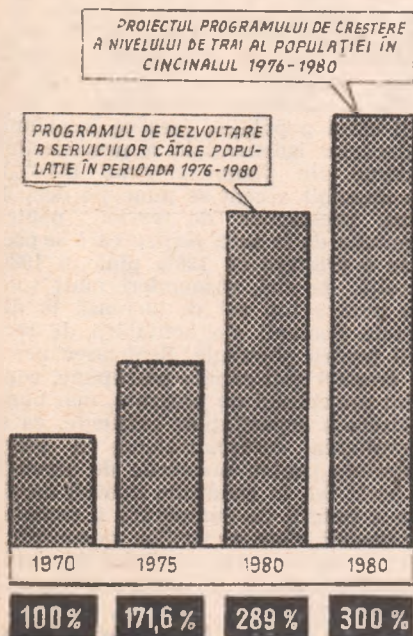
tisfacă în măsură crescîndă nevoile de servicii.

Subliniem faptul că proiectul programului de creștere a nivelului de trai, recent elaborat, păstrează devansarea dinamicii dezvoltării serviciilor — 75,3% — față de creșterea desfacărilor de bunuri de consum — 52,1%, ca o expresie a importanței lor în ridicarea gradului de civilizație a vieții societății noastre. (Vezi graficul nr. 1).

Volumul prestațiilor de servicii către populație realizat în 1976 prezintă, în prețuri comparabile, o creștere de 6,9% față de anul precedent. Sarcinile de plan au fost depășite de unitățile aparținînd Ministerului Minelor, Petroliului și Geologiei — cu 25,6%; ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — cu 26,6%; ale Ministerului Energiei Electrice — cu 5%; ale Ministerului Turismului — cu 1%, ale consiliilor populare județene — cu 0,4%.

Cu toate acestea, pe ansamblu, prestațiile de servicii au prezentat în 1976 o creștere care s-a situat în urma creșterii volumului de desfacere a mărfurilor către populație:

Graficul nr. 1

Dinamica dezvoltării prestațiilor de servicii către populație în perioada 1970—1980

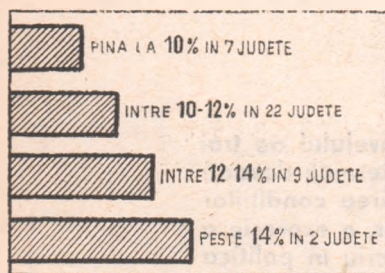
Ritmuri susținute în dezvoltarea serviciilor

CA O EXPRESIE concretă a grijii permanente a partidului nostru pentru ridicarea permanentă, în ritmuri susținute a nivelului de trai și de civilizație, pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat „Programul de dezvoltare a serviciilor către populație în perioada 1976—1980”, aprobat în martie 1976. El cuprinde în mod unitar sarcini în vederea satisfacerii necesităților populației de la orașe și sate pentru toate domeniile prestațoare de servicii. Prin conținutul său, programul reprezintă o concretizare a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R., iar realizarea sa va contribui la sporirea continuă a gradului de civilizație, la ridicarea nivelului de trai, va crea condiții ca populația să-și sa-

	Creștere 1976/1975
— desfacerea de mărfuri către populație	8,6%
— prestațiile de servicii către populație	6,9%

În anul care a trecut au fost obținute îmbunătățiri la anumite categorii de prestări de servicii. De exemplu, au fost satisfăcute în condiții mai bune solicitările de transport interurban ale populației, ca urmare a creșterii parcului de autobuze și a organizării de noi trasee. De asemenea, a sporit numărul abonaților telefonici, telefonía automată s-a extins cu noi linii, a crescut numărul localităților racordate

Graficul nr. 2

Ritmul mediu anual de creștere a volumului de prestări de servicii către populație în perioada 1976—1980, în profil teritorial

ia sistemul de telefonie automată interurbană. În domeniul prestărilor de servicii turistice s-a înregistrat o dezvoltare mai accentuată a turismului intern — cu 24,7% față de 1975. Baza tehnico-materială a turismului a continuat să se dezvolte în ritm însemnat, prin punerea în funcțiune a noi capacități de cazare — 6300 de locuri în 30 de unități hoteliere și similare acestora; de asemenea, au fost puse în circuit noi baze moderne de tratament în stațiunile Băile Herculane, Tușnad ș.a.

În condițiile programului susținut al construcțiilor de locuințe, volumul prestațiilor realizate în acest domeniu de unitățile aparținând consiliilor populare județene a fost mai mare cu 9% față de cel planificat. Având în vedere că populația își va construi în mediul rural — din fonduri proprii — în perioada 1976—1980 circa 250 000—300 000 de locuințe, care se vor caracteriza prin creșterea suprafețelor, a gradului de confort și dotări utilitare, se impune dezvoltarea puternică a acestei categorii de servicii. A crescut, totodată, lungimea rețelelor de distribuție a apei potabile și a celei de canalizare orășenească.

Amplificarea rețelei și diversificarea serviciilor

VOLUMUL prestațiilor de servicii către populație în profil teritorial a înregistrat în 1976 următoarele sporuri în comparație cu anul 1975:

- în 9 județe — cu pină la 5%,
- în 12 județe — cu 5—10%,
- în 14 județe — cu 10—15%,
- în 5 județe — cu peste 15%.

Ritmurile de dezvoltare a rețelei se vor menține diferențiate în profil teritorial. (Vezi graficul nr. 2).

Pe baza programelor proprii elaborate de către fiecare minister, instituție centrală și locală cu activitate de prestări de servicii, corespunzător prevederilor „Programului de dezvoltare a prestațiilor de servicii în perioada 1976—1980”, au fost luate măsuri pentru diversificarea serviciilor, pentru dezvoltarea rețelei de unități, precum și în privința pregătirii de noi cadre pentru diferite categorii de prestări. Astfel, la activitatea de întreținere și reparații de aparate de radio-televizoare

și alte aparate electrocasnice, în multe județe numărul de unități și lucrători a sporit corespunzător cu gradul de dotare a populației; în anul 1976 au fost organizate 172 de noi unități distribuite în majoritatea județelor țării, urmînd ca în acest an să ia ființă încă 220 de unități. Pentru repararea și întreținerea de autovehicule au fost organizate 48 de noi unități; cu toate acestea, numărul lor este încă insuficient (pe ansamblu revin circa 1 000 de autoturisme pe o unitate, astfel că se prevede înființarea în continuare de noi unități. În activitatea de construcții și întreținere a fondului locativ au fost organizate 76 de noi unități, urmînd ca în cursul acestui an să mai fie înființate alte peste 450, ceea ce va permite rezolvarea sarcinilor mult amplificate în împrejurările create de cutremurul din luna martie.

În mediul rural — cîmp vast de activitate în domeniul serviciilor către populație — activează unități de prestări ale cooperăției de consum și ale cooperăției agricole de producție. Anul trecut au fost realizate îmbunătățiri în cadrul rețelei cooperăției de consum, îndeosebi privind întreținerea și reparația bunurilor de folosință îndelungată; un nivel superior al volumului de prestări s-a obținut și la prestările de confecții, tricotate, încălțăminte, frizerie etc. În ce privește cooperăția agricolă, menționăm construirea a 33 de brutării, cu o capacitate de peste 76 tone/24 ore; de asemenea, în colaborare cu cooperăția de consum urmează să se înființeze 30 de ateliere de industrializare a legumelor și fructelor și să se dezvolte unele unități existente. În scopul realizării programelor de construire a noi băi populare de către consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, din fondurile de investiții și din contribuția populației, au fost elaborate proiecte tip pentru asemenea obiective.

Cu toate realizările menționate, satisfacerea cerințelor populației cu unele servicii nu se realizează încă la un nivel corespunzător solicitărilor în continuă creștere ale populației. De asemenea, trebuie remarcat faptul că în unele județe rețeaua de unități prestatoare de servicii s-a dezvoltat inegal, astfel că nivelul incasărilor pe un locuitor și numărul de lucrători din acest domeniu la 1 000 de locuitori sînt rămase în urmă față de media pe țară.

Rezultatele în activitatea unor unități prestatoare de servicii — și îndeosebi la organizațiile cooperatiste — pot fi influențate în continuare în sens pozitiv, prin dezvoltarea rețelei pentru anumite categorii de servicii mai mult solicitate de populație, precum și prin mărirea numărului de lucrători calificați, care să asigure un nivel calitativ corespunzător serviciilor și într-o gamă diversificată.

Se prevăd în continuare creșterea numărului de lucrători la o serie de activități ca: reparații de aparate de radio și televizoare, construcții și reparații de

locuințe, spălătorii și curățătorii chimice etc., precum și ridicarea nivelului calitativ al unor servicii oferite în deosebi de unitățile prestatoare ale cooperăției de consum, de întreprinderii industriei locale și cele de transport urban.

Intensificarea dinamicii dezvoltării

ANALIZÎND în mod critic îndeplinirea sarcinilor din primul an al cincinalului, Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii pentru populație a stabilit măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a activității. Astfel, instituțiile centrale care au în subordine unități cu profil diversificat de servicii pentru populație urmează să acționeze pentru accelerarea dezvoltării rețelei, prin înființarea de noi unități, precum și prin extinderea profilului unor unități existente; totodată, în domeniul formării de noi cadre se va pune un accent mai mare pe pregătirea la locul de muncă, în vederea asigurării condițiilor de sporire a numărului unităților cu profil mult solicitat de populație, precum și al unităților care lucrează în două schimburi.

Intensificarea preocupării pentru diversificarea profilelor va fi însoțită de asigurarea unei amplasări echilibrate a acestora pe teritoriul județelor și orașelor, bazată pe studierea intensității solicitărilor populației pentru diferite categorii de prestări. De asemenea, UCECOM și CENTROCOOP vor lua măsuri de extindere a sistemului de întreținere a unor obiecte de uz îndelungat, pe bază de abonamente; se va urmări apropierea cît mai mult a serviciilor de locuința consumatorilor, lăr-gindu-se totodată gama serviciilor chiar la domiciliul acestora.

Proiectul Programului de creștere a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prevede pentru această perioadă o creștere de 75,3% a volumului prestațiilor de servicii către populație, ceea ce înseamnă o depășire substanțială a prevederilor maxime din planul cincinal (68,6%). Un deosebit accent se pune pe dezvoltarea prestațiilor de servicii pentru populația de la sate, pentru care se prevede o creștere cu 120% pînă în 1980. Rezultă, de aici, răspunderi mult sporite pentru toți cei ce lucrează în diversele domenii ale activității de servicii pentru populație. Realizarea acestei creșteri mai rapide presupune, conform proiectului de program, mai bună utilizare a capacităților existente, ca și dezvoltarea corespunzătoare a bazei materiale pentru prestările de servicii. În acest fel, în condițiile mării continue a puterii de cumpărare a oamenilor muncii, sfera serviciilor va contribui din plin la ridicarea nivelului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

Mauriciu NOVAC

secretar al Consiliului pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație

ÎNNOIREA ȘI MODERNIZAREA, FACTORI DE BAZĂ AI SPORIRII EFICIENȚEI (I)

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

● O industrie de vîrf, cu o dinamică accelerată : producția industriei chimice va crește de 2,2 ori în acest cincinal ● Un promotor al progresului tehnic – Institutul central de cercetări chimice ● Pondere tehnologiilor originale la noile obiective – 86% ● O expresie a potențialului de creativitate – 1 900 de noi produse și tehnologii ● Valențele economice ale forței unei cercetări științifice originale ● Implicațiile economice ale dinamicii „produs vechi” – „produs nou” – „produs viitor”.

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE al industriei chimice în perioada 1976—1980 reflectă într-un mod realist, științific și fundamentat, căile și mijloacele de realizare a obiectivelor de creștere economică stabilite pentru această ramură de activitate în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., a arcinilor prevăzute în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Producția industrială a chimiei va spori în acest cincinal de peste 2,2 ori într-un ritm mediu anual de 17,5%, superior celui înregistrat de întreaga industrie. Pondere industria chimică în producția globală a țării va crește de la 11,6% în 1975 la 17—18% în 1980, o contribuție însemnată urmînd să o aducă punerea în funcțiune a peste 400 noi capacități de producție.

În acest an, participarea industriei chimice la întreaga producție a țării va fi de aproximativ 12,5%. Sînt prevăzute creșteri importante în sectoarele furnizoare de produse chimice pentru celelalte ramuri industriale și agricultură. Aceasta din urmă va primi în 1977 cu 45% mai multe îngrășăminte calculate în substanță activă și cu 13% mai multe pesticide (din care 27% ierbicide) față de livrările din anul trecut. Industria textilă va fi aprovizionată cu 27% mai multe fire și fibre sintetice, iar ramurilor consumatoare de materiale plastice li se vor lîra cu 15,4% mai mulți polimeri. Contribuția industriei chimice la creșterea bunurilor de consum destinate satisfacerii necesităților populației se va concretiza, printre altele, și printr-o creștere a livrărilor de produse de spălare cu peste 23 000 t etc.

Prin acest amplu program țara noastră își propune ca, la unele produse, cum sînt îngrășăminte chimice, masele plastice, produsele prelucrate din mase plastice, firele și fibrele chimice, cauciucul sintetic, produsele de sinteză fină și mic tonaj, să asigure necesarul intern din producție proprie, să micșoreze decalajul și chiar să lichideze rămînerea în urmă față de țările dezvoltate.

Pentru a răspunde necesităților economiei naționale în condițiile unei creșteri substanțiale a eficienței economice, mijloacele materiale și financiare puse la dispoziția industriei chimice sînt orientate cu prioritate spre sectoarele în care se realizează o prelucrare cît mai ridicată a materiilor prime de bază, o utilizare complexă și cît mai eficientă a acestora concomitent cu înnoirea și diversificarea largă a produselor care, la rîndul lor, să asigure introducerea rapidă a progresului tehnic și în celelalte sectoare de activitate. În acest context, petrochimia rămîne și în acest cincinal sectorul chimic care prezintă ritmul de dezvoltare cel mai ridicat. O dezvoltare de amploare va cunoaște chimia de sinteză fină și de mic tonaj ale cărei produse oferă avantajul obținerii unor materiale de largă utilitate și de eficiență ridicată.

Este de reliefat faptul că anumite sectoare importante ale industriei chimice, cum sînt coloranții, pesticidele, medicamentele, catalizatorii se vor dezvolta în exclusivitate pe baza tehnologiilor proprii, asigurînd însemnate disponibilități la export în paralel cu valorificarea superioară a potențialului creativ autohton.

Cercetarea și proiectarea – sectoare de avangardă în diversificarea produselor

ĂȘA CUM ARĂTA secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la realizarea sarcinilor de dezvoltare prevăzute în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., în fiecare domeniu de activitate, știința și respectiv cercetarea științifică este chemată să aducă o contribuție însemnată bazată pe amplificarea creației tehnice românești în strînsă legătură cu cerințele prioritare ale producției. În acest context, cercetarea din chimie a adus și va aduce în continuare o contribuție amplă la realizarea unor procedee tehnologice moderne, la dezvoltarea ingineriei românești necesară elaborării proceselor tehnologice destinate dezvoltării industriei noastre chimice, la eliminarea în mare măsură a importurilor de licențe și procedee tehnologice. Prin progra-

mele de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din acest domeniu se va amplifica în viitor contribuția proprie, originală la introducerea operativă în producție a unor tehnologii moderne, bazate pe cele mai noi cuceriri din ingineria chimică, la experimentarea și materializarea rapidă în practică a celor mai valoroase descoperiri din știință și tehnologie pe plan internațional, asigurîndu-se în același timp competitivitatea procedeelelor proprii pe piața mondială, exportul de tehnologii și obiective industriale bazate pe concepție românească.

Trebuie precizat că, în actualul cincinal, a fost prevăzută realizarea a 328 noi obiective de investiții, unde va fi aplicat un număr de 490 de tehnologii, în care ponderea cercetării și proiectării proprii (materializată în tehnologii noi sau reproducerea îmbunătățită a unor tehnologii proprii sau importate) este de circa 86% obținîndu-se, astfel, o reducere a ponderii importurilor de licență la circa 14% din valoarea investițiilor. Cele 214 tehnologii aplicate pentru prima dată vor conduce la reali-

zarea unor producții anuale suplimentare de 30 miliarde lei, diversificînd larg gama sortimentală în domenii ca : polimeri, elastomeri, fire și fibre chimice, produse petrochimice, pesticide coloranți, medicamente, auxiliari diverși, produse anorganice și îngrășăminte chimice, noi produse obținute prin prelucrarea cauciucului și a materialelor plastice etc.

Faptele prezentate atestă nivelul științific înalt al cadrelor care lucrează în domeniul cercetării, orientarea fermă a activității unităților de cercetare din cadrul Institutului central de cercetări chimice spre nevoile concrete ale dezvoltării acestei ramuri industriale, spre dezvoltarea amplă a creativității specialiștilor noștri. Pe baza lucrărilor de cercetare, coordonate de Institutul central de cercetări chimice au fost elaborate programe de asimilare a unor noi produse chimice necesare promovării accelerare a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale. De asemenea, au fost stabilite împreună cu institutele de cercetare și proiectare programe privind crearea de noi mate-

riale și înlocuitori sintetici; valorificarea subproduselor și a deșeurilor din industrie, perfecționări și îmbunătățiri la instalațiile tehnologice pentru reducerea consumurilor de energie și de materii prime energetice; recuperarea resurselor energetice secundare în condiții economice; definitivarea cercetărilor și a unor tehnologii privind valorificarea eficientă a unor minereuri sărace ș.a. Creșterea eficienței cercetării este asigurată prin coordonarea de către Institutul central de cercetări chimice a întregii activități desfășurate de institutele departamentale de cercetare și proiectare tehnologică, din centralele industriale și din învățământul superior, inclusiv activitatea de cercetare la catedrele de specialitate.

Produce și tehnologii la nivelul performanțelor mondiale

PREOCUPĂRILE cercetătorilor și ale proiectanților, dezvoltarea accelerată a creației tehnice de masă, vor permite ca, în acest cincinal, în industria chimică să se asimileze în producție un număr de aproximativ 1900 de produse și tehnologii noi și îmbunătățite care se regăsesc, cu ponderi diferite, în toate subramurile componente (tabelul). Astfel, trebuie remarcat că sarcini importante privind înnoirea producției sînt prevăzute în domeniul chimiei de sinteză fină și de mic tonaj, la produse cum sînt; medicamentele, coloranții și pigmenții organici, produsele cosmetice, auxiliarii pentru industria textilă, pielărie, mase plastice etc. În domeniul medicamentelor, de exemplu, se are în vedere extinderea gamei de sortimente prin sinteză și biosinteză și valorificarea extractelor de plante medicinale și a celor din subprodusele rezultate la abatoare. Industria de coloranți, una din cele mai complexe producții, ale industriei chimice organice de sinteză va asigura un nomenclator variat de produse, cu proprietăți tinctoriale îmbunătățite, care la nivelul anului 1980 va acoperi aproape 80% din necesarul industriei textile, față de 60% în prezent.

În domeniul pesticidelor, pentru a răspunde tendinței generale, existente pe plan mondial și a cererilor agriculturii, se vor realiza produse cu eficacitate biologică superioară, care să răspundă exigențelor privind scăderea toxicității și a poluării aerului și solului, a rezidurilor la sol ș.a. Se preconizează din această cauză ca producția de DDT și HCH să dispară complet la nivelul anului 1980. Se va dezvolta producția de noi substanțe biologice active și biostimulatoare, de mare complexitate tehnologică destinate furajării animalelor și păsărilor.

Totodată, se va diversifica și gama polimerilor de mic tonaj, în special a copolimerilor vinilici, stirenici, acrilici și olefinici, se va extinde gama de rășini pentru lacuri și vopsele pentru turnătorii, schimbători de ioni, auxiliarii pentru industria textilă etc.

Pentru realizarea sarcinilor ce ne revin privind realizarea bunurilor de consum în perioada 1976—1980, industria chimică își va dubla producția în 1980 comparativ cu 1975, concomitent cu desfășurarea unui proces dinamic de înnoire, diversificare și îmbunătățire permanentă a calității produselor.

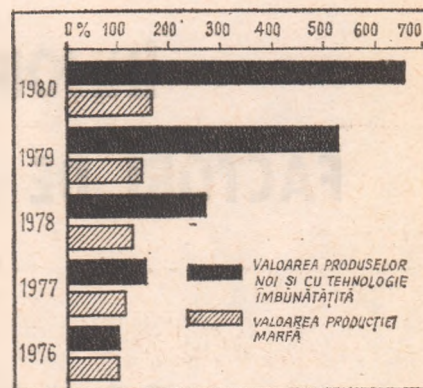
Pe ansamblul industriei chimice, satisfacerea într-un grad înalt a cerințelor beneficiarilor va continua să fie realizată — concomitent cu asimilarea unor produse noi — prin modernizarea celor aflate în fabricație. În această direcție măsurile organizatorice aplicate, modernizarea tehnologiilor de fabricație și cercetările efectuate au condus la o creștere însemnată a ponderii produselor de calitate superioară, cu performanțe substanțial îmbunătățite. Este vorba, în primul rînd de rezultatele bune obținute în producția de acid clorhidric, sodă caustică solidă, sodă calcinată, polietilene, rețele cord poliamic, fibre poliesterice, medicamente, produse cosmetice, detergenți, săpunuri de toaletă, produse pentru uz casnic, coloranți etc. Pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra înnoirilor în producția chimică se cer făcute două aprecieri globale:

- în întreg sectorul de activitate analizat a sporit și va spori substanțial în acest cincinal nu numai numărul produselor noi sau reproiectate, ci și ponderea lor în cadrul producției marfă. Ca atare, de la an la an competitivitatea produselor și gradul de satisfacere a cerințelor beneficiarilor este în continuă creștere.

- un alt argument la afirmația anterioară îl regăsim în faptul că, în dinamică, ritmul de creștere al valorii produselor noi devansează sensibil pe cel al totalului producției marfă realizate (graficul).

Implicații economice ale trecerii de la „produs vechi” la „produs nou”

INNOIREA în ritm înalt a produselor și tehnologiilor în industria chimică a contribuit și va contribui în continuare, în întreg cincinalul 1976—1980, concomitent cu creșterea gradului de satisfacere a necesităților beneficiarilor, la diminuarea sensibilă a cheltuielilor

Dinamica ritmului înnoirii produselor și tehnologiilor față de totalul producției marfă în întreprinderile M.I.Ch.

lilor de fabricație la producător. Reducerea cheltuielilor de producție în industria chimică în acest an cu aproximativ 66 lei la 1000 lei producție marfă (în prețuri în vigoare la 1.I.1977) față de realizările anului 1976 și cu 126 lei în 1980 față de 1975 (conform sarcinilor din planul cincinal), se va efectua în principal pe seama punerii în funcțiune a unor noi instalații moderne și a tehnologiilor avansate în sectoarele de îngrășăminte chimice, chimie anorganică, petrochimie, prin scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție puse în funcțiune în perioadele anterioare.

Intrucât în industria chimică, în costurile de producție, materiile prime și materialele dețin o pondere însemnată, de pînă la 75%, reducerea consumurilor specifice reprezintă acțiunea care aduce contribuția de bază la creșterea eficienței economice a activității întreprinderilor din chimie. Avînd la bază promovarea accelerată a înnoirilor în produse și tehnologii, programul de reducere a cheltuielilor materiale în unitățile industriei chimice prevede ca, în perioada 1977—1980 să se înregistreze, peste prevederile din planul cincinal o economie însemnată din care cele mai importante în producția de acid sulfuric, sodă calcinată, policlorură de vinil, polietilenă, poliester, platină etc.

Desigur, înnoirea produselor și tehnologiilor noastre nu are o influență pozitivă unilaterală asupra ridicării eficienței economice. Trecerea de la „produs vechi” la „produs nou” în toate subramurile chimiei înseamnă și înseamnă economii de energie electrică și combustibil, reciclarea deșeurilor, extinderea utilizării înlocuitorilor de metal și lemn, creșterea productivității muncii, evitarea cheltuielilor neeconomice, diminuarea importurilor etc.

La aceste aspecte însă, precum și la unele considerații referitoare la pirghiile ce trebuie mai eficient utilizate pentru scurtarea drumurilor produselor noi de pe planșeta proiectanților în producție și la beneficiar, ne vom referi într-unul din numerele viitoare ale revistei.

Repartiția pe subramuri a produselor noi ce se vor asimila în perioada 1976—1980 (%)

1. Medicamente, cosmetice, lacuri, vopsele, coloranți, detergenți	20,0
2. Produse prelucrate din mase plastice și cauciuc	18,5
3. Reactivi și produse chimice de puritate avansată	15,8
4. Produse petrochimice, catalizatori	14,6
5. Produse anorganice	12,7
6. Îngrășăminte agricole, pesticide, stimulatori de creștere	10,3
7. Fire și fibre chimice și sintetice	8,1

CREAȚIA TEHNICĂ DE MASĂ și eficiența progresului tehnic

INTRODUCEREA masivă și în ritm înalt a progresului tehnic în toate domeniile de activitate, cerință de bază a incinului revoluției tehnico-științifice, face necesară afirmarea deplină a creativității maselor, element esențial al producerii și implementării accelerate a noului prin prorii forțe în întreaga viață economică și socială. O asemenea acțiune este nu numai necesară, dar și posibilă având în vedere importantul efort făcut pentru dotarea economiei cu o bază tehnico-materială și cu un potențial uman situat la nivelul celor mai bune performanțe obținute pe plan mondial.

Desigur, este vorba de crearea de noi materiale și înlocuitori menite să reducă consumurile de materiale scumpe sau în import, să diminueze sensibil cheltuielile de producție, dar și de conceperea unor noi produse și tehnologii și modernizarea celor existente, care să permită valorificarea superioară a resurselor, reducerea consumurilor specifice, creșterea eficienței, a calității și a competitivității produselor.

Pentru a schița o imagine de ansamblu a acestui proces, trebuie arătat faptul că, în perioada 1976—1980 produsele noi și re-proiectate vor reprezenta 45% din valoarea producției industriale, iar pe întreaga industrie efectele programului de asimilare prevăzut pentru acești ani se vor concretiza

în introducerea în fabricație a peste 280 grupe de noi materiale. Dacă în 1971—1975 ponderea produselor noi și re-proiectate realizate prin concepție proprie reprezintă 80% în totalul produselor noi introduse în fabricație în industrie, în perioada 1976—1980 contribuția sporită a specialiștilor noștri va face ca ponderea produselor realizate prin concepție proprie să crească la peste 90%. De asemenea, se cere subliniat faptul că, dacă în cincinalul 1971—1975 ponderea tehnologiilor noi, de concepție proprie, a reprezentat 70% din totalul tehnologiilor introduse în producție, în perioada 1976—1980 tehnologiile noi, de concepție românească, vor asigura peste 80% din totalul celor destinate noilor capacități de producție planificate.

La realizarea acestor însemnate obiective, creația tehnică de masă este chemată să aducă o contribuție hotărâtoare, să determine valorificarea în cât mai mare măsură a condițiilor deosebite de care dispune, să realizeze produse și tehnologii care să se remarce prin calitate, performanțe tehnice ridicate, competitivitate înaltă. În contextul acestor preocupări, anul 1977 reprezintă un moment cu o semnificație aparte prin impulsul puternic pe care l-a căpătat activitatea de creație științifică și tehnică prin desfășurarea festivalului omagial „Cîntarea României”.

Eficiența înaltă a noului elaborat în proporții de masă

CREAȚIA TEHNICĂ DE MASĂ cuprinde desigur o multitudine de domenii de manifestare în care se materializează — într-o adevărată mișcare de proporții la scara întregii națiuni — potențialul creativ al specialiștilor noștri. În acest cadru invențiile și inovațiile vizând înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor joacă un rol de primă însemnătate. Primele luni din 1977 au reprezentat o perioadă fertilă de proliferare, diversificare și aplicare operativă în producție a creațiilor tehnice valoroase, care au adus o contribuție nemijlocită la rezolvarea prioritară a unor probleme majore ale economiei naționale. În trimestrul I a.c. de pildă, a sporit numărul cercurilor de inovatori și inventori cu peste 230 față de aceeași perioadă a anului trecut, iar toți indicatorii care caracterizează activitatea de invenții și inovații au înregistrat o dinamică vizibil ascendentă față de perioada corespunzătoare din 1976.

Creșteri însemnate au fost înregistrate nu numai în ceea ce privește numărul de invenții și inovații, ci și numărul de inventori și inovatori. Se poa-

te afirma, în acest context, nu numai că a crescut numărul de idei noi, originale, ci și „productivitatea” de inovare a marii mase de specialiști din producție și din institutele de cercetare. Numai în județul Brașov, de pildă, activitatea de creație desfășurată de circa 9 000 de cadre tehnice s-a concretizat în soluționarea a peste 900 de teme de cercetare cu influență directă asupra creșterii productivității muncii peste sarcinile de plan din trimestrul I a.c., a căror eficiență se ridică la peste 40 milioane lei economii materiale și la peste 220 milioane lei spor de producție.

În industria chimică în trimestrul I al acestui an au fost aplicate cu circa 15% mai multe invenții decât în aceeași perioadă a anului precedent, iar eficiența economică a acestora a sporit cu peste 40%, permițând realizarea unor economii postcalculate de circa 50 milioane de lei. De asemenea, în județul Mureș un număr de peste 500 de ingineri, muncitori, proiectanți tehnologi, inovatori și inventori din unitățile de exploatare și prelucrare a lemnului au realizat, prin efortul lor novator, însemnate economii de lemn și semifabricate (2 000 mc cherestea de fag și stejar, 160 mc placaje și peste 350 000 mp de diferite furnizuri și alte materiale).

Și în județul Caraș-Severin, creația tehnică de masă s-a finalizat în reali-

zarea a zeci de propuneri și de măsuri care vizează direct introducerea și extinderea unor tehnologii moderne, cu productivitate ridicată. La întreprinderea constructoare de mașini din Bocșa, de pildă, se folosește în prezent sudura automată în mediu de CO₂, debitarea de mașini abrazive, sudarea mecanică prin presiune a profilelor etc.

Exemplele menționate nu pot reda desigur o imagine globală asupra eficienței inovării în acest an. Cert este însă faptul că în întreaga economie a sporit nu numai numărul de idei noi, ci și economiile reale aduse prin materializarea lor în produse și tehnologii noi, moderne. În municipiul București, Institutul de proiectări pentru construcții tipizate a pus la dispoziția șantierelor o inovație în materie și anume o adevărată colecție de tipuri de hale industriale, realizate prin metode și soluții constructive noi, care creează condiții pentru reducerea consumurilor, față de soluțiile clasice de pînă la 50% la oțel, 58% la ciment, 44% la manoperă, precum și diminuarea greutateii pe mp de construcție cu pînă la 55%.

Creativitatea a avut influențe economice favorabile și în direcția economisirii combustibilului și a energiei electrice. La Combinatul pentru lianți și materiale refractare Turda, de exemplu, au fost găsite noi soluții de reduce-

re a pierderilor de căldură din gazele evacuate de la cuptoarele de clincher (economii de 750 tcc/an), de reducere a procentului de apă din pastă cu 0,2% (economii de 1 220 tcc/an), înlocuirea arzătoarelor cu aer primar cu arzătoare cu autoaspirație (economii de 500 MWh pe an).

În fine, poate fi remarcat și faptul că o eficiență înaltă au avut-o **innoirile în organizarea producției și a muncii** care s-au materializat într-o serie de studii cu aplicabilitate imediată în procesul de producție, axate pe mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, paletizarea și containerizarea transportului, automatizarea unor operații în procesul de producție, la întreprinderile mecanică Timișoara, „Unirea”-Cluj-Napoca, „23 August”-București etc.

Mijloace moderne de stimulare a schimbului de idei

TREBUIE SPUS că succesele obținute în dezvoltarea creației tehnice de masă nu au reprezentat nici pe departe exemple izolate ci, dimpotrivă, ele au fost, sînt și vor fi în continuare rodul unei largi colaborări, al unui activ schimb de experiență între diferite colective de oameni ai muncii din întreprinderi, institute de cercetare, învățămînt. Una dintre cele mai eficiente „tehnică” de mijlocire a schimbului de experiență, de vehiculare și confruntare a noilor idei, de informare „la zi” și de mai bună cunoaștere reciprocă l-a constituit — la indicația secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — organizarea de expoziții cu produse și tehnologii noi. Astfel de expoziții au fost organizate în toate județele, în cadrul institutelor centrale de cercetare și academiilor de știință, în principalele întreprinderi și unități de cercetare etc. Și nu numai atît. Sub auspiciile Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, cu sprijinul institutelor centrale de cercetări și a celor de profil din principalele sectoare de activitate, au fost organizate expoziții la Complexul expozițional din Piața Științei, care au urmărit să oglindească în principal modul în care trecerea de la produsul vechi la produsul nou, rod al inventatorilor noștri, contribuie la reducerea consumurilor materiale în paralel cu ridicarea performanțelor produsului la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Dezvoltînd concepția care a stat la baza organizării acestor expoziții, s-a considerat util ca pe lîngă „produsul vechi” și produsul nou să fie expus și „produsul viitor”. Expresie a preocupărilor continue a creativității produsele nu numai în prezent, ci și în viitor, recenta expoziție generală a realizărilor obținute în domeniul cercetării științifice, ingineriei tehnologice și progresului tehnic, organizată cu prilejul lucrărilor plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din luna mai a.c. a fost un bun prilej de evidențiere a influenței economice favorabile pe care produsele și tehnologiile noi, de concepție proprie, le aduc în reducerea

cheltuielilor de producție, prin valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale indigene, precum și a subproduselor rezultate din procesele de fabricație, economisirea combustibilului și a energiei electrice, creșterea productivității muncii etc.

Vizita pe care secretarul general al partidului a efectuat-o la această expoziție a fost un prilej deosebit de însemnat de relevare a realizărilor noi obținute și de jalonare a unor viitoare direcții de acțiune în care creativitatea tehnică trebuie să-și aducă o contribuție sporită. În dezbaterile amănunțite cu specialiștii tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a indicat ca necesar să se sporească gradul de siguranță în exploatarea agregatelor energetice, să se amplifice aportul noului în vederea reducerii în continuare a consumurilor materiale, de combustibil și energie, să se treacă cu mai multă operativitate la introducerea în producția de serie a prototipurilor care și-au dovedit pe deplin utilitatea pentru economia noastră națională.

Schimbul de experiență ca stimulent important al creației tehnice de masă nu se reduce desigur la expoziții, deși o asemenea practică va fi continuată cu perseverență și în viitor. Închegarea noilor idei este și va fi în continuare stimulată prin organizarea, în majoritatea județelor, a unor lectorate tehnice, consfătuiri, simpozioane, conferințe, mese rotunde ș.a. În același scop, universitățile populare cultural-științifice au sporit în anul de învățămînt 1976—1977 numărul cursurilor de informare tehnico-economică (de la 1 288 în anul precedent la 1 577), precum și al cursurilor cu caracter tehnico-aplicativ (de la 820 la 1 221). Totodată, a fost intensificată popularizarea cărții științifice și tehnice, nu numai prin organizarea unor expoziții tematice în bibliotecile publice, ci și prin organizarea de debateri cu participarea autorilor și editorilor unor cărți de știință și tehnică.

Exigențe sporite față de activitatea inventatorilor și inovatorilor

REALIZĂRILE ÎNSEMNALE obținute în stimularea participării maselor la activitatea de creație științifică și tehnică trebuie să fie în continuare amplificate avînd în vedere însemnatele disponibilități ale valorosului fond de creativitate al celor ce muncesc. În acest scop **vor fi intensificate în fiecare ramură industrială, și județ, în toate unitățile economice acțiunile de realizare în practică a planului-cadru de măsuri elaborat de comisia centrală de organizare și desfășurare a acestei acțiuni**. O asemenea măsură apare cu atît mai necesară cu cît comisiile de creativitate științifică și tehnică din unele județe nu au pus un accent corespunzător pe stimularea activității științifice și tehnice, iar în anumite întreprinderi acțiunea nu a căpătat încă un caracter cu adevărat de masă, numărul celor cuprinși în activitatea de creație științifică și tehnică din rîndul muncitorilor

fiind încă sub nivelul posibilităților. Această direcție, organele care au sarcina să sprijine această acțiune trebuie să acorde în continuare un ajutor sporit (este vorba de organizațiile sindicale, organizațiile de tineret, Ministerul Învățămîntului și alte ministere de resort, Consiliul național al inginerilor tehnicienilor ș.a.).

O atenție deosebită va trebui acordată în continuare **sporirii numărului de cercuri ale inovatorilor și inventatorilor, precum și activizării sporite a celor existente**. Deoarece în anumite întreprinderi și instituții există încă decalaje însemnate între nivelul realizărilor și potențialul real de creație științifică și tehnică se impune, pentru factorii investiți cu atribuțiile de organizare în acest domeniu, rezolvarea cu mai multă operativitate a problemelor de dotare cu aparatura necesară, precum și o muncă mai sistematică de atragere a unor cadre de diverse categorii socio-profesionale, de stimulare a interesului acestora pentru creația științifică și tehnică.

Obiectivele majore, sarcinile complexe și de mare răspundere care stau în acest cîmp în fața mișcării de masă a inventatorilor și inovatorilor fac necesară, în continuare, o permanentă preocupare pentru perfecționarea stilului de muncă al tuturor celor care se preocupă de creația științifică și tehnică. Pentru a-și putea orienta eficient eforturile fiecare inovator sau inventator trebuie să cunoască permanent cerințele concrete actuale și de perspectivă ale dezvoltării economice și sociale.

Pentru a realiza o creație cu eficiență înaltă și care să răspundă cerințelor prioritare ale activității productive inovatorul și inventatorul trebuie să-și desfășoare întregul său efort sub semnul pasiunii pentru nou, al imaginației fertile și al perseverenței în promovarea noului. Prin întreaga lor activitate de creație ei trebuie să aducă o contribuție sporită la ridicarea competitivității produselor și tehnologiilor, promovarea accelerată a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale și vieții sociale, la realizarea angajamentului lucrătorilor din activitatea de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și de introducere a progresului tehnic — adoptat cu prilejul plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din 5 mai a.c. de realizare a planului de introducere a progresului tehnic în acest an cu 1—3 luni înainte de termen. Aportul inovatorilor și al inventatorilor va reprezenta o componentă importantă a efortului depus în 1977 de colectivele de oameni ai muncii din unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică din întreaga țară de a realiza în activitatea lor economii de circa 680 milioane lei față de cheltuielile curente planificate, de 130 milioane lei la fondurile de investiții și de circa 23 milioane lei valută, de a contribui la afirmarea deplină a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economice și sociale.

prof. dr. doc. ing. Iosif TRIPȘA
vicepreședinte al Consiliului
Național pentru Știință
și Tehnologie

ANALIZA VALORII — stimulent al muncii și inovației colective

O SARCINĂ FUNDAMENTALĂ a conducerii colective a centralelor și întreprinderilor industriale o constituie perfecționarea continuă a activității proprii, precum și a colectivelor pe care le coordonează, în scopul creșterii eficienței economice.

În acest context, introducerea pe scară largă a metodei „analizei valorii” care constituie obiectivul „Programului special de generalizare a aplicării analizei valorii” *) — poate contribui în mod esențial la îndeplinirea cu mare eficiență a sarcinilor referitoare la intensificarea economisirii materialelor, creșterea valorii de întrebuințare a produselor, mărirea productivității muncii — în egal măsură, folosirea cât mai rațională a resurselor materiale și umane de care dispune economia noastră națională.

În plus, utilizarea „A. V.” la proiectarea produselor noi sau la reproiectarea celor existente contribuie la precizarea criteriilor și a coeficienților de apreciere a importanței obiectivelor, conducând astfel la o fundamentare mai justă a planurilor economice.

ÎN numeroase unități industriale — ca exemplu, în întreprinderile de construcție de mașini din județul Dimbovița — nici un produs nou sau modernizat nu mai este conceput și construit, fără să se utilizeze această metodă de analiză tehnico-economică.

Aplicarea analizei valorii nu constituie propriu-zis o sarcină de plan, ea fiind de fapt o metodă de îndrumare, orientare și organizare planificată a muncii în înnoirea producției, de formare a unei atitudini corespunzătoare a oamenilor muncii față de modul rațional de lucru — atitudine care poate fi influențată în mod hotărâtor de către conducerea întreprinderilor și centralelor.

Folosirea analizei valorii ca instrument al conducerii presupune, din partea consilierilor oamenilor muncii, a tuturor cadrelor de conducere din centrale și întreprinderi industriale, fermite și exercitarea unui control riguros asupra rezultatelor obținute prin aplicarea metodei. În acest scop sînt necesare acțiuni coordonate în următoarele direcții :

● pregătirea judicioasă a aplicării analizei valorii, care include și pregătirea psiho-profesională a oamenilor muncii, la care sînt chemate să colaboreze — sub conducerea organizației de partid — sindicatul, comisia inginerilor și tehnicienilor și alte organizații din întreprindere ;

● legarea problemelor care privesc îmbunătățirea indicatorilor calitativi ai activității întreprinderii sau centralei de activitatea novatoare și de întrecerea socialistă, astfel încît să se asigure mobilizarea tuturor forțelor creatoare și valorificarea inițiativelor și a bogăției de idei a întregului colectiv de muncă ;

● asigurarea unui mod de lucru complex, prin antrenarea tuturor sectoarelor de fabricație și compartimentelor funcționale ale centralei sau întreprinderii într-o colaborare permanentă și fructuoasă ;

● planificarea aplicării analizei valorii și stabilirea judicioasă, pe criterii

● Aplicarea „analizei valorii”, o școală și un produs al muncii colective de masă ● Exigențe și componente decizionale și de coordonare în aplicarea metodei ● O nouă viziune împotriva muncii de rutină ● Sinergia muncii colective și a împlinirii cerințelor tehnice cu cele economice și de raționalitate ● Relația dintre cercetare — dezvoltare și analiza valorii

de prioritate, a produselor sau proceselor la care, prin aplicarea acestei metode, urmează să fie reduse consumurile și/sau îmbunătățiti parametrii calitativi ;

● stabilirea obiectivelor minimale ce trebuie realizate prin aplicarea analizei valorii, la proiectarea sau reproiectarea produselor și proceselor. Acestea ar putea fi, de exemplu ; limita minimă a valorii de întrebuințare, limitele maxime ale costurilor de producție, prețului de vânzare, greutateii totale și duratei cercetării-dezvoltării (graficul de aplicare) ;

● elaborarea măsurilor necesare pentru aplicarea analizei valorii și efectuarea ei într-un ritm susținut, precizarea punctelor nodale, cînd trebuie luate decizii pe parcurs și în final asupra problemelor pe care le implică o astfel de analiză ;

● asigurarea realizării efectelor ce decurg din aplicarea „A.V.” și efectuarea controlului periodic asupra rezultatelor ce se obțin, prin :

— examinarea propunerilor și variantelor prezentate de colectivul de analiză a valorii și stabilirea variantei optime ;

— aplicarea acesteia în producție și asigurarea realizării eficienței antecalulate.

Într-o serie de întreprinderi și centrale, activitatea de înnoire a producției constituie o preocupare colectivă, de

masă, ceea ce explică bunele rezultate obținute. Astfel, dacă studiile de analiza valorii referitoare la reproiectarea motoarelor electrice asincrone de diferite gabarite și puteri, din profilul de fabricație al întreprinderii „Electromotor” din Timișoara, s-au soldat cu îmbunătățirea parametrilor lor funcționali, principala explicație constă în faptul că s-a asigurat o intensă muncă colectivă de masă a cadrelor tehnice, de economiști și a muncitorilor pentru înnoirea producției și îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici ai întreprinderii ; printre altele, la efectuarea studiilor respective au fost antrenați un număr mare de muncitori fruntași din atelierele de bază, s-au pus în discuție ideile și concepțiile noi formulate de ei și au fost promovate propunerile valoroase rezultate din reuniunile de căutare a unor soluții și idei noi, organizate în acest scop.

Asemenea metode moderne și eficiente de conducere și stimulare a creativității nu constituie, însă, apanajul numai al unor întreprinderi. Practic, toate unitățile economice au posibilitatea ca printr-o activitate sistematică de cercetare-dezvoltare și introducere a progresului tehnic să ridice productivitatea muncii sociale la produsele de bază ale întreprinderii sau centralei, să reducă sensibil cheltuielile de producție. Acest lucru trebuie înțeles în esența lui, întrucît nu modernizăm producția de dragul modernizării.

Studiile de analiză a valorii sînt bazate, în principal, pe conjugarea unor principii și metode care în marea lor majoritate sînt aplicate fiecare în parte, cum sînt :

- realizarea unor economii cît mai mari de materiale,
- organizarea științifică a muncii,
- orientarea activității de inovare la obiect,
- asigurarea unei folosiri raționale a fondurilor,
- introducerea și promovarea de tehnologii noi,
- asigurarea unei calități ridicate a produselor,
- adîncirea tipizării, unificării și standardizării pe verticală și orizontală,
- valorificarea rezultatelor analizei economice a costurilor de producție,
- elaborarea de obiective-limită,
- colaborarea tehnico-științifico-economică între producători și furnizori, respectiv beneficiarii acestora,
- efectuarea și valorificarea analizelor comparative cu realizările la nivel național și mondial.

Experiența arată că obținerea unor rezultate bune prin aplicarea analizei valorii depinde, în esență, de modul în care organele de conducere înțeleg în-lănțuirea acestor metode și principii, de modul în care valorifică avantajele ce

derivă din ele, în vederea desfășurării cu rezultate optime a activității de conducere.

Colaborarea între diferitele sectoare și compartimente de activitate ale unei întreprinderi sau centrale industriale (cercetare-dezvoltare, pregătire tehnologică, producție, control tehnic, economic și aprovizionare-desfacere) reprezintă o condiție sine-qua-non pentru obținerea unor rezultate corespunzătoare prin aplicarea analizei valorii, creînd condițiile necesare înlăturării așa-numitei „orbiri de rutină”. O eficiență deosebită se asigură în condițiile unei colaborări fructuoase, dacă la efectuarea studiilor de analiza valorii sînt antrenate atît specialiști din sectoarele de concepție și pregătire a fabricației, cît și muncitori din sectoarele de fabricație ale întreprinderii.

Analiza valorii cere din partea conducătorilor eforturi deosebite, în special în ce privește **stabilirea centrelor de greutate și a priorităților în activitatea de înnoire a produselor și a fabricației**, precum și **coordonarea corespunzătoare a tuturor colaboratorilor** din diversele sectoare de activitate.

Un obiectiv fundamental pe care-l urmărește „A.V.” îl constituie depistarea, pe parcursul efectuării lucrărilor, a tuturor ideilor, propunerilor și părerilor care ar putea influența favorabil caracteristicile de utilizare și costurile produsului.

Deseori, în faza de pregătire a aplicării acestei metode apar unele dificultăți legate de stilul de lucru utilizat la nivelul întreprinderilor și centralelor. În unele unități economice lipsesc deciziile clare de îndrumare — și astfel se ivesc paralelisme în activitatea de înnoire a producției: de economisirea materialelor se ocupă unele compartimente și persoane, de organizarea științifică a muncii — altele, iar reducerea costurilor de fabricație constituie sarcina altora; în sfîrșit, implementarea analizei valorii revine unui colectiv desemnat în acest scop, fără nici o legătură cu celelalte preocupări enumerate. Consider că nu mai este nevoie să se sublinieze cît de neeficientă se dovedește o asemenea abordare a muncii. Se impune, de aceea, căutarea și găsirea posibilităților de a determina pe cît mai mulți membri ai colectivului să-și însușească gîndirea analitică, atitudinea critică față de problemele activității lor și să adopte stilul muncii în colectiv, adică să-și aproprie instrumentarul specific analizei valorii.

Întrucît în întreprinderi **compartimentul de cercetare-dezvoltare** răspunde de înnoirea producției, este logic să-i fie atribuită responsabilitatea aplicării „A.V.”.

Metoda analizei valorii trebuie înțeleasă ca o tehnică de gîndire și de lucru care poate fi utilizată cu succes în faza de dezvoltare a produselor, proceselor, procedeelelor, la îmbunătățirea calității acestora, precum și în faza de pregătire a investițiilor. Organizarea utilizării acestei noi metode poate fi realizată pe cîi diferite. Cînd analiza valorii se aplică mai ales în scopul îmbunătățirii unor produse, procedee sau procese existente, rezultate bune se obțin — după cum a dovedit practica unor întreprinderi — prin formarea unor **grupe de studii pe fiecare obiectiv în parte**.

Sarcina acestor grupe de lucru este ca, pornind de la planul de introducere

a progresului tehnic, să elaboreze proiecte îmbunătățite prin aplicarea analizei valorii, pentru produse precizate de către directorul tehnic și aprobate în consiliul oamenilor muncii, — proiecte pe care le vor pregăti, realiza, coordona, supraveghea pînă la livrarea noilor produse către beneficiari.

În întreprinderile mari pot acționa simultan mai multe colective de modernizare, potrivit planului de producție și celui de înnoire a producției, sub stricta supraveghere a grupului principal (compartimentul tehnic), de la care să primească sarcini, îndrumări și sprijin. Munca acestor grupe — asigurînd realizarea unui avantaj la nivelul unității, respectiv la nivelul economiei naționale, care de regulă depășește de cîteva ori cheltuielile efectuate pentru funcționarea lor — este necesară numai pînă în momentul în care analiza valorii devine, în cadrul întreprinderii respective, un **principiu de gîndire și de acțiune, aplicat consecvent** la elaborarea tuturor proiectelor de modernizare.

În cazurile în care analiza valorii se efectuează în faza de cercetare-dezvoltare, trebuie să se țină seama de faptul că colectivul de cercetare răspunde de realizarea unei calități cît mai înalte a valorii de întrebuițare, cu costuri de producție cît mai scăzute, pentru noile produse, procedee sau procese concepute și puse la punct. Responsabilitatea pentru costuri cît mai reduse nu poate fi transferată, în aceste cazuri, unui așa-zis colectiv de analiză a valorii; o asemenea divizare a muncii ar avea drept consecință o muncă prea laborioasă și nerațională, deoarece dezvoltarea fiecărei valori de întrebuițare este legată, mai mult sau mai puțin, de un nivel ridicat de costuri. De aceea, este rațional ca **bagajul de idei realizat din analiza valorii să fie înglobat, în mod sistematic, în procesul de cercetare-dezvoltare**.

Prin aceasta, tehnica și economia se împletesc în modul cel mai strîns, legătura dintre tehnică și economie devine din ce în ce mai evidentă, cu mențiunea că primatul aparține economiei.

Folosirea eficientă a analizei valorii în faza de cercetare-dezvoltare presupune:

- formarea convingerii tuturor lucrătorilor din compartimentul de cercetare-dezvoltare, că rezultate superioare din punct de vedere științific, tehnic și economic nu pot fi obținute decît printr-o **colaborare strînsă** între diferitele sectoare de concepție, funcționale și de fabricație ale întreprinderii, precum și cu inovatorii și cu cei ce se ocupă cu studiul muncii;

- dezvoltarea modului orientat funcțional de elaborare a proiectelor de execuție a produselor, prin **observarea procedeelelor sau proceselor**;

- elaborarea de **variante multiple**, care să permită stabilirea și realizarea unor raporturi optime între valoarea de întrebuițare și costuri;

- o activitate **sistematic planificată**. Experiența arată că **folosirea analizei valorii în faza de cercetare-dezvoltare nu necesită personal suplimentar și că perioada de dezvoltare și cea de transformare a proiectelor pentru producția curentă pot fi reduse**.

S-a dovedit însă util ca în **colectivul de cercetare să fie inclus și un metodist în „A.V.”**, care să asigure aplicarea justă și consecventă a metodei. Trebuie

subliniat, în mod deosebit, că în de cercetare-dezvoltare principiile lizei valorii nu trebuie aplicate la timplare. Dacă această aplicare se face exclusiv declarațional, fără să producă vreo modificare în modul dițional de lucru, în mod delibera fectele pozitive ale analizei vor fi piodicate să apară.

A încredința întreaga muncă le de aplicarea analizei valorii numai toarelor de cercetare-dezvoltare și binetelor tehnice înseamnă, însă, a duce posibilitățile „A.V.” Numai combinarea cu alte metode și în ca colaborării între toate compartimen întreprinderii se va evidenția efectul combinativ, care va da rezultate m îmbunătățite față de „gîndirea de sort”.

În întreprinderile mai mici este vantajos ca directorul tehnic să dese neze un colaborator care să îndrume să coordoneze activitatea de înno prin aplicarea analizei valorii. Ac **responsabil cu „A.V.”** ar trebui, în a lași timp, să conducă și activitatea lectivului de modernizare a product În funcție de produsele ce urmează fi studiate, este indicat ca din colec să mai facă parte și cîte un repreze tant al compartimentelor de bază a întreprinderii — de la constructorul tehnologul șef, din principalele secții fabricație, precum și din compartime tele de aprovizionare-desfacere și ec nomic — precum și inovatori frunta iar în funcție de obiectivele propuse și reprezentanți ai altor compartimen de lucru ale întreprinderii, evident n mai în mod temporar.

Efectivul minim al unui colectiv modernizare este de trei membri (cî unul din sectorul de concepție-pregătire a fabricației, din producție și din cor partimentele economice).

Colectivele de înnoire a producției care vor aplica analiza valorii, pot fi completate — pe lîngă specialiștii prii — cu **specialiști și din alte întreprinderi, precum și cu cercetători**. Ele analizează proiectele existente, valorifică experiența acumulată de întreprindere pe parcurs, caută — prin convorbiri, experimentări și încercări — variante superioare de realizare, stabilesc soluția optimă și elaborează proiectul de instrucțiuni pentru aplicarea ei în producție.

Diviziunea muncii, din ce în ce mai avansată, duce la dezvoltarea relațiilor de cooperare, astfel încît o bună parte a costurilor se găsesc în afara sferei de influență a întreprinderilor care livrează produsele. Din această cauză, s-a dovedit util să se includă în colectivele de înnoire a producției și membri consultantți din partea furnizorilor de materiale și elemente componente: este însă indicat să fie solicitați numai partenerii principali de cooperare, pentru a nu îngreua munca și anu diminua eficiența.

De asemenea, se recomandă ca în colectivul de înnoire a producției să fie incluși și **reprezentanți ai celor mai importanți beneficiari**; este necesar ca înaintea susținerii unor soluții noi să se realizeze **acordul necesar între producători și beneficiari**.

Luarea în considerare a tuturor acestor aspecte de ordin organizatoric asigură analizei valorii în întregime rezultatele de care s-a dovedit capabilă.

dr. A. CONSTANTINESCU

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN DESPRE PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE TRECERII ÎN VIITOR LA ECONOMIA SOCIETĂȚII COMUNISTE

Pentru a veni în ajutorul candidaților la examenul de admitere de la facultățile economice, „Revista economică”, în colaborare cu Catedra de economie politică de la Academia de Studii Economice, publică în mod regulat consultații pe anumite teme selecționate din „Programa de economie politică pentru admiterea în învățămîntul superior în anul 1977”.

TRECEREA DE LA SOCIALISM LA COMUNISM este procesul obiectiv de creare a premiselor economice, sociale și politice necesare construirii celei mai înalte forme de organizare a societății — comunismului.

Teoria marxism-leninismului abordînd acest proces, are ca obiectiv la concluzia că orînduirea comunistă nu se va putea realiza în mod nemijlocit din cea capitalistă.

Practică social-istorică a confirmat justetea tezei susținute de Marx cu peste un secol în urmă, în „Critica programului din Gotha”, potrivit căreia socialismul și comunismul reprezintă două trepte diferite de maturizare economică, socială și politică a societății. Numai prin construirea socialismului, prin trecerea lui multilaterală, pe propria-i bază, se asigură condițiile obiective și subiective pentru trecerea la făurirea comunismului deplin. Această realitate generează în mod obiectiv necesitatea unei perioade istorice relativ îndelungate de trecere de la socialism la comunism.

mănări și deosebiri între socialism și comunism

SOCIALISMUL ȘI COMUNISMUL prezintă o serie de trăsături comune.

Principala trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în faptul că relațiile lor de producție se întind pe același tip de proprietate — **proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție**. Ca urmare, între membrii societății se stabilesc relații de colaborare și ajutor reciproc, iar activitatea se efectuează în interesul oamenilor muncii. Atît socialismul cît și comunismul se caracterizează prin inexistența elor sociale exploatare și a exploatării omului de om.

Alta trăsătură comună a socialismului și comunismului constă în aceea că **scopul nemijlocit al producției atît în socialism cît și în comunism este același: satisfacerea necesităților materiale și spirituale și dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor societății**. Mijlocul pentru realizarea acestui scop este și el comun: **lărgirea și perfecționarea continuă a producției pe baza tehnicii celei mai avansate**. La baza ridicării bunăstării materiale și culturale a tuturor membrilor societății stă munca liberă de exploatare.

Una din cele mai importante trăsături comune ale socialismului și comunismului o constituie **ideologia marxist-leninistă**.

Reprezentînd trepte diferite de maturizare a forțelor și relațiilor de producție, între socialism și comunism există și deosebiri:

Baza tehnică-materială a comunismului va fi mult superioară bazei tehnice-materiale a socialismului, acolo urmînd să predomină tehnica automată. În comunism se va asigura un nivel ridicat al producției sociale și o foarte înaltă productivitate a muncii. Omul va domina natura într-un grad mult mai înalt.

2 Socializarea producției și a muncii se va ridica în comunism pe o treaptă mai înaltă decît în socialism. Comunismul se va baza pe **proprietatea comunistă unică** a întregului popor asupra mijloacelor de producție, spre deosebire de socialism care se caracterizează prin existența a două forme ale proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.

3 Caracterul muncii se va modifica considerabil; înzestrarea tehnică a muncii va fi mult superioară, iar conștiința va atinge un nivel foarte înalt. Ca urmare a acestor mutații, în comunism **munca va deveni pentru toți membrii societății o necesitate vitală**.

4 În comunism, nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție și conștiința ridicată a oamenilor muncii vor permite **aplicarea principiului comunist al repartiției de la fiecare după capacități, fiecărui după nevoi**, spre deosebire de socialism unde repartiția se realizează după principiul de la fiecare după capacități, fiecărui după munca depusă.

5 Dacă în socialism există cele două clase sociale, clasa muncitoare și țărănimia, menținîndu-se deosebiri esențiale între oraș și sat, între munca intelectuală și cea fizică, în comunism vor dispărea clasele sociale, precum și deosebirile esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală. Desigur deosebiri neesențiale între acestea se vor menține și în comunism. Nivelul înalt de pregătire tehnică și culturală se va generaliza la toți oamenii muncii. Ca urmare, intelectualitatea nu va mai constitui o pătură socială distinctă.

Principii fundamentale ale trecerii în viitor spre societatea comunistă

ELABORÎND BAZELE COMUNISMULUI ȘTIINȚIFIC, clasiile marxism-leninismului nu puteau, desigur, să dea răspunsuri definitive tuturor problemelor complexe ale construirii comunismului. Marx și Engels au fundamentat problema succesiunii istorice a celor două faze ale noii orînduirii — socialismul și comunismul —, au sintetizat deosebirile și trăsăturile generale ale acestora, dar nu s-au angajat și nu puteau să se angajeze în formulări de detaliu asupra viitorului sistem socialist și comunist de organizare socială, asupra etapelor și proceselor concrete prin care se va face trecerea de la socialism spre comunism.

Asupra unei asemenea probleme teoretice este evident că numai practica social-istorică își spune în ultimă instanță cuvîntul.

Elaborarea programului concret de construire a comunismului pe baza învățaturii marxist-leniniste revine în mod firesc partidului marxist-leninist și statului socialist din fiecare țară. Marea diversitate de condiții existente în diferite țări generează o mare varietate de forme și metode de construire a comunismului. Partidele comuniste și muncitorești, pornind de la condițiile concrete din țările lor, îmbogățesc cu noi teze valoroase tezaurul marxism-leninismului privind construirea comunismului.

În acest context se înscrie atenția deosebită acordată de către Partidul Communist Român elaborării teoretice a problemei fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. În viziunea Programului P.C.R., fâurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră are ca principală menire pregătirea condițiilor materiale și spirituale pentru trecerea treptată a României spre comunism. „**Societatea socialistă multilateral dezvoltată va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirațiile generale ale întregii societăți. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă**”¹).

Originalitatea tezei comuniștilor români despre necesitatea dezvoltării multilaterale a societății socialiste în etapa maturizării sale, se manifestă în detasarea netă de viziunile utopice, idealizante, subiectiviste și simpliste despre socialism. Concepția partidului nostru despre societatea socialistă multilateral dezvoltată — ca etapă obiectiv necesară în mersul spre comunism — tratează socialismul, așa cum cereau clasiicii marxism-leninismului, fără a-l rupe de legile obiective și contradicțiile reale ale dezvoltării concrete din fiecare țară, ci dimpotrivă prin luarea în considerație cu scrupulozitate a particularităților istorice, social-economice și politice ale României.

Tratând edificarea noii orânduiri în mod dialectic, procesual și ținând seama că socialismul multilateral dezvoltat își va dovedi superioritatea față de capitalismul dezvoltat pe toate planurile, inclusiv pe plan economic, tehnic, al productivității muncii și al nivelului de trai al populației — alături de superioritatea deja dovedită pe planul relațiilor de producție, al democrației, al eticii și echității — nu automat, liniar, concepția românească despre fâurirea societății socialiste multilateral dezvoltate vede în aceasta un proces complex, de durată, în care trebuie realizate: crearea unei economii moderne, a unei baze tehnico-materiale care să asigure o înaltă productivitate a muncii, perfecționarea relațiilor de producție, ridicarea pe o treaptă superioară a conștiinței oamenilor muncii, creșterea inițiativei și gradului de participare a maselor la conducerea întregii vieți economice, politice, sociale și culturale, creșterea rolului tuturor compartimentelor suprastructurii, ridicarea bunăstării sociale. Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată elaborat de partidul nostru, cu contribuția esențială a secretarului său general, reprezintă o expresie a marxism-leninismului creator aplicat la condițiile concret-istorice ale României, un răspuns la problemele complexe care decurg din particularitățile istorice, social-economice și politice ale țării noastre.

Trecerea de la capitalism la comunismul deplin este un proces deosebit de complex și foarte îndelungat. În cadrul acestui proces, realitatea contemporană a edificării noii orânduiri sociale arată că se poate vorbi nu numai de cele două faze — socialismul și comunismul — ci și de mai multe etape în dezvoltarea acestora. În acest sens, documentele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. definesc fâurirea societății socialiste multilateral dezvoltate ca o etapă superioară în construcția socialismului, care marchează maturizarea și dezvoltarea sa impetuoaasă în toate sferile vieții sociale, reprezentând o condiție indispensabilă trecerii la faza edificării comunismului.

Între socialism și comunism există o strânsă unitate dialectică. De aceea, trecerea de la socialism la comunism se realizează nu prin desființarea principiilor fundamentale ale socialismului, ci dimpotrivă prin dezvoltarea și întărirea lor continuă. Comunismul se naște din socialism, fiind continuarea sa directă. Între socialism și comunism nu există un zid despărțitor. Germenii comunismului apar în socialism și se dezvoltă în mod treptat. Unitatea dialectică dintre socialism și comunism, continuitatea lor organică fac posibilă încă în socialism, în etapa dezvoltării sale multilaterale, înfăptuirea unor principii fundamentale ale comunismului.

Se realizează în felul acesta o **împietire tot mai strinsă a caracteristicilor celor două trepte ale dezvoltării societății.**

Programul partidului nostru fundamentând concepția asupra socialismului multilateral dezvoltat, aduce **noi precizări și clarificări** în conturarea perspectivei trecerii de la socialism la comunism, dezvoltând creator teoria marxist-leninistă despre cele două trepte ale noii societăți și despre trăsăturile lor esențiale.

1 Principiul communist de repartiție, în concepția partidului nostru, presupune ca fiecare să consume atît cît este necesar, determinat în mod științific, în funcție de necesitățile fiziologice

¹ Programul Partidului Communist Român de fâurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 70—71.

² Programul Partidului Communist Român de fâurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 167.

și spirituale ale oamenilor, **excluzându-se risipa, ca și alărilor peste cerințele obiective.** Totodată, sensul repartiției nevoi are în vedere obligația fiecăruia de a produce pentru societate pe măsura deplinei sale capacități. Așa cum se zăă în Programul partidului „principiul communist de repartiție nu presupune că fiecare va lucra cît vrea și cînd vrea și dimpotrivă, fiecare se va încadra în mod conștient în disciplina socială a muncii, îndeplinindu-și atribuțiile ce-i revin”.

Fără îndoială că și în comunism vor exista deosebiri a capacitătea de muncă și, deci, în contribuția fiecărui individ la progresul general, cît și în cerințele materiale și spirituale, mai de aceea se menționează în Program că, din acest punct de vedere, „comunismul nu duce, nu poate duce la o mic-burgheză; dimpotrivă el va asigura cele mai bune condiții pentru afirmarea personalității umane, a forței creatoare a căruia individ”. Eliberat de exploatare, muncind pentru și pentru societate, avînd asigurate toate condițiile de manifestare în mod egal, în orice domeniu, omul va deveni cu adevărat liber și stăpîn pe destinul său.

2 În perspectiva trecerii la comunism are loc un proces obiectiv de apropiere între clasele și categoriile sociale existente în socialism, tinzîndu-se tot mai puternic către o **SOCIETATE OMOGENĂ.** Dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, ștergerea deosebirelor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială vor constitui procesul formării „**poporului muncitor unic al societății socialiste**”.

3 O componentă fundamentală a trecerii spre comunism este afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacității fiecărui, împlinirea multilaterală a personalității umane, dezvoltarea și utilizarea plină a talentelor, aptitudinilor și inițiativei fiecărui om și a oamenilor muncii. **MUNCA** va deveni tot mai importantă pentru fiecare, nu numai un mijloc de asigurare a existenței și o necesitate vitală, organică, o condiție a împlinirii umane și o sursă de satisfacție și bucurie.

4 Partidul nostru va acționa pentru **PARTICIPAREA COMUNITĂȚII LA ȘTIINȚĂ** a tuturor oamenilor muncii la fâurirea comunismului. Înăfăptuirea acestui principiu presupune o temeinică cunoaștere politică-ideologică, o cunoaștere și înțelegere profundă a legilor obiective ale dezvoltării sociale și, totodată, o înaltă răspundere din partea fiecărui în exercitarea drepturilor democratice. Lărgirea participării la conducere, perfecționarea cadrului ei de desfășurare, creșterea gradului de știință, competența și responsabilitatea oamenilor muncii la conducere, determina profunde mutații în organizarea politică a societății. În procesul edificării comunismului, se arată în Programul partidului nostru statul — înțeles ca instrument de domnie a unei clase asupra alteia — își va înceta existența, transformîndu-se treptat într-un **instrument de organizare și conducere** a întregii activități economico-sociale. **Dispariția statului nu înseamnă renunțarea** la anumite activități de organizare socială care și-au dovedit pe deplin viabilitatea în cursul construcției socialismului. Dimpotrivă, acestea vor fi menținute și perfecționate corespunzător noilor condiții de existență. La nivelul economic vor exista organisme ale societății cu atribuții de organizare, conducere și planificare a întregii activități economico-sociale, iar la nivelul unităților, organisme de autoconducere comuniste, alese democratic și care vor fi tot mai mult sub controlul maselor populare.

5 În perspectiva trecerii spre comunism a noi și noi popoare se va dezvolta procesul de **APROPIERE A NAȚIUNILOR** și de armonizare a intereselor naționale. În acest cadru, se menționează în Program, se va ajunge la relații internaționale de total noi, în care fiecare națiune se va putea dezvolta pe deplin, iar popoarele vor colabora neîngrădite, în condiții de totală egalitate. În aceste condiții va putea fi înlăturată desființarea artificială a națiunilor, care vor conlucra pentru realizarea intereselor majore ale progresului și bunăstării comune. Îndoială însă că însuși acest proces de apropiere între națiuni va fi posibil fără menținerea anumitor organizări teritoriale în funcție de gradul dezvoltării economico-sociale a popoarelor și de afinitățile lor istorice, de cultură și limbă.

★

„Trecerea de la socialism la comunism va constitui o etapă istorică mai scurtă sau mai lungă, în raport de condițiile concrete din fiecare țară, precum și de situația existentă pe plan internațional”². Și nu numai durata acestei perioade va diferi, dar, așa cum s-a arătat, deosebirile care există între țările socialiste și care se vor mentine încă multă vreme, impun aplicarea creator a principiilor fundamentale ale comunismului la condițiile concrete, naționale ale fiecărei țări, elaborearea unui program adecvat de construire a comunismului în fiecare țară socialistă.

RIDICAREA CONTINUĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE — IMPERATIV AL DINAMISMULUI DEZVOLTĂRII [III]

Folosirea intensivă a fondurilor de producție

LOCAREA în ultimul deceniu a circa 52% din venitul național pentru fonduri naționale de dezvoltare economică socială și înfăptuirea pe această bază unui program de investiții de mare învergură, au imprimat o înaltă dinamică de creștere, reînnoire și modernizare a bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale și în primul rând în industrie. Fondurile fixe — componentă de bază a avuției naționale — au depășit anul trecut 1.000 miliarde lei, iar din care peste 560 miliarde lei în industrie, mai mult de trei pătrimi din acestea fiind puse în funcțiune în perioada 1966—1976. Este deci firesc problema capacităților și suprafețelor construite, pentru care poporul nostru a făcut eforturi mari, să atragă în mod deosebit atenția conducerii partidului și statului nostru, a tuturor colectivelor de muncă. Drept rezultat au fost obținute o serie de rezultate pozitive în domeniul sporirii eficienței folosirii fondurilor fixe produse: astfel în timp ce venitul național realizat în 1976 a depășit de peste 11 ori nivelul celui obținut în 1950, populația ocupată a sporit în această perioadă cu numai circa 15%, iar fondurile fixe de circa 8 ori; în aceeași perioadă venitul național din industrie a crescut de 26 ori, populația ocupată de 3,3 ori, iar fondurile fixe de cca. 13 ori. Reține însă atenția că în ultimii ani ritmul de creștere a fondurilor fixe productive este pe total economie cât și în industrie fost aproximativ egal cu cel al venitului național.

Se poate deci aprecia că în domeniul sporirii eficienței fondurilor fixe, al folosirii intensive a capacităților de producție din industrie există rezerve însemnate. Analizele făcute de organele de înteză economică evidențiază că în numeroase întreprinderi coeficientul de utilizare a capacităților de producție este mai mic decât cel planificat, timpul pierdut din cauza întreruperilor provocate de calitatea slabă a unor reparații, întreținerea necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor, defecțiunile în procesul aprovizionării tehnico-materiale este încă mare, unele capacități de producție nu-și ating în termenele stabilite parametrii proiectați, suprafețe însemnate nu sînt dotate corespunzător cu mașini și utilaje.

Toate acestea fac ca producția care se

realizează la 1.000 lei fonduri fixe să nu fie pe măsura posibilităților existente, a gradului de dotare tehnică de care dispun unitățile economice. Rezervele de folosire mai bună a fondurilor fixe sînt evidențiate de faptul că dacă în 1976 toate capacitățile în funcțiune ar fi lucrați la parametrii din proiect s-ar fi putut obține o producție industrială suplimentară de peste 8 miliarde lei, iar dacă termenele de punere în funcțiune planificate pentru noile capacități ar fi fost respectate integral această producție suplimentară ar fi putut ajunge la aproape 12 miliarde lei. În aprecierea posibilităților de creștere a eficienței fondurilor fixe trebuie avut în vedere încă un aspect și anume că analizele făcute anul trecut în 1200 întreprinderi au pus în evidență că există suprafețe libere de peste 1 milion m.p. pe care se pot instala noi mașini și utilaje și obține astfel o importantă producție suplimentară cu investiții minime.

Pentru fructificarea rezervelor de folosire cu înalt randament a capacităților de producție este necesar, așa după cum sublinia secretarul general al partidului în expunerea la Ședința comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale, Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și activului central de partid și de staț ca „toate ministerele, centralele și întreprinderile să ia cele mai energice măsuri pentru creșterea indicelui de utilizare a parcului de mașini-unelte, utilaje și instalații, pentru redarea rapidă în circuitul economic a tuturor mijloacelor tehnice nefolosite și asigurarea funcționării la întreaga capacitate a tuturor unităților economice”. În prezent, pe baza hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., atît la nivel național și pe plan județean cît și în centrale și întreprinderi se desfășoară o amplă acțiune menită să stabilească căile, mijloacele și soluțiile practice care să asigure: încărcarea schimburilor de producție la parametrii proiectați; redistribuirea mijloacelor tehnice nefolosite și realizarea unor mașini, utilaje și instalații necesare dotării corespunzătoare a suprafețelor de producție construite; organizarea locurilor de muncă pe principiul servirii mai multor mașini; aplicarea unor norme de muncă îmbunătățite în raport cu nivelul tehnic în continuă creștere al utilajelor din dotare; asigurarea unei aprovizionări ritmice; efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor de întreținere și reparații. Dintr-o primă estimare a rezultat că măsurile de sporire a indicilor de utilizare

a capacităților de producție existente și de dotare a suprafețelor de producție disponibile va permite realizarea, pe întregul cincinal, a unei producții industriale suplimentare de circa 20 miliarde lei.

Folosirea intensivă a capacităților de producție, realizarea unei producții din ce în ce mai mari pe unitate de fonduri fixe exercită o puternică influență pozitivă asupra ridicării eficienței economice, aceasta întrucît, după cum se știe, costurile de producție cuprind în structura lor anumite cheltuieli pentru amortizare, reparații curente și periodice, al căror volum deși are o tendință de creștere în mărime absolută, în mod relativ, pe unitate de produs scade, dacă mașinile și utilajele sînt folosite la întreaga capacitate.

Alături de fondurile fixe productive, un rol însemnat în buna desfășurare a activității economice o au mijloacele circulante, în care se materializează o bună parte a avuției naționale. Deținînd o pondere însemnată în totalul fondurilor de producție — circa 1/3 din total în unele ramuri printre care construcțiile de mașini, industria ușoară — utilizarea corespunzătoare a mijloacelor circulante influențează pozitiv eficiența economică sub un dublu aspect: pe de o parte, contribuie la diminuarea efortului financiar pe care îl reclamă constituirea stocurilor necesare desfășurării neîntrerupte a circuitului economic, iar pe de altă parte contribuie la diminuarea cheltuielilor ocazionate de depozitarea, conservarea și manipularea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor finite, precum și a celor legate de plata dobînzilor la creditele bancare primite de unități pentru finanțarea nevoilor curente de producție.

Perfecționările aduse în ultimii ani sistemului de aprovizionare, de norme și finanțare a mijloacelor circulante au creat premise pentru dimensionarea mai bună a necesităților de fonduri circulante și de circulație, pentru accelerarea vitezei de rotație a acestora. Există însă și numeroase cazuri în care unele întreprinderi, acționează pe baza principiului antieconomic potrivit căruia „decît să ne lipsească, mai bine să ne prisosească”, caută să-și supradimensioneze necesitățile reale de mijloace circulante. Micile „prisosuri” de la o

Cornel IUGA

(Continuare în pag. 24)

UNA DINTRE PROBLEMELE de larg interes teoretic și practic privind raportul dintre muncă și capital, ca dominantă a esenței orînduirii burgheze, o constituie munca productivă și neproductivă. Încă economia clasică, prin W. Petty, A. Smith și D. Ricardo, se aplecase cu competență și interes asupra acestei probleme economice de interes major și în zilele noastre. Ideea muncii productive și neproductive a fost reluată pe un alt plan, superior, de către Karl Marx, în opera sa, îndeosebi în volumul al IV-lea al **Capitalului**, intitulat după cum se știe **Teorii asupra plusvalorii**. Fondatorul comunismului științific aprecia, cu deplină îndreptățire, că distingerea muncii productive de cea neproductivă este de cea mai mare însemnătate, întrucît ea exprimă forma de muncă specifică pe care se întemeiază întregul edificiu al modului de producție capitalist și capitalul însuși. De aceea, reluarea acestei teze în literatura occidentală, însoțită de încercări de explicitare veridică a fenomenelor noi ale lumii capitaliste mi se pare demnă de relevat. Harry Braverman spre exemplu acordă o atenție deosebită distincției dintre munca productivă și munca neproductivă în cartea sa „Labor and Monopoly Capital”⁽¹⁾, reușind să sesizeze aspecte și valențe noi ale acestei probleme. „Termenii de muncă „productivă” și „neproductivă” — remarcă economistul american — derivă din discuția amplă care a avut loc în cadrul economiei clasice și pe care Marx a analizat-o atît de profund în prima parte a **Teoriilor sale asupra plusvalorii**, lucrare neterminată, care a fost schițată ca al patrulea volum al **Capitalului**” (p. 411).

Această distincție prezintă interes și astăzi pentru înțelegerea esenței și mecanismului de funcționare a modului de producție capitalist deoarece discuția

Corelația dialectică dintre muncă și capital într-o viziune realistă (II)

cu privire la munca productivă și neproductivă implică o analiză a relațiilor de producție și, în consecință, o investigație a structurii de clasă a societății burgheze. H. Braverman sesizează pe bună dreptate că Marx a definit munca productivă în capitalism ca muncă care produce valoare și plusvaloare pentru capital. În sistemul producției capitaliste, aceeași muncă poate să fie productivă sau neproductivă în funcție de forma socială pe care o îmbracă. „Această distincție dintre munca productivă și cea neproductivă, care face abstracție de forma concretă, analizind forma sa socială, departe de a fi o abstracție inutilă — precizează H. Braverman — reprezintă un punct decisiv în analiza capitalului” (p. 412).

O asemenea distincție are o importanță mai mare în condițiile actuale, cînd modul de producție capitalist și-a subordonat toate formele și procesele de muncă „trecindu-le prin sîta capitalului”. Față de perioada în care au trăit clasicii economiei politice burgheze și Marx, ponderea muncii care nu contribuie la sporirea capitalului s-a redus considerabil, producîndu-se treptat un proces de transformare a muncii neproductive, respectiv a muncii neincadrate în raporturile de producție

capitaliste (a micilor producători muncă productivă pentru capital) această transformare a muncii însuși procesul de creare a societății capitaliste”. În mod paradoxal, condițiile dominației capitalului, poate fi neproductivă pentru sine motiv că ea ocupă un loc în afa sistemului economic capitalist (de exemplu, munca micilor producători în același timp, arată H. Braverman reluînd teza lui Marx, munca unor lucrători poate fi apreciată ca neproductivă chiar dacă este întinsă în coordonatele capitalismului, în care ea nu creează plusvaloare în cadrul producției capitaliste muncă productivă este numai cea care produce plusvaloare pentru cel care o folosește, adică pentru capitalist. punct de vedere al relațiilor de producție capitaliste, subliniază Marx, „problema este numai munca care se transformă nemijlocit în capital, adică numai munca care face din capitalul valoarea variabilă, astfel încît între capital C și devenă C + Δ. Dacă, înainte de a fi schimbat în muncă, capitalul variabil este egal cu x, astfel încît avem ecuația y = x, atunci munca productivă este aceea care transformă pe x în x + h, făcînd ecuația y = x să se transforme în y = x + h. Acesta este primul punct care trebuie elucidat. Este vorba aici de munca care creează plusvaloare sau care servește capitalului drept factor care îi dă posibilitatea de a crea plusvaloare și deci de a se afirma ca calitate de capital, în calitate de valoare care se autovalorifică”⁽²⁾).

Specific actualului stadiu de dezvoltare a capitalismului este creșterea accentuată a nevoii de muncă „neproductivă”. Dar este vorba de utilizarea acestui termen într-un sens diferit. Această tendință este într-o

FIȘE

SIMPOZIOANE „Creșterea eficienței economice”

● În cinstea Centenarului independenței de stat a României și cu ocazia împlinirii unui deceniu de existență a Facultății de Științe economice din Timișoara, în cadrul Universității din Timișoara s-a desfășurat simpozionul „Creșterea eficienței economice”. Au participat peste 200 de cadre didactice, cercetători și specialiști din institute de învățămînt superior, din unități de cercetare științifică, instituții bancare, centrale și întreprinderi. În cadrul secțiunilor: Probleme teoretice ale eficienței economice; Conducerea, organizarea producției și eficiența economică; Eficiența economică în industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor; Eficiența producției agricole; Eficiența pirghiilor economico-financiare; Sistemul informațional economic și spo-

rirea eficienței; Analiza economică și creșterea eficienței economice, au fost prezentate 174 comunicări.

Cele mai valoroase lucrări se vor publica într-un volum sub îngrijirea Universității din Timișoara.

„Informatică și conducere”

● În organizarea Comisiei județene Cluj a inginerilor și tehnicienilor (Laboratorul județean de informatică), la Cluj-Napoca se desfășoară, în aceste zile, cea de-a treia ediție a simpozionului „Informatică și conducere”. Bucurîndu-se de participarea unui mare număr de specialiști în domeniu, din cercetare, învățămîntul superior, proiectare, producție din întreaga țară, această manifestare științifică își justifică interesul prin largă arie tematică a celor 283 de comunicări (pregătite de un total de 663 autori), grupate pe următoarele secțiuni: Sisteme, subsisteme și aplicații privind producția; Tehnici și metode de analiză și programare; Echipamente de calcul și soft de bază;

Modele de optimizare a proceselor economice; Organizare și conducere; Aplicații ale informaticii în știință, tehnică, artă.

Cu prilejul simpozionului a fost organizată și expoziția specializată „Expoprodint '77”, care prezintă 80 de produse — realizate de 42 de colective — în domeniul hard- și software-ului. Se remarcă o serie de aparate și mașini moderne (de exemplu, creații ale I.P.A.-București), precum și o bogată colecție de module de programe, cu largă aplicabilitate, prezentate de Biblioteca națională de programe, centre de calcul și alte unități. În intervalul 16-19 mai se vor desfășura, la Satu Mare, lucrările celei de-a 7-a sesiuni a simpozionului, a cărei temă — Sisteme cibernetice și informatică medicală — va fi tratată în 97 de lucrări (215 autori).

Reducerea duratei ciclului investițional

● În ultimul timp se atribuie o importanță cu totul deosebită factorului timp, problemei intensificării procesului investițional

— scrie N. Certko în a Prodoljeltnost investicijske klasa za rubejom (Durata ciclului investițional peste hotare) rut in VOPROSI EKONOMIJE 4/1977. Conținutul principial acestui proces este accelerația pronunțată a ciclului investițional, bazată pe scurtarea duratei unor stadii ale ciclului de investiții, pe concurență, pe scurtarea perioadei de „înghețare” a unor mijloace de repartiziune rațională a investițiilor capitale pe faze ale ciclului.

Dezvoltarea metodelor industriale de construcție permis să se renunțe la unele practici tradiționale. Tot mai mare importanță revine pătă executarea lucrărilor metoda cumulării citorva ale procesului investițional altele cuvinte, a trecerii de la executarea succesivă la paralelă a unor stadii a lucrului: proiectarea se face pe timp de construcția, asimilarea încă în timpul desfășurării plin a lucrărilor de construcție. Chiar înăuntrul acestor stadii îndeplinesc simultan diterite crări altă dată succesive.

privință urmarea faptului că, pe asimilării cuceririlor revoluției științifice, o parte a populației deplasează spre sfera serviciilor "active" în cea mai mare parte însuși că nu contribuie la crearea de valoare, ci doar în accepția că contribuție nu este întotdeauna nemijlocită. În plus, sume uriașe se cheltuiesc pentru reclamă, marketing, și speculative etc. Se remarcă, în fine, cum bine sesizează H. Braverman, că munca este un fenomen straniu. Dacă în capitalismul modern o parte din munca societății este considerată ca neproductivă pentru că nu creează plusvaloare, în prezent se vorbește despre apariția unui volum tot mai mare de munca neproductivă tocmai pentru că lucrează pentru capital. Este vorba de proliferarea celor care lucrează în bănci, asigurări, finanțe și servicii, în vremea activității sint neproductive și care nu creează nemijlocit plusvaloare, deși au loc în cadrul procesului de producție capitalist. Ele sunt totuși utile capitalului întrucât contribuie la realizarea plusvalorii, la creșterea vitezei sale de rotație. Procesul nu se oprește însă aici, el se dezvoltă și asupra modalității de producție a economiștilor burghezi la începutul secolului XX, între munca productivă și munca neproductivă în condițiile capitalismului modern. Dimpotrivă, în economia politică clasică burgheză munca productivă ca izvor al avuției naționale avea o importanță cardinală. Celebritatea lui Adam Smith și D. Ricardo ca întemeietori ai teoriei clasice burgheze este legată și de

contribuția lor la analiza categoriilor de muncă productivă și neproductivă. Astăzi economiștii burghezi nu mai acordă atenție prea mare acestei probleme, nu mai leagă în mod nemijlocit caracterul muncii de dimensiunile și tendințele de evoluție a avuției naționale. Ba mai mult, însăși „avuția națională” este ocolită sau înlocuită cu conceptul de „prosperitate”, „care nu are nimic de-a face cu eficiența muncii în producerea de bunuri și servicii utile, ci mai degrabă cu viteza de flux în cadrul circulațiilor de capital și mărfuri pe piață” (416). „Prosperitatea” despre care vorbesc economiștii burghezi înseamnă de fapt prosperitatea clasei capitaliste, a cărei condiție de existență este exploatarea nemiloasă a forței de muncă. Despre ce fel de „prosperitate” poate fi vorba într-o societate în care șomajul, inflația, sărăcia, analfabetismul unei însemnate părți a populației înfloresc o dată cu rotunjirea profiturilor marelui capital?

Dacă economia politică burgheză și-a pierdut capacitatea de investigare științifică a muncii productive și neproductive, aceasta se explică atât prin schimbările survenite în contextul muncii sub incidența progresului tehnic științific cât și, mai ales, prin funcția socială pe care ea o are de îndeplinit — legitimarea sistemului social-economic capitalist. Fără îndoială că, în condițiile desfășurării revoluției tehnico-științifice, munca productivă și cea neproductivă tind să se apropie, legătura dintre ele a devenit atât de strânsă încât este destul de greu să fie departajate și ar necesita un studiu atent și profund. Dar ceea ce îi interesează pe capitaliști și pe exponenții lor ideologici este obținerea profitului. Și, în numele acestui mobil sacrosanct, ceea ce îi animă pe economiștii burghezi nu este problema muncii productive și a celei neproductive,

și a raportului lor cu dimensiunile avuției naționale, ci problema măsurării productivității muncii în ansamblu, indiferent de caracterul său productiv sau neproductiv, în scopul producerii și realizării unui profit cât mai ridicat.

Observator atent al realităților lumii occidentale, H. Braverman subliniază argumentul că, în condițiile capitalismului contemporan, structura ocupațiilor caracteristice muncii productive și neproductive devine tot mai complexă. Și se impun, desigur, studii pertinente ale acestei probleme. Un fapt însă este incontestabil. Ocupațiile neproductive ca și cele productive devin tot mai mult obiectul exploatarei nemiloase a capitalului. Activitățile neproductive sau mai bine zis, indirect productive își pierd „pozițiile privilegiate”, intrând în mașina înșelătoriei capitalului monopolist. Fără îndoială că lucrătorii ocupați în sfera neproductivă consumă, vrând nevrând, „o parte din valoarea produsă de alții”, dar în cadrul corporațiilor monopoliste moderne distincția dintre munca productivă și cea neproductivă „și-a pierdut forța sa socială ca linie despărțitoare între proletari și clasa de mijloc” (p. 419). Deși munca productivă și cea neproductivă rămân distincte sub raport tehnic, deși munca productivă are tendință de reducere, iar cea neproductivă de sporire sub impactul productivității muncii, masele de oameni ai muncii aparținând celor două sfere nu trebuie în nici un caz contrapuse. „Ele formează o masă continuă a forței de muncă ocupate care, în prezent ca și pe timpul lui Marx, au ceva comun” (p. 423). Cu alte cuvinte forțele unite a capitalului care acționează ca o forță de oprire, trebuie să i se opună forța unită a maselor largi, indiferent dacă ele lucrează în sfera muncii productive sau a celei neproductive.

prof. dr. I. BULBOREA

Harry Braverman. Labor and Monopoly Capital. 1974.

Marx, Teorii asupra plusvalorii, vol. IV-lea al „Capitalului”, partea III, Edit. Pol., Buc., 1959, p. 301. Vezi și cartea lui C. Sirbu pe această

temă paralelă a mai multor autori, care stabilesc o legătură riguroasă corelare a lor. Legătura dintre diferitele sfere se realizează prin intermediul graficului de rețea. Acesta tinde așa-numitul principiu al autonomo-sectiunii în direcția unei independențe deplină și aproape depline a funcțiilor fiecărui corp (modul) activ. Formele actuale de organizare și deservire a condițiilor industriale, afirmă N. Rostow, demonstrează posibilitățile reale de intensificare a ciclului investițional, de sporire a productivității investiționale, de consecințe negative, cum ar fi neglijarea rezolvării problemelor fundamentale ale științei și aplicării marilor programe socio-economice.

Știința și revoluția industrială

În lucrarea sa How it all began. Origins of the modern economy (Cum s-a început. Originile economiei moderne), p. 264 p., W.W. Rostow sus-

ține, spre deosebire de ceea ce s-a scris în general, că și prima revoluție industrială a datorat mult științei, numai că influența ei a fost indirectă. Influența științei asupra invențiilor s-a exercitat, după W.W.R., pe următoarele căi: 1) influența filozofică; lucrul cel mai important a fost caracterul științei lui Newton. Îmbrățișând o gamă largă de fenomene în câteva propoziții axiomatice, omul a fost pus în situația de a înțelege, prevedea și manipula natura... Puțini au citit „Principiile” lui Newton, dar mesajul său triumfător, popularizat de mulți autori în timpul secolului al XVIII-lea, a avut o influență de același gen ca și „cel de care s-au bucurat mai târziu operele lui Marx și Freud, Einstein și Keynes”; 2) metoda experimentală, parte organică a revoluției științifice, a majorat în mod direct oferta de invenții prin intermediul legăturii ambidirecționale dintre producătorii de instrumente și oamenii de știință; 3) de timpuriu s-a înțeles că urmărirea unor principii de maximă generalita-

te cu ajutorul metodei experimentale deschide drumurile spre invenții și inovații practice. Aceasta a fost desigur o temă centrală a lui Francis Bacon înainte ca Newton să apară pe scenă. În această ordine de idei Rostow reproduce următoarea declarație a lui James Watt: „Deși teoria doctorului Black cu privire la căldura latentă nu mi-a sugerat ameliorările pe care le-am adus mașinii cu aburi, cunoștințele din diferite domenii pe care el a binevoit să mi le comunice, ca și modul corect de gândire și de executare a experiențelor pentru care el mi-a fost exemplu, au contribuit cu siguranță la facilitarea progresului invențiilor mele”.

O carte despre agricultura din Ungaria

● Economic Studies on Hungary's Agriculture este o lucrare în limba engleză, apărută la Akademiai Kiado, Budapesta, în redactarea lui I. Benet și J. Gyenis, 1976, 200 p. Cartea prezintă

FIȘE

un tablou cuprinzător al aspectelor economice ale agriculturii maghiare, grupate în două părți: I Probleme privitoare la mijloacele de producție din agricultura maghiară — cu patru studii referitoare la factorii de producție din agricultură în interdependența lor și pe bază de comparații internaționale, precum și la economia pământului, a forței de muncă și a fondurilor fixe; II Probleme referitoare la relațiile de producție în agricultura maghiară — cu cinci studii referitoare la sectorul cooperatist care dă 75 la sută din produsul național din agricultură, la loturile individuale și la fermele auxiliare. Se analizează legăturile dintre agricultură și industria alimentară, problemele cooperării în industria alimentară.

RIDICAREA CONTINUĂ A EFICIENȚEI ECONOMICE

(Urmare din pag. 21)

unitate sau alta nu fac altceva decît să sustragă din circuitul productiv fonduri materiale și bănești care pe ansamblul economiei se ridică la sume considerabile care ar putea fi utilizate pentru finanțarea investițiilor, accelerînd în acest fel dinamismul dezvoltării forțelor de producție și ridicarea eficienței economice. De altfel, tocmai în această practică își are originea una din cauzele care au făcut ca în ultima perioadă viteza de rotație a mijloacelor circulante să crească într-un ritm destul de lent, iar în unii ani să manifeste o tendință de scădere. Eliminarea acestor fenomene negative implică din partea organelor de conducere colectivă ale unităților economice și ale celor financiar-bancare o preocupare mult sporită pentru prevenirea și eliminarea fenomenelor de suprastocare, care generează după cum se știe imobilizări de fonduri, determină adeseori pierderi din casă și declăsări de produse, antrenează cheltuieli suplimentare care încarcă nejustificat costurile de producție diminuînd rentabilitatea.

Accelerarea creșterii productivității muncii

CREȘTEREA productivității muncii se afirmă ca un factor decisiv pentru ridicarea eficienței activității economice, a potențialului productiv al țării, întrucît munca constituie izvorul întregii avuții naționale, iar mărirea acesteia avuții, puterea economică a țării, standardul de viață al cetățenilor ei depind într-o măsură hotărîtoare de rodnicia muncii sociale. Sporirea continuă a productivității muncii face posibil ca societatea să obțină cu același consum de muncă vie și materializată un produs social și respectiv un venit național din ce în ce mai mare. Totodată implicînd folosirea intensivă a echipamentului de producție și deci amortizarea lui mai rapidă, ridicarea productivității muncii contracarează în bună măsură și efectele uzurii morale a tehnicii. La nivelul întreprinderilor, creșterea productivității muncii duce la o sporire mai rapidă a volumului producției comparativ cu cel al fondurilor fixe angajate în circuitul productiv și pe această bază la reducerea cheltuielilor pe unitate de produs și la o mărire a beneficiului.

Importanța decisivă a creșterii productivității muncii sociale pentru progresul multilateral al patriei noastre este determinată și de faptul că în condițiile micșorării relative a resurselor de muncă disponibile în perspectivă, ca urmare a prelungirii duratei de școlarizare și a reducerii duratei săptămîinii de lucru, sporirea forței productive a muncii reprezintă o premisă indispensabilă pentru a menține la un nivel înalt ritmul dezvoltării economice.

Desigur, ridicarea continuă a productivității muncii constituie o necesitate

obiectivă, o lege generală a progresului economic și social. Intensitatea acțiunii acestei legi, formele de manifestare și consecințele social-economice diferă însă de la o orînduire socială la alta, în funcție de natura relațiilor de producție. În capitalism, acțiunea legii creșterii productivității muncii contribuie în primul rînd la sporirea profiturilor celor care dețin proprietatea asupra mijloacelor de producție și în mică măsură de rezultatele obținute se bucură oamenii muncii, creatorii de fapt ai bunurilor materiale. Mai mult, nu de puține ori, datorită progreselor obținute pe planul ridicării productivității muncii, se reduce drastic numărul locurilor de muncă, se recurge la concedierea unui număr însemnat de muncitori și specialiști, iar cel mai elementar și în același timp, unul din cele mai esențiale dintre drepturile omului atît de mult trîmbitate în unele țări occidentale „dreptul la muncă“ se dovedește a fi în practică de domeniul teoriei și al propagandei. Semnificativ în acest sens este faptul că, în majoritatea țărilor capitaliste, folosirea incompletă a capacităților de producție și șomajul au devenit fenomene cronice. Astfel, potrivit datelor Biroului Internațional al Muncii, în septembrie 1975, existau în 23 de țări capitaliste dezvoltate, puternic afectate de criza economică peste 17,6 milioane de șomeri, situație care, cu mici excepții, nu s-a îmbunătățit nici în 1976: în Marea Britanie, de exemplu, numărul șomerilor a ajuns aproape la 1,4 milioane de persoane, cu 27% mai mult decît în septembrie 1975, în Italia la circa 1,2 milioane de persoane, cu 75% mai mult, iar în S.U.A. proporția șomajului se menține de cîțiva ani la un nivel de circa 8% din totalul populației apte de muncă.

În această ordine de idei nu putem să nu menționăm că în țara noastră numai în ultimul deceniu au fost create în ramurile neagricole peste 2.250 mii noi locuri de muncă, iar efortul susținut pe care societatea, partidul nostru l-au făcut și îl fac pentru dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, asimilarea largă a progresului tehnic în producția materială, ridicarea calificării forței de muncă, sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii, perfecționarea relațiilor de producție, adîncirea democrației și promovarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste au imprimat o dinamică înaltă de creștere a productivității muncii, al cărei nivel a fost în 1976 în industrie și agricultură de circa 2 ori mai mare decît în 1965.

Cu toate aceste realizări, datorită nivelului scăzut al productivității muncii sociale atins în țara noastră în momentul trecerii la construcția socialistă și în prezent se menține încă un decalaj însemnat față de productivitatea ce se realizează în țările avansate din punct de vedere economic. Potențialul material, tehnic și uman de care dispunem creează însă posibilități și stimulente pentru o creștere și mai substanțială a productivității muncii, asigurîndu-se pe această bază reducerea și lichidarea treptată a decalajului care ne mai des-

parte, din acest punct de vedere, de dezvoltate economic. Ținînd seama de aceste posibilități, în actualul cinc se prevede, în toate ramurile producției materiale, și în mod deosebit industrie și construcții o accelerare a ritmului de creștere a productivității creștere care se bazează pe ansamblul cuprinzător de măsuri ce vizează, principal, atît la scara întregii economii naționale, cît și a fiecărei întreprinderi perfecționarea mijloacelor de producție și a proceselor tehnologice, ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor, organizarea științifică a producției și a muncii, cointeresarea muncii și stimularea morală în muncă.

Sarcinile și măsurile stabilite în acest domeniu sînt bine cunoscute și cîte fiecare unitate economică. Rezultatele lor solicită din partea organelor de conducere colectivă, a întregului colectiv de muncă, amplificarea preocupărilor pentru punerea deplină în aplicare a mijloacelor tehnice de care dispun unitățile, pentru ridicarea continuă a nivelului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, reducerea volumului de muncă la o rațiunile auxiliare, trecerea în mare măsură a personalului auxiliar în activitatea direct productivă, cu alocarea necesară pentru promovarea largă a progresului tehnic.

MARILE POSIBILITĂȚI de care dispune economia noastră națională pentru ridicarea eficienței economice nu se transpun automat în practică. Analizele și programele de măsuri elaborate la nivel național și județean, care trebuie aplicate în fiecare întreprindere și centrul de producție pentru intensificarea asimilării de noi produse, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, sporirea mai intensă a productivității muncii asigură un cadru unitar de acțiune, pentru concentrarea eforturilor în direcțiile hotărîtoare pentru punerea mai deplină în mișcare a rezervelor de ridicare a rodniciei muncii. Aceasta reprezintă un lucru bun, însă numai un început. Hotărîtor acum este ca sarcinile și indicațiile conducerii partidului, măsurile elaborate să fie ferme și integral aplicate în viață, ca ele să fie permanente îmbunătățite în raport cu noile condiții care apar în fiecare întreprindere, secție, atelier sau loc de muncă.

Organele și organizațiile de partid au datoria să desfășoare o intensă muncă politică de educare, a fiecărui om al muncii, în spiritul unei înalte responsabilități față de modul în care la locul de muncă, gospodărește averea obștească, precum și de stimulare a inițiativei creatoare a muncitorilor și specialiștilor pentru aplicarea de noi soluții care să determine folosirea deplină cu înaltă eficiență a capacităților de producție, organizarea mai bună a producției și a muncii, reducerea consumurilor materiale și folosirea integrală a timpului de lucru. În fond, ridicarea eficienței reprezintă nu numai o problemă economică, ci și politică, de rezultatele obținute în acest domeniu depinzînd posibilitățile de ridicare a nivelului de viață material și spiritual al oamenilor muncii, de accelerare a progresului general al întregii societăți.

Pentru o nouă ordine economică internațională

INDUSTRIALIZAREA — FACTOR CHEIE ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII ECONOMICE (I)

PONDEREA ce revine țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială continuă să se situeze la un nivel îngrijorător de coborât: 8—9%, după evaluări ale ONU, UNCTAD ș.a., față de 6,2% în 1955. Semnificația acestei ponderi și a cvasi-stagnării ei se vede și mai clar în evidență dacă se are în vedere că numai patru țări (India, Brazilia, Argentina, Mexic) — care au obținut anumite succese în domeniul dezvoltării unei industrii naționale — reușesc să mențină mai bine de jumătate din întreaga producție industrială a „lumii a treia“.

Permanențizarea unor flagrante inegalități în sfera relațiilor economice internaționale, resursele financiare externe de limitate ale multora dintre țările independente, îngrădirea accesului țărilor sărace la cuceririle științifice și tehnice, duc la menținerea și dîncirea profundelor decalaje contemporane în sfera producției industriale.

„Firește, în lichidarea marilor decalaje dintre state — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — un rol principal îl au înseși popoarele din țările în curs de dezvoltare, care trebuie să-și mobilizeze forțele și să asigure punerea în aplicare a tuturor mijloacelor și resurselor materiale și umane de care dispun. Dar, odată cu aceasta, de cea mai mare însemnătate este instaurarea unei noi ordini economice care să garanteze

promovarea unei colaborări internaționale echitabile, respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale și pe destinul său, să asigure condiții pentru progresul economic și social mai rapid al popoarelor rămase în urmă“.

După informații statistice recente furnizate de organisme internaționale, producția industrială pe un locuitor era în 1976 de circa 1 200 dolari în statele occidentale și de numai 80 dolari în țările în curs de dezvoltare. Oglindind gama largă a inechităților acumulate de-a lungul anilor în procesul dezvoltării industriale a celor două grupuri de țări, ponderea statelor „lumii a treia“ în exportul mondial de produse industriale finite se menține la un nivel extrem de coborât: circa 8 la sută.

Efecte propagate la scara întregii economii

NUMEROASE DOCUMENTE adoptate în ultima vreme de foruri, organizații, reuniuni internaționale, luările de poziție în cadrul O.N.U. și al organismelor sale specializate în favoarea instaurării unei noi ordini economice mondiale, ample studii elaborate de instituții de prestigiu au reafirmat și reafirmă cu vigoare că singura soluție viabilă pentru reducerea și eliminarea decalajelor economice existente în lume o constituie accelerarea creșterii producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare. „În afara industrializării rapide nu poate fi concepută o altă cale pentru asigurarea dezvoltării, într-un ritm susținut, a unei economii rămase în urmă, se arată într-un studiu elaborat recent sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite — așa-numitul raport Leontief. Cu cât se urmărește o rată mai înaltă de creștere, cu atât este mai acută necesitatea creării și extinderii industriei prelucrătoare“ (U.N., The Future of World Economy. Preface, Introduction and Summary. New York, 1976, p. 21).

Prin efectele sale propagate la scara întregii economii — difuziunea actelor de progres tehnic în structura intimă a activității sociale de ansamblu, modernizarea agriculturii, mineritului și transportului, creșterea productivității

muncii pe plan național, cu întreg cortegiul de avantaje ce le antrenează — industrializarea îndeplinește funcții deosebit de complexe. Analizînd două perioade egale de timp ale intervalului 1960—1974, se constată corelația strînsă ce se stabilește între dinamica producției în industria prelucrătoare și creșterea economică de ansamblu: în toate regiunile „lumii a treia“ accelerarea ritmului de creștere a industriei prelucrătoare în anii 1967—1974 a generat o sporire mai rapidă a produsului intern brut decît în perioada precedentă (vezi tabelul).

În lumina unor asemenea corelații își dobîndește întreaga semnificație faptul că, printre măsurile preconizate în vederea instaurării unei noi ordini economice pe planeta noastră, se numără realizarea unor modificări adînci în structura industrială a lumii, în urma cărora — așa cum s-a stabilit în cadrul celei de-a doua Conferințe generale a ONU (Lima, 1975) — la sfîrșitul acestui secol participarea țărilor în curs de dezvoltare la producția industrială mondială trebuie să atingă minimum 25 la sută. Atingerea acestui obiectiv presupune, între altele, crearea unor structuri economice naționale bazate pe forme multiple ale producției industriale, implantarea unor sisteme tehnologice adecvate nevoilor fiecărei țări, consolidarea poziției ce o dețin întreprinderile autohtone atît pe piața internă cît și pe piețele externe. O particularizare a implicațiilor de factură economică ce derivă de aici se poate face în legătură cu industria oțelului — scheletul civilizației industriale moderne, cum a fost denumită în mod plastic această ramură.

Pentru ca „lumea a treia“ să poată furniza la sfîrșitul acestui secol 25 la sută din volumul producției industriale mondiale, ar trebui ca în țările respective să se obțină în anul 2000 — potrivit studiilor întreprinse de ONU — minim 1/3 din producția de oțel a lumii. În acest scop, este necesară sporirea capacității oțelărilor din țările neindustrializate de peste 7 ori în următorul sfert de veac, antrenînd un uriaș volum de investiții — circa 500 miliarde dolari —, ceea ce creează terenul propice unor ample acțiuni de cooperare între aceste țări și cele puternic dezvoltate.

Examînd implicațiile realizării unei

Relația între ritmul de creștere al producției industriei prelucrătoare și al al P.I.B. (medii anuale, în %)

Perioada	Producția industrială	Produsul intern brut
Amplul țărilor în curs de dezvoltare	1960-1967 6,5	4,9
	1967-1974 8,6	6,5
America Latină	1960-1967 6,1	5,1
	1967-1974 8,5	7,0
Asia de est și sud-est	1960-1967 6,8	4,1
	1967-1974 8,1	4,8
Mediul Mijlociu	1960-1967 9,2	7,1
	1967-1974 11,8	9,5
Africa	1960-1967 6,3	4,5
	1967-1974 9,1	6,1

Sursa: U.N. Yearbook of National Accounts Statistics, 1975, New York, 1976, vol. III

asemenea viziuni de largă perspectivă se pot reține cel puțin următoarele trei: 1) prin efectele sale directe și propagate la scara întregii economii naționale, crearea unui sistem siderurgic antrenează o gamă largă de modificări structurale în industria prelucrătoare (crescând ponderea construcțiilor de mașini), în cea extractivă și în agricultură, contribuind totodată la îmbunătățirea gradului de ocupare a forței de muncă și la sporirea capacității de absorbție a pieței interne; 2) construirea oțelăriilor în țările „lumii a treia” poate constitui pe de o parte suportul necesar unui transfer diversificat de tehnologie avansată și de mijloace financiare spre aceste țări, iar pe de altă parte ar putea fi lărgit cadrul necesar profesionalizării maselor; 3) pe această cale pot fi amplificate acțiunile de cooperare între țările în curs de dezvoltare, având ca obiect extracția de minereu și livrările de oțel.

Relații de deplină complementaritate

LEGAT DE IMPERATIVUL GENERAL al accelerării creșterii producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare, o situație particulară o întâlnim în cazul țărilor ce străbat, în prezent, primele stadii ale dezvoltării și care dispun de un potențial extrem de scăzut. În unele dintre ele, în special în Africa dar și în alte zone, se întâlnesc încă structuri economice neînchegate, o stratificare socială în care mai persistă — în plin secol al XX-lea — relații prefeudale, iar procesul complex al staționării și dezvoltării națiunii nu este încheiat. Înlăturarea stării de înapoieră a unor asemenea țări este greu de conceput sub forma unui salt bruscat; în mod obiectiv, în aceste cazuri se impune acceptarea unui interval de timp „tampon” în care — cu sprijinul celorlalte națiuni — să se treacă la adaptarea structurilor economice și la constituirea ramurilor furnizoare de mij-

loace de producție. În aceste țări prezintă o importanță deosebită și crearea unei ambianțe socio-psihologice a industrializării.

Desigur, principalul obiectiv al strategiei industrializării îl reprezintă transformarea economiilor rămase în

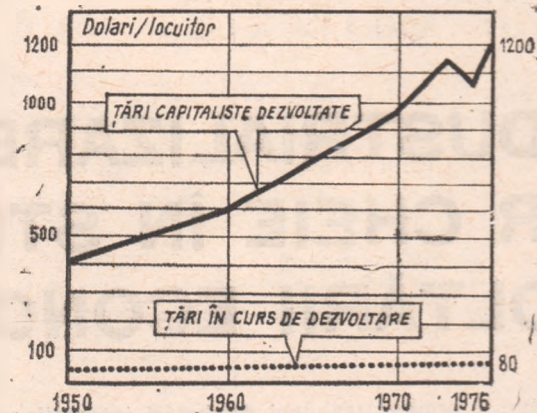
economice. Căile concrete ce pot fi aplicate în acest domeniu, strategiile naționale aplicate reflectă larga diversitate a împrejurărilor istorice, politice, social-economice ale fiecărei țări precum și diferențierile în structura disponibilităților ce pot fi integrate procesului de industrializare. Analizele dovedesc că în procesul dezvoltării, al industrializării economiilor rămase în urmă, imitativismul, îmbrățișarea unor tactici modelate potrivit condițiilor și intereselor țărilor occidentale îngreunează adoptarea soluțiilor originale ce țin seama de trăsăturile specifice ale acestor economii și de necesitatea valorificării maxime și în propriul lor interes disponibilităților naționale.

Experiența de până acum dovedit totodată că opțiunile pentru o anumită politică de industrializare — atribuite în mod alienabil al suveranității de către stat — nu pot fi formulate în afara unor coordonate ce țin de esența calitativă a acestui proces: reintegrarea în patrimoniul național a principalelor

obiective economice existente; extinderea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție; adoptarea unui ritm rapid de creștere a producției industriale; stabilirea unor corelații avantajoase între subramurile extractive și cele prelucrătoare (acordându-se prioritate industriei grele); promovarea cu consecvență a cuceririlor revoluției tehnico-științifice etc.

Proiectat pe termen lung, procesul industrializării țărilor rămase în urmă reclamă astfel, în mod necondiționat, acceptarea unei etape istorice de efort național maxim, inclusiv în domeniul acumulării, etapă ce nu poate fi amânată sau evitată.

Mugur ISĂRESCU
Gheorghe NISTOR

Dinamica producției industriale pe locuitor în țările lumii nesocialiste

urmă în economii cu o producție diversificată și eficientă, dar consolidarea poziției centrale ce revine industriei naționale în cadrul acestei strategii nu poate fi concepută în afara relațiilor de deplină complementaritate cu ramurile tradiționale, cu celelalte sectoare ce participă la crearea produsului social.

În consecință, polarizând eforturile tinerelor națiuni, industrializarea trebuie privită în același timp ca un element structural al dezvoltării și drept urmare, tratată în strânsă interdependență cu ramurile neindustriale ale economiei, în primul rând cu agricultura.

Studiile întreprinse în ultimii ani de Organizația Națiunilor Unite evidențiază că nu poate fi vorba de o strategie singulară a industrializării, valabilă oricând și pentru oricare din țările pornite pe făgașul fărâșării independenței

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Evoluții discontinue în comerțul internațional

DEȘI ÎNCĂ PROVIZORII ȘI INCOMPLETE, datele privind desfășurarea în 1976 a comerțului internațional al țărilor nesocialiste reflectă o dinamizare a acestuia, după ce — în prețuri constante — înregistrase o oarecare scădere în anul precedent (față de nivelul atins în 1974). La exporturi, revirimentul a fost mai pronunțat în rîndul țărilor capitaliste dezvoltate decît al țărilor în curs de dezvoltare (vezi tabelul), iar în cadrul primului grup cele mai favorabile rezultate a obținut Japonia, al cărui export a crescut necontenit ajungînd anul trecut la un nivel aproape dublu față de 1970.

O evoluție deosebită apare în domeniul importurilor, al căror

nivel a cunoscut — începînd din anul 1974 — o dinamică mult mai vie în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare decît în cel al țărilor industrializate. Tendințele menționate se manifestă pe fundalul unor modificări considerabile ale raportului de schimb.

Raportul de schimb în comerțul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a oscilat însă puternic în acești ani, atîngînd nivelul maxim în 1974 și scăzînd apoi cu 17—11 puncte în perioada următoare. Dacă se elimină, însă, influența creșterii prețurilor la petrol, se constată că — după ce numai în 1973 nivelul

Dinamici în comerțul internațional (1970=100)

Grupul de țări sau regiunea	Exporturi				Importuri			
	1973	1974	1975	1976*	1973	1974	1975	1976*
Total țări nesocialiste	131	137	132	146	128	132	127	142
din care:								
Țări capitaliste dezvoltate	131	140	134	149	129	130	120	137
- America de Nord	131	136	133	140	134	137	124	145
- Europa occidentală	132	141	132	147	127	126	120	136
- Japonia și Israel	135	157	159	194	144	142	123	137
- Australia și Noua Zeelandă	111	107	118	133	111	129	101	108
Țări în curs de dezvoltare	129	126	121	132	124	137	151	164

*) Date provizorii.

Sursa: Monthly Bulletin of Statistics, aprilie 1977.

raportului lor de schimb a fost superior (doar cu un punct) celui din 1970, el s-a deteriorat apoi continuu, scăderea fiind mai accentuată în cazul țărilor din Africa și Asia. Ceea ce explică, în parte, și creșterea mai

rapidă în ultimii ani a exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate, comparativ cu cel de doilea grup de țări.

REPUBLICA ARABĂ EGIPT

PREOCUPĂRI PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE

O RIENTĂRILE actuale de politică economică ale Egiptului se înscriu în coordonatele salvagărdării independenței economice a țării, ale solidarității și colaborării cu țările arabe și totodată, ale colaborării și deschiderii economice către toate țările lumii. Pe primul plan al atenției stau probleme valorificarea rezervelor petroliere și menajarea Canalului Suez ca surse de venituri de care să beneficieze întreaga economie, acordarea unei atenții deosebite producției de alimente mai ales în sectorul agroindustrial (obiectivul urmărit fiind acoperirea integrală a necesităților țării din producție proprie la începutul deceniului viitor), întărirea rolului băncilor și a contribuției lor la soluționarea problemei locuințelor, la creșterea de societăți industriale, la creșterea de zone urbane în regiunile deșertice.

Urmărind reconstrucția și dezvoltarea economiei și prevăzând investiții de miliarde lire egiptene (0,39 lire egiptene (LE)=1 dolar S.U.A.), programul economic pe perioada 1976-1980 are ca obiectiv un ritm anual de creștere a venitului național de 7-10%. Pentru susținerea acestei dezvoltări, partea din venitul național consacrată investițiilor urmează să crească de la 20% în 1975 la 25% în 1980.

În ciuda datoriei externe mari și a nevoilor stringente de finanțare, eforturile poporului egiptean au condus și în 1976 la obținerea unor rezultate economice remarcabile. Producția industrială a înregistrat o creștere însemnată, producții mari au fost realizate în multe sectoare agricole, veniturile din turism au marcat o creștere însemnată (cu 76% în primele nouă luni ale anului trecut), traficul prin Canalul Suez — în curs de lărgire și adâncire — a cunoscut un progres continuu, încasările de pe urma sa ridicându-se anul trecut la 375 milioane dolari (cu perspectiva de a ajunge la 640 milioane în 1980).

Activitatea de reconstrucție se desfășoară în ritm rapid, iar în multe zone ale țării, până acum nevalorificate, au început să prindă viață proiecte economice. Din totalul investițiilor anului 1976 cea mai mare parte a fost efectuate de către stat, investițiile particulare reprezentând doar circa 5% din investițiile destinate agriculturii și circa 10% din cele destinate industriei. De asemenea, până la sfârșitul anului 1976 proiectele de investiții străine aprobate de guvernul egiptean însumau 671 milioane LE, activitatea de înființare de noi societăți mixte fiind extrem de activă în toate domeniile economice. Totodată, măsurile vizând transformarea orașului Cairo într-un mare centru financiar au făcut ca până în toamna anului 1976 să fie înființate aproape 80 noi oficii ale unor bănci străine.

În anul 1976 producția de petrol a Egiptului a depășit 18 milioane tone, din care se apreciază că 7-8 milioane au fost exportate. Capacitatea de rafinare a țării este de 10,1 mil. tone.

Descoperirea de noi zăcăminte în regiunea Golfului Suez și în Delta Nilului și intrarea lor rapidă în exploatare urmează să contribuie la realizarea obiectivului de a obține în 1980 o producție de petrol de 50 milioane tone, încasările scontate de pe urma acestei materii prime (1,2 milioane dolari în 1980) urmând să devină una din principalele surse de venituri ale țării.

Odată cu intrarea în funcțiune, la începutul acestui an, a conductei petroliere Suez-Mediterana (Sumed) vor putea începe lucrările pentru o nouă rafinărie (500.000 barili zi) producând pentru export și amplasată pe coasta mediteraneană. Având o capacitate de transport de 80 milioane tone pe an (cu posibilități de extindere la 120 milioane tone pe an) conducta Sumed urmează să aducă statului egiptean venituri de 40 milioane LE în 1977. Tot în acest domeniu, există proiecte pentru construirea a două uzine petrochimice (fibre sintetice, polietilenă și policlorură de vinil) și pentru construirea unei a doua conducte petroliere Suez-Mediterana localizată la est de Delta Nilului. O amploare deosebită capătă extracția gazelor naturale (destinate să aprovizioneze industria de îngrășăminte și industria siderurgică).

Între preocupările actuale ale guvernului se află și intensificarea exploatării celorlalte resurse naturale de care dispune țara: minereu de fier, de mangan, fosfați (la care noi zăcăminte descoperite recent ridică totalul rezervelor la 1 miliard tone), sare, și dezvoltarea ramurilor industriale care utilizează aceste resurse. În acest sens, complexul siderurgic de la Heluan care utilizează în prezent 3,5 milioane tone minereu de fier din zăcămintele din oaza Baharia (cu rezerve de 120 milioane tone) urmează să-și extindă capacitatea pentru a atinge o producție în valoare de 150 milioane LE până în 1980.

Producția de energie electrică este estimată la 13,1 miliarde kWh în 1976. Se află în faza premergătoare construirea primei centrale nucleare egiptene, ce va fi instalată la Sidi Kreir, lângă Alexandria. Până în anul 2000 Egiptul intenționează construirea a 12 centrale nucleare, care vor acoperi 50% din necesarul de energie electrică al țării. Există de asemenea intenția de a se construi în anii următori centrale electrice folosind energie solară și eoliană în regiunile de coastă și de deșert.

Valoarea producției industriei prelucrătoare — furnizind peste 17% din produsul intern brut — a înregistrat anul trecut o creștere de 11,9%, mai rapidă în sectorul public decât în sectorul privat. Se caută, totodată ca alături de sectorul de stat, atât în industria prelucrătoare cât și în alte ramuri economice, să sporească și contribuția sectorului privat la dezvoltarea economică a țării. Deși producția industrială este

destinată în cea mai mare parte satisfacerii necesităților interne, valoarea mărfurilor industriale exportate urmează să sporească și ea de la 212,5 milioane LE în 1976 la 260 milioane LE în 1977, reflectând procesul de diversificare a structurii pe care îl cunoaște în prezent industria egipteană. În nomenclatorul ei se înscriu astăzi frigider și mașini de spălat, tractoare și motoare Diesel, pompe, generatoare electrice, televizoare în culori, autoturisme etc. Un loc aparte în cadrul preocupărilor guvernamentale îl ocupă producția de îngrășăminte și materiale de construcții. În prezent se află în curs de realizare un mare complex de îngrășăminte la Talkha (270.000 tone/an îngrășăminte fosfatice și azotoase și 570.000 tone/an îngrășăminte de uree), care va fi urmat de construcția unor noi fabrici la Abu Kir (530.000 tone/an) și Abu-Zaabal (400.000 tone/an), astfel încât în 1980 să fie acoperit întregul necesar de îngrășăminte chimice, creindu-se și disponibilități pentru export.

SCHIMBURILE economice dintre România și Egipt cunosc o continuă extindere și diversificare, relațiile tradiționale româno-egiptene căpătând noi valențe prin convorbirile și vizitele reciproce la cel mai înalt nivel.

Printre produsele exportate de România și deosebit de apreciate în Egipt sînt mașinile-unelte, utilajele electrotehnice și energetice, tractoarele și mașinile agricole, compresoarele, autoca-mioanele, autoturismele de teren, cablurile oțel-aluminiu, cherestea de rășinoase, produsele chimice, cauciucul sintetic, hîrtia, aparatele electrotehnice, materiile prime nealimentare și o serie de produse alimentare. România importă din Egipt o gamă largă de produse printre care: țitei, fosfați, minereu de mangan, bumbac fibră, țesături de bumbac și tip bumbac, lenjerie, feroaliaje, laminate din fier și oțel, cocs de furnal, superfosfați, unele produse chimice.

Relațiile de cooperare economică și tehnică se desfășoară în baza unui acord încheiat încă din 1971. A fost realizată în cooperare fabrica de produse sodice de la El Mex. La Heluan, centru industrial unde s-au concretizat o serie de proiecte de cooperare româno-egipteană, s-a realizat asamblarea de tractoare românești tip U-650. O contribuție importantă au avut specialiștii români în executarea lucrărilor de construcții în cadrul complexului pentru extracția și imbogățirea fosfaților de la Hamrawein. De asemenea, întreprinderi românești specializate participă la realizarea instalației de acid sulfuric de la Abu Zaabal, la extinderea fabricii de produse sodice de la Alexandria. Totodată, o bancă româno-egipteană își are sediul la Cairo.

Vizita oficială de prietenie pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu o încheie astăzi în Republica Arabă Egipt la invitația președintelui Mohamed Anwar El Sadat și a doamnei Gihane Sadat se înscrie, fără îndoială, ca un nou moment de seamă în istoria ascendenței a relațiilor româno-egiptene, deschizând noi perspective cooperării rodnice dintre cele două țări.

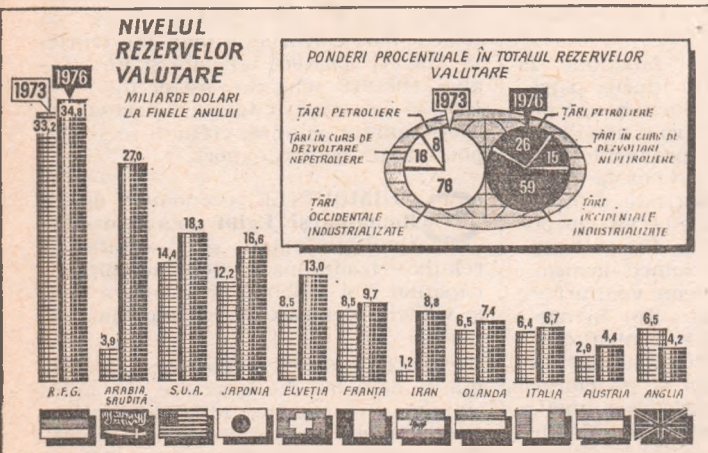
Marin FRĂNCU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Structura rezervelor valutare

LA SFÎRȘITUL anului trecut, țările exportatoare de petrol împreună cu țările nepetroliere în curs de dezvoltare dețineau 2/5 din totalul rezervelor valutare internaționale care se cifrau la 245,8 miliarde de dolari. Cu trei ani

mai devreme, ponderea aceasta fusese de 24%. Așa cum reiese din grafic, R.F.G. se menține pe locul său fruntaș printre țările occidentale, în ceea ce privește mărimea absolută a rezervelor, dar creșterea acestora a fost relativ mai mare în țări ca S.U.A., Japonia, Elveția. Dintre țările incluse în grafic, Anglia este singura ale cărei rezerve valutare au scăzut în mod absolut în intervalul oglindit.

Accelerarea creșterii prețurilor în unele țări capitaliste

PREȚURILE cu amănuntul au sporit în luna martie în Franța cu 0,9%, cea mai im-

portantă creștere lunară de după octombrie 1976. Un ritm ridicat de creștere se așteaptă să fie dat publicității și pentru luna aprilie.

În Japonia prețurile cu amănuntul au fost în martie a.c. cu 9,4% mai mari decât în martie 1976, depășind previziunile oficiale revizuite nu demult.

O încetinire a ritmului de creștere a ratei inflației nu este de așteptat în Anglia înaintea lunilor de vară, a anunțat Comisia prețurilor din această țară. În perioada de șase luni încheiată în februarie a.c., ritmul de creștere a prețurilor pe bază anuală a fost de 18,4%.

Piața utilajelor metalurgice

O ANALIZĂ efectuată de specialiști vest-germani asupra conjuncturii pe piața capitalistă a utilajelor metalurgice evidențiază că aceasta este influențată de scăderea cererii pentru oțel, reducerea gradului de utilizare a capacităților industriei metalurgice și ascuțirea concurenței între firmele producătoare. Exporturile de utilaje și instalații metalurgice din țările capitaliste dezvoltate au crescut în 1976 cu 8%, dar pentru anul în curs se prevede o restrângere sensibilă a cererii pentru aceste produse pe principalele piețe (în cadrul Pieței comune vest-europene, de pildă, investițiile firmelor si-

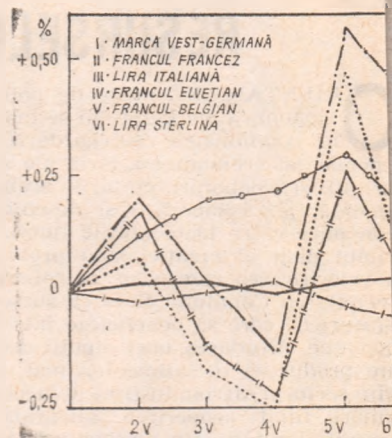
derurgice ar urma să scadă cu 40% față de nivelul atins în 1976). Investițiile în domeniul metalurgiei din țările capitaliste industrializate se orientează precumpănitor către modernizarea proceselor tehnologice și raționalizarea producției, perspective bune de desfacere având instalațiile de prevenire a poluării mediului ambiant, destinate acestei ramuri.

Ținându-se seama de ascuțirea concurenței pe piețele tradiționale, în cercurile de specialitate se apreciază că atenția firmelor producătoare de utilaje și instalații metalurgice se va îndrepta în următorii ani către țările socialiste, cele latino-americane și țările membre ale O.P.E.C., care dezvoltă o industrie metalurgică proprie.

EVOLUȚII MONEȚARE

PERIOADA 2-6 MAI a.c. s-a caracterizat prin mișcări oscilatorii ale cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Marca vest-germană a fost din nou beneficiara principalelor mișcări de pe piețele valutare, reprecindu-se pe data de 5 mai a.c., față de dolar, cu circa 0,6% față de sfârșitul perioadei trecute (2.3450 mărci pentru 1 dolar, față de 2.3586 mărci) și terminând intervalul la 2.3480 mărci pentru 1 dolar (reprecie cu 0,4%). Printre factorii care au contribuit la această evoluție se menționează anunțarea

Evoluția cursurilor principalelor monede occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2-6 V 1977, luându-se ca cursurile din ziua de 29 IV 1977

de 4,2 miliarde mărci, depășind cu mult excedentul lunii precedente de 2,8 miliarde mărci, o balanță a plăților curente pe luna mai a.c. cu un excedent de 2,5 miliarde mărci față de un deficit de milioane mărci în luna februarie a.c. și alții.

Francul francez, beneficiind de creșterea dobânzilor la interbancă înregistrată o ușoară reprecie față de dolar, cotind la sfârșitul perioadei 4.9530 franci pentru 1 dolar, comparativ cu 4.9610 franci săptămîna în urmă. Francul elvețian a avut o evoluție oscilatorie în jurul nivelului de 2,52 franci pentru 1 dolar, iar lira italiană a rămas ușor sub nivelul de 327 lire pentru 1 dolar. Lira sterlină, în ciuda faptului că rezervele valutare ale Angliei au atins în această perioadă nivelul record de 10,1 miliarde dolari, a oscilat ușor în jurul nivelului de 1,7190 dolari pentru 1 liră sterlină. Banca Angliei, după o lungă perioadă de timp, a intervenit pe piața cumpărînd lire sterline pentru 1 dolar.

Dobânzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat o creștere destul de susținută la cele în eurofranci elvețieni (+0,620%) și în eurodolari (+0,325%), în timp ce la cele în eurofranci vest-germani au cotat la un nivel apropiat celui din perioada anterioară.

Prețul aurului la Londra a cotat în jurul a 148 dolari/uncie, față de 147,5 dolari/uncie la începutul perioadei. Prețul petrolului a cotat la un nivel apropiat celui din perioada anterioară, cu un preț mediu de 148,02 dolari/uncie.

Paul DUMITRAS
Gheorghe MUNTE

Credite acordate de Banca Mondială

ÎN LUNA MARTIE a.c. Banca Mondială și filiala sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare, au aprobat 24 de împrumuturi, totalizînd 770,5 milioane dolari și destinate finanțării a 20 proiecte prioritare de dezvoltare în 16 țări ale lumii. Printre acestea se numără împrumuturile acordate Ghanei (pentru producerea și transportul energiei electrice, finanțînd în parte proiectul hidrocentralei de la Kpong, pe fluviul Volta), Algeriei (pentru pregătirea urgentă de tehnicieni și muncitori calificați în sectoare economice prioritare), Birmaniei (pentru dezvoltarea producției de cositor și tungsten), Iu-

goslaviei și Argentinei (pentru dezvoltarea rețelei rutiere)

Importul țărilor petroliere în creștere

INCASĂRILE de pe exportul de petrol ale țărilor membre ale O.P.E.C. s-au tot ridicat anul trecut la 113,2 miliarde dolari, față de 96,8 miliarde în 1975. În ciuda unor venituri sporite, excedentul disponibil pentru investiții în străinătate, pentru creșterea rezervelor oficiale (total 33,2 miliarde dolari) situat sub nivelul din 1975 (35,7 miliarde dolari), ates o nouă creștere a importului țărilor petroliere.

PERPETUAREA UNOR INEGALITĂȚI SOCIALE

IN POFIDA multiplelor acțiuni și decizii adoptate atât pe plan național, cât și pe cel de către foruri internaționale pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare — rasială, în raport cu vârsta, sexul etc. — în domeniul muncii și al salarizării, acest obiectiv este încă departe de a fi atins în societatea capitalistă. Mai mult decât atât, în unele țări decalajele — cum este, de pildă, cel dintre salariile bărbaților și ale femeilor — s-au accentuat chiar într-o perioadă recentă, în loc să se atenueze, atingând la cifre ridicate, pînă la 50% în unele țări.

Un studiu publicat anul trecut în U.S.A.¹ relevă că — în timp ce în 1956 decalajul între salariul mediu al persoanelor de sex masculin și cel al persoanelor de sex feminin, ocupate în economia S.U.A., era de 37% — în 1972 acesta a crescut la 42%. Examinînd explicațiile uneori contradictorii, furnizate de diferiți specialiști în materie, autoarele studiului menționat ajung la concluzia că — deși asupra nivelului posesibilităților în salarizarea bărbaților și femeilor din țările capitaliste influențează un întreg complex de factori printre care structura diferențiată pe sexe, din punct de vedere profesional, nivelul persoanelor ocupate, nivelul calificării, situația familială, vechimea neîntreruptă în muncă ș.a.) — cauza primară a decalajului menționat o reprezintă discriminarea în raport cu sexul persoanelor angajate.

Elocvent este și cazul Angliei, unde în 1970 a fost adoptată o lege specială privind eliminarea discriminărilor în salarizarea bărbaților și femeilor. Deși decalajul respectiv a scăzut de la 20-30% (pe diferite categorii de angajați) în 1972, totuși datele disponibile

arată că la mijlocul anului 1975 salariile femeilor erau cu circa o zecime sub cele ale bărbaților ocupînd posturi similare.

Graficele de mai jos, reproduse după un studiu apărut în *Revue internationale du travail*, publicație a Biroului internațional al muncii de la Geneva, scot în evidență faptul că curba cîștigurilor femeilor se situează, în toate țările menționate, în zona salariilor celor mai scăzute, în unele țări (ca de exemplu, Italia) concentrarea femeilor în zona respectivă fiind deosebit de pronunțată. Măsura redusă în care cele două curbe se suprapun în țări ca R.F.G. și Belgia atestă că diferențele de cîștig dintre femei și bărbați sînt mai accentuate în aceste țări.

INFĂPTUIREA principiului „la muncă egală salariu egal” rămîne încă un deziderat al mișcării revendicative a salariaților din numeroase țări capitaliste dezvoltate. Aceeași publicație atestă, totodată, faptul că discriminări importante continuă să persiste și în privința accesului femeilor la exercitarea anumitor profesii, ca și în promovarea lor în funcții presupunînd o calificare mai înaltă. Combinate, cele două genuri de discriminări conduc la reducerea avantajului, în raport cu bărbații, pe care femeile îl pot obține ridicîndu-și calificarea. Concluzia publicației, valabilă pentru majoritatea țărilor vest-europene analizate, este pertinentă: „Oricare ar fi nivelul lor de calificare, femeile cîștigă în medie mai puțin decît bărbații”.

În Japonia femeile cîștigă în medie numai cu puțin peste jumătate din ceea ce obțin bărbații, rezultat din date furnizate de Ministerul japonez al muncii.

Decalajul considerabil dintre salariile bărbaților și femeilor se datorește în mare parte faptului că mîna de lucru feminină se concentrează în anumite activități industriale sau administrative prost remunerate. „Fie că se dorește sau nu — notează Nobuko Takahashi, autoarea studiului din care am extras datele de mai sus — ideile tradiționale despre rolul respectiv al femeilor și bărbaților și despre «inferioritatea» sexului feminin, limitează deosebitele accesibile femeilor care muncesc, stînjesc avansarea lor și constituie o piedică pentru continuitatea activității lor; toate acestea contribuie la limitarea

Salarii cu 28,2% mai scăzute decît ale bărbaților, deși sarcinile profesionale nu sînt cu nimic mai ușoare

cîștigurilor lor și dăunează situației lor profesionale”.

Aceste tendințe și mentalități nu sînt străine de faptul că atunci cînd femeile ajung pe piața muncii, ele sînt din capul locului net defavorizate pe planul calificării profesionale, chiar dacă teoretic accesul le este liber pentru a o dobîndi.

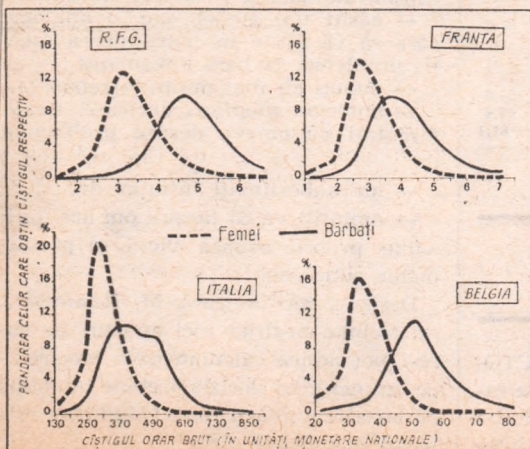
„Aplicarea deplină a principiului remunerării egale a femeilor și bărbaților este un obiectiv încă îndepărtat”, conchide de aceea autoarea japoneză.

O cercetare recentă, efectuată sub auspiciile Centrului național al cadrelor tinere din Franța asupra promovării femeilor în funcții de conducere relevă că, la o pondere globală de 38,4% în populația activă din această țară, femeile nu reprezintă decît 13,9% din cadrele de conducere. Totodată, salariile femeilor-cadre medii de conducere sînt (în medie) cu 28,2% inferioare celor ale bărbaților ocupînd funcții similare, iar în cazul cadrelor superioare de conducere decalajul urcă la 35,1%. Demascînd netemeinicia argumentelor invocate de adepții nepromovării profesionale a femeilor, în studiu se avansează ideea ca profilul fiecărei funcții de conducere și salariul aferent să fie stabilite anterior angajării, indiferent de sexul eventualilor candidați.

ÎN LUMINA celor arătate mai sus, este semnificativă afirmația cuprinsă în ultima ediție a Raportului O.N.U. asupra situației sociale mondiale, și anume că, „deși s-au realizat progrese în eliminarea onora dintre cele mai acute forme de discriminare după sex în salarizare, rămîne un fapt (în societatea capitalistă — n.n.) că femeile muncitoare sînt adeseori plătite mult mai puțin decît categoriile comparabile din rîndul bărbaților. Există încă foarte multe de făcut pentru asigurarea unor posibilități egale la ocuparea unui loc de muncă”.

Alexandra ANDREI

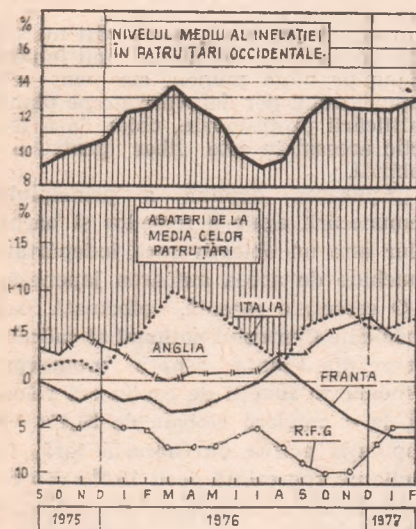
ȚĂRI DIFERITE. TENDINȚE SIMILARE

¹ Vezi „Industrial and Labour Relations Review”, nr. 3/1976.

Stabilirea inflației rămâne la nivelul doleanțelor

REUNIUNEA economică la nivel înalt a principalelor șapte state capitaliste industrializate (Londra, 7—8 mai a.c.), a trebuit să constate din nou persistența proceselor inflaționiste din țările respective și legătura dintre aceste procese și menținerea șomajului la parametri ridicați. Nivelul mediu al inflației în patru dintre statele participante (Anglia, Italia, Franța, R.F.G.), a avut o tendință de ușoară creștere în primele luni ale anului în curs (vezi graficul). Fenomenul este socotit cu atât mai preocupant cu cât s-au discreditat definitiv teoriile care stabileau un raport de in-

(după Le Monde)

versă proporționalitate între șomaj și inflație. Cum se arată într-unul din documentele adoptate la reuniunea de la Londra, „Inflația nu este un remediu pentru șomaj, ci una din cauzele sale majore”. Numai dacă inflația va putea fi stăvilită, va deveni posibilă și reducerea șomajului, se subliniază în document. Deocamdată, însă, această condiție prealabilă rămâne în continuare la nivelul doleanțelor.

Opțiuni pentru energia nucleară

PRIN INTRAREA în funcțiune, în luna aprilie, a primului său reactor nuclear regenerativ, cu neutroni rapizi, Japonia a devenit a cincea țară din lume care posedă asemenea reactoare. Reactorul are o putere termică de 50 MW. Agenția guvernamentală niponă pentru energia atomică are în vedere să înceapă anul viitor construirea unui al doilea reactor cu neutroni rapizi, de 300 MW, care ar urma să intre în funcțiune în 1984.

Celelalte țări care au pus în funcțiune asemenea reactoare sînt Anglia, Franța, S.U.A. și Uniunea Sovietică. În

U.R.S.S. a fost instalat un reactor cu o putere termică de 1000 MW în orașul Șevcenko, de pe litoralul Mării Caspice. Pentru producerea de energie electrică este utilizat un generator de 150 MW centrala servind totodată la desalinizarea a 120 000 tone de apă de mare în 24 ore, relatează agenția **Novosti**. Față de reactoarele cu neutroni termici utilizate pînă acum în centralele nucleare-electrice, reactoarele cu neutroni rapizi permit folosirea de aproximativ 20 ori mai bună a combustibilului nuclear.

R. P. Ungară: venitul net în industrie

INDUSTRIA GREA din R. P. Ungară a furnizat în 1975 peste trei pătrimi din venitul net realizat în întreaga industrie a țării. În raport cu anul 1970, construcțiile de mașini, industria chimică și metalurgia și-au sporit ponderea în venitul net al industriei.

În perioada 1971—1975 venitul net pe un lucrător a crescut, în industria ungară, de 6,5 ori mai repede decît raportat pe o unitate valorică de fonduri de producție, evoluție care oglindește — în esență — procesul continuu de ridicare a productivității muncii. Deși volumul veniturii net produs într-o ramură sau alta este influențat și de o serie de factori din afara procesului de producție, corelația dintre cele două creșteri apare mai favorabilă în industria extractivă, cea chimică sau cea ușoară, decît în alte ramuri industriale.

(în %)

Ramura	Ponderi în ansamblul venitului net al industriei		Modificarea venitului net în perioada 1971—1975	
	1970	1975	pe o unitate valorică a fondurilor de producție	pe un locuitor
Total industrie grea din care:	71.1	77.5
- industrie extractivă	6.3	5.0	20.8	134.8
- energie electrică	5.2	3.4	-32.0	-2.3
- metalurgie	8.7	9.8	35.3	79.7
- construcții de mașini	32.3	38.1	30.8	87.2
- materiale de construcții	4.4	4.3
- industrie chimică	14.2	16.9	12.5	78.3
- industrie alimentară	6.9	1.2	-81.1	-82.5
- industrie ușoară	22.0	21.3	0.7	63.4
Total industrie	100,0	100,0	+9,4	+61,1

Sursa: „Műszaki élet”, nr. 16/1976.

În termovizor

PROIECTANȚII ȘI CONSTRUCTO-RII de blocuri de locuințe, obiective industriale, conducte etc. au căpătat din partea oamenilor de știință un ajutor

prețios pentru prevenirea sau înlăturarea pierderilor neraționale de căldură. Este vorba de o instalație — denumită termovizor — care captează unde electromagnetice infraroșii, emise de ferite corpuri, părțile acestora cu rații termică mai intensă apărînd pe ecran în nuanțe deschise, luminoase.

Cercetările efectuate în diferite țări au evidențiat aportul termovizorului la aprecierea proprietăților termoizolante ale diferitelor materiale de construcție sau elemente constructive, la stabilirea unor grafice raționale de încălzire și blocurilor de locuit (în funcție de ridicarea temperaturii în atmosferă), determinarea unor variante optime de amplasare a obiectivelor urbanistice nindu-se seama de regimul termic al regiunii respective) ș.a.m.d. În Suedia a fost deja elaborat și pus în aplicare un standard special privind cercetarea calității izolației termice a clădirilor, ajutorul termovizorului.

Utilizarea în practică a acestuia are urmări a și condus la o constatare pozitivă, de ordin psihologic: știind că efectele termice ale construcțiilor (care rămîneau pînă acum ascunse) vor fi cele din urmă descoperite, constructorii au devenit mai exigenți în privința calității lucrărilor executate.

Prealabilul adoptării deciziilor

PROBLEMA OPTIMIZĂRII DECIZIILOR pe care le adoptăm, cotidian, în activitatea profesională, cît și în viața noastră personală, a preocupat — psihologi, sociologi, ciberneticieni — fără ca să poată fi elaborate soluții universale valabile. După opinia prof. M. Rubinstein, care predă de mai mulți ani la Universitatea din California un curs de metodologie a adoptării deciziilor, calitatea acestora poate fi sensibil îmbunătățită, dacă se respectă următoarele zece principii:

— înainte de a intra în detaliile problemei examinate, căutați să vă faceți o cît mai clară imagine de ansamblu a acesteia;

— nu adoptați decizia, pînă nu examinați toate variantele posibile;

— analizați critic punctele de vedere exprimate;

— încercați să priviți problema din cele mai diferite unghiuri, chiar dacă șansele de succes vi se par minime;

— găsiți un model sau o analogie care să vă ajute în pătrunderea esenței problemei pe care o rezolvați;

— puneți cît mai multe întrebări;

— anterior adoptării deciziei finale discutați cu cineva despre problemele dv.;

— nu subestimați intuiția dv.;

— amintiți-vă că fiecare om are o viziune proprie asupra vieții și problemelor cotidiene.

Desigur, menționează M. Rubinstein, nu trebuie neglijat nici aportul pe care-l pot aduce calculatoarele electronice, atunci cînd decizia trebuie adoptată pe baza prelucrării unui voluminos material informativ.

ELBA

Cu o veche tradiție industrială, întreprinderea „ELECTROBANAT”-Timișoara livrează, în baza unui program bogat de fabricație, atât pentru piața internă, cât și pentru piața externă, produse de calitate superioară.

Printre principalele produse ce se realizează în anul 1977 figurează :

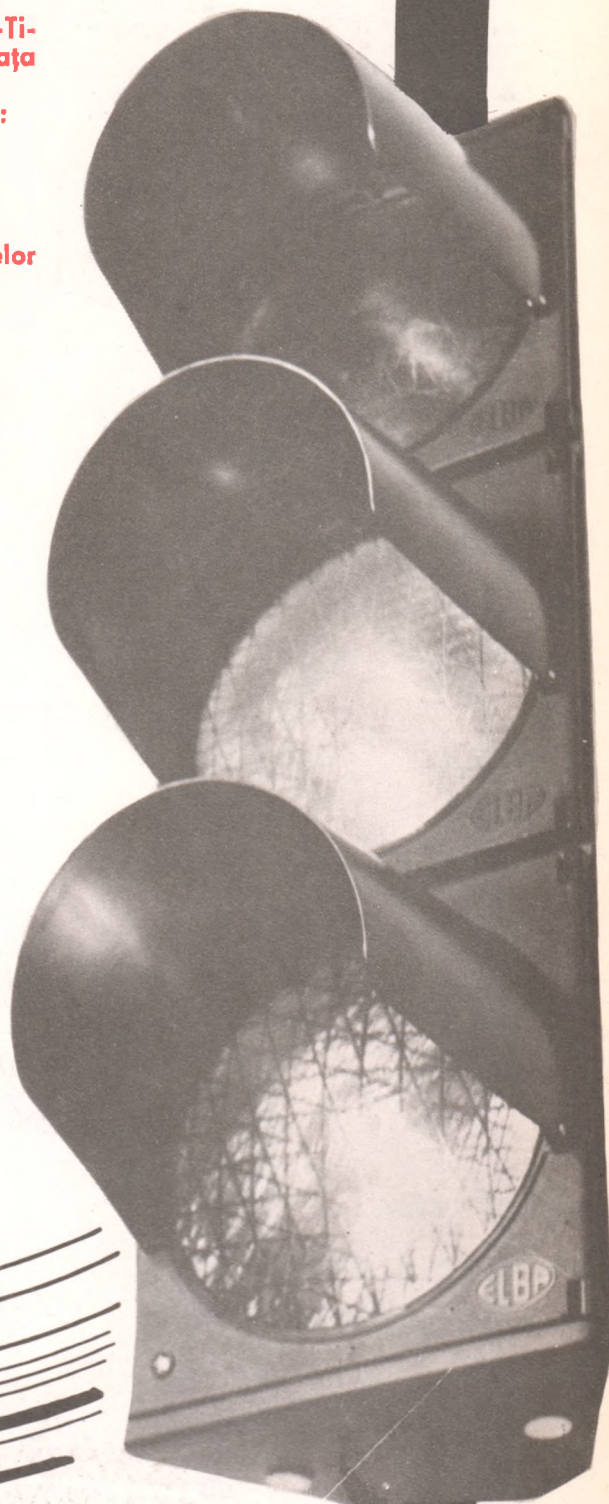
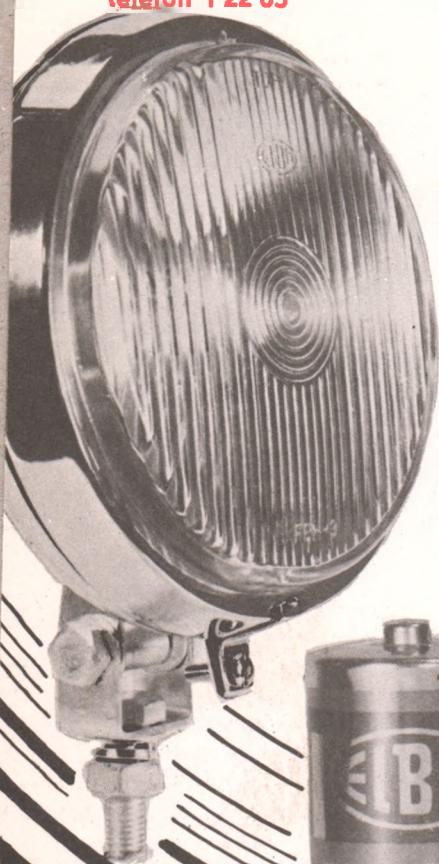
- Corpuri de iluminat de interior și exterior ;
- Echipament de iluminat pentru autovehicule ;
- Pile și baterii electrice ;
- Semafoare rutiere ;
- Rezistențe macara, mecanisme de reanclanșare a întrerupătoarelor M.R.I. - 1, 2, 3 ;
- Corpuri de iluminat ornamentale pentru parcuri și spații verzi ;
- Corpuri de iluminat pentru medii cu pericol de explozie.

Pentru informații și comenzi rugăm a reține și a vă adresa :

ÎNTEPRINDEREA „ELECTROBANAT”-TIMIȘOARA,
strada Gării nr. 1

telefon 1 22 05

telex 043208

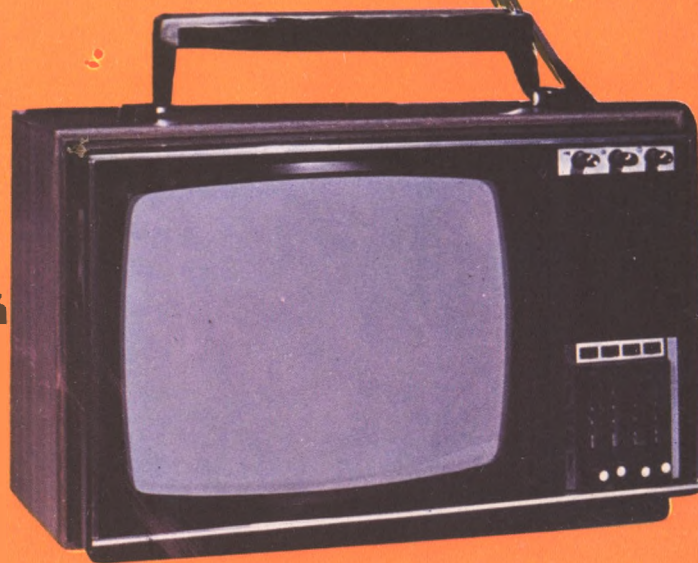
- LUME LA MUNTE,
- LUME LA MARE,
- LUME ACASĂ

31 cm

ACTUALITĂȚI
 REPORTAJE
 FILM
 TEATRU
 MUZICĂ
 VARIETĂȚI
 ȘTIINȚĂ
 SERIALE
 SPORT

PE ECRANUL TELEVIZORULUI PORTABIL

**imagine clară,
 sonorizare fidelă
 în orice condiții**

Caracteristici de construcție și
 nare : receptor multicanal ; diagona
 nului 31 cm ; tensiunea de alin
 110/220 v., curent alternativ sau 12
 continuu (acumulator auto).

Antenă proprie telescopică, raba
 mufă pentru conectare la antenă ex
 Selector de canale cu comutare ele
 a benzilor.

Prețul televizorului portabil „SPO
 2 870 lei.

Poate fi cumpărat și cu plata în
 lunare de 105 lei, avansul minim
 431 lei.